

การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11
ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

โดย

นางสาวปรางทิพย์ ภัคดีศิริไพรวลัย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11
ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

โดย

นางสาวปรางทิพย์ ภัคดีศิริไพรวลัย

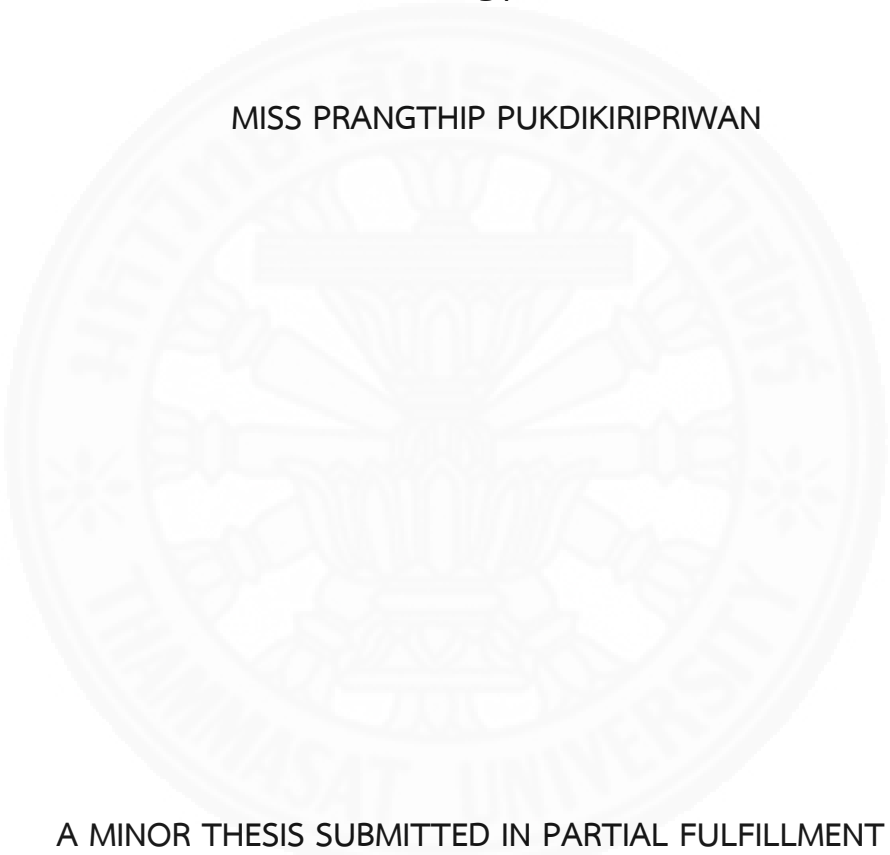
สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE IN BAN SAENTOR COMMUNITY,
VILLAGE NO. 11, THAPHA SUB-DISTRICT, KO KHA DISTRICT,
LAMPANG PROVINCE

BY

MISS PRANGTHIP PUKDIKIRIPRIWAN

A MINOR THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF
SOCIAL WORK IN SOCIAL WELFARE ADMINISTRATION AND POLICY
DEPARTMENT OF SOCIAL WORK
FACULTY OF SOCIAL ADMINISTRATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

สารนิพนธ์

ของ

นางสาวปรางทิพย์ ภัคดีศิริไพรวลัย

เรื่อง

การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11
ตำบลท่าผา อำเภอกะชัง จังหวัดลำปาง

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2560

ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์

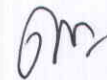
(อาจารย์ ดร. สุขุม อรุณจิต)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ กิตติยา นรามาศ)

คณบดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. โกวิท พวงงาม)

หัวข้อสารนิพนธ์	การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง
ชื่อผู้เขียน	นางสาวปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์
ชื่อปริญญา	สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม)
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	รองศาสตราจารย์ กิตติยา นรามาศ
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งหมดจำนวน 201 คน ผลการศึกษา พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านจิตใจ มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก และคุณภาพชีวิตโดยรวม มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก เมื่อใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสัมพันธภาพ ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งแวดล้อม ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ด้านโครงการภายในชุมชน ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก นอกจากนี้ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างตัวแปรกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน พบว่า ตัวแปรในด้านเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ มีผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม เมื่อวัดด้วยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย และแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน

ด้านที่ 1 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาที่เกิดขึ้นมาจากชุมชนและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนให้เข้มแข็ง และการสนับสนุนโครงการที่ดำเนินการให้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน ด้านที่ 2 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม ควรมีการอนุรักษ์สืบสานและส่งเสริมประเพณีที่ดีงาม เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และการสร้างองค์ความรู้ของประเพณีและภูมิปัญญาของชุมชน ด้านที่ 3 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่ 4 การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมให้มีการอบรมความรู้เฉพาะทาง และการส่งเสริมให้มีอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และด้านที่ 5 ด้านความมั่นคงปลอดภัย การส่งเสริมกลุ่มจิตอาสาในการรักษาความสงบเรียบร้อย และการสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคงปลอดภัยเพื่อให้สามารถดูแลความปลอดภัยในชุมชน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

Minor Thesis Title	QUALITY OF LIFE OF THE PEOPLE IN BAN SAENTOR COMMUNITY, VILLAGE NO. 11, THAPHA SUB-DISTRICT, KO KHA DISTRICT, LAMPANG PROVINCE
Author	Miss Prangthip Pukdikiripriwan
Degree	Master of Social Work (Social Welfare Administration and Policy)
Major Field/Faculty/University	Social Welfare Administration and Policy Social Administration Thammasat University
Minor Thesis Advisor	Associate Professor Kittiya Naramas
Academic Years	2016

ABSTRACT

A study titled “Quality of Life of the People in Ban Saentor Community, Village No. 11, Thapha Sub-district, Ko Kha District, Lampang Province” had the objectives to study the quality of life of the people and the promoting of quality of life in the community. This study was a quantitative research using a questionnaire in the data collection. The sample group in this study was selected by the purposive sampling method totaled 201 persons. The research findings revealed that the level of quality of life from using the brief World Health Organization quality of life test in Thai language (WHOQOL-BREF-THAI) showed the Physical Health quality of life at a high level; Psychological quality of life at a high level; Social Relationship at a high level; Environmental quality of life at a high level and the overall quality of life was at a high level. When using the Ban Saentor Quality of Life Test, it was found that the Psychological quality of life at a medium level; Social relationship quality of life was at a medium level; Projects within the community quality of life was a high level and the overall quality of life was at a high level. Moreover the results of the comparative study of the differences between the variables and the quality of life of the people in the community found the variables: gender, age,

education, marital status, occupation and income affected the overall quality of life when measured by both the WHOQOL-BREF-THAI and Ban Saentor Quality of Life Tests. The promotion of quality of life could be divided into 5 sides: Side 1, Physical health quality of life promotion; Promotion of community volunteer group with the strong community management and the support of continuous and sustainable operating projects. Side 2: Social relationship promotion: there should be the conservation and promotion of good traditions and customs to create a good relationship with each other and the creation of knowledge body of community traditions and wisdom. Side 3: Environmental promotion: Encourage each household to manage the environment according to the environmental problems. Side 4: Economical promotion: Promotion of the specific knowledge training and the promotion of variations in occupations and side 5, Group security promotion: Encourage the forming of volunteer group to keep peace and order and the creation of knowledge body concerning the security and safety in the community.

Keyword: Quality of Life of the People in the Community

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และข้อคิดเห็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือและการให้ความสนับสนุนจากผู้ช่วยที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ กิตติยา นรามาศ และ อาจารย์ ดร. พิทยา สุวคันธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทำให้สารนิพนธ์เล่มนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณ แสงเทียน สุริยงค์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านแสนตอ คุณสมคิด สุริยงค์ ผู้นำชุมชน คุณปานทิพย์ ทองอารีย์ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลกะลา และชาวบ้านบ้านแสนตอทุกท่านที่กรุณาอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลนำมาประกอบการทำสารนิพนธ์ ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้พยายามรวบรวมให้ครบถ้วนและมีความสมบูรณ์มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบ้านแสนตอและผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าทำนองอื่นที่จะสืบค้นในโอกาสต่อไป

ถ้าหากมีความบกพร่องประการใดขอประทานอภัยมา ณ ที่นี้ และขอความอนุเคราะห์ท่านผู้รู้ได้โปรดกรุณาแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในการสืบค้นต่อไป

นางสาวปรางทิพย์ ภัคคีรีไพรวัลย์

(6)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาความสำคัญของปัญหา	1
1.2 มุลเหตุจูงใจในการศึกษา	6
1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา	7
1.4 ขอบเขตในการศึกษา	7
1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	7
1.4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา	7
1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร	7
1.5 นิยามศัพท์	8
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	9
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดคุณภาพชีวิต	10
2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต	10
2.1.2 ความสำคัญของคุณภาพชีวิต	13
2.1.3 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต	16

	(7)
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต	19
2.2.1 เครื่องมือชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ	19
2.2.2 เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นวัตถุวิสัย	20
2.2.3 เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นจิตวิสัย	20
2.2.3.1 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL)	20
(1) การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อ (WHOQOL-BREF)	21
(2) การนำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-100 และ WHOQOL-BREF ไปใช้	21
2.2.3.2 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)	23
(1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)	24
(2) การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)	24
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต	25
2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)	27
2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน	29
2.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และเทศบาลตำบลเกาะคา	31
2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา	33
บทที่ 3 ระเบียบและวิธีวิจัย	34
3.1 วิธีการศึกษา	34
3.1.1 การศึกษาเอกสาร	34
3.1.2 การศึกษาภาคสนาม	34
3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	35
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	36

	(8)
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	38
3.6 การนำเสนอข้อมูล	38
บทที่ 4 ผลการศึกษาและอภิปรายผล	39
4.1 ข้อมูลทั่วไป	39
4.2 ข้อมูลคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)	41
4.3 ข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	47
4.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิต	52
4.5 ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)	69
4.5.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)	69
4.5.1.1 ด้านสุขภาพกาย	69
4.5.1.2 ด้านจิตใจ	70
4.5.1.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	70
4.5.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม	71
4.5.1.5 ด้านเศรษฐกิจ	71
4.5.1.6 ด้านความมั่นคงปลอดภัย	71
4.5.2 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านแสนตอ	72
4.5.2.1 การส่งเสริมด้านสุขภาพกาย	72
4.5.2.2 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม	72
4.5.2.3 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม	73
4.5.2.4 การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ	74
4.5.2.5 การส่งเสริมด้านความมั่นคงปลอดภัย	74
4.6 อภิปรายผลการศึกษา	74
4.6.1 คุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	75
4.6.1.1 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย	75
4.6.1.2 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	76
4.6.1.3 คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพ	76
4.6.1.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	77

4.6.2	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	77
4.6.2.1	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านจิตใจ	78
4.6.2.2	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านสัมพันธภาพทางสังคม	78
4.6.2.3	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านสิ่งแวดล้อม	79
4.6.2.4	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโครงการภายในชุมชน	79
4.6.3	คุณภาพชีวิตกับการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไป	81
4.6.3.1	การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยเพศ	81
4.6.3.2	การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยอายุ	81
4.6.3.3	การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยสถานภาพ	82
4.6.3.4	การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยการศึกษา	82
4.6.3.5	การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยอาชีพ	83
4.6.3.6	การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยรายได้	83
บทที่ 5	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	84
5.1	ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา	84
5.2	คุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)	84
5.2.1	ด้านสุขภาพกาย	85
5.2.2	ด้านจิตใจ	85
5.2.3	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	85
5.2.4	ด้านสิ่งแวดล้อม	85
5.3	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	86
5.3.1	ด้านจิตใจ	86
5.3.2	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	86
5.3.3	ด้านสิ่งแวดล้อม	86
5.3.4	ด้านโครงการภายในชุมชน	86
5.4	การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิต	87
5.4.1	คุณภาพชีวิตโดยรวม	87
5.4.1.1	ด้านเพศ	87
5.4.1.2	ด้านอายุ	87

5.4.1.3 ด้านสถานภาพ	87
5.4.1.4 ด้านการศึกษา	88
5.4.1.5 ด้านอาชีพ	88
5.4.1.6 ด้านรายได้	89
5.4.2 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม	89
5.4.2.1 ด้านเพศ	89
5.4.2.2 ด้านอายุ	90
5.4.2.3 ด้านสถานภาพ	90
5.4.2.4 ด้านการศึกษา	90
5.4.2.5 ด้านอาชีพ	91
5.4.2.6 ด้านรายได้	92
5.5 การส่งเสริมคุณภาพชีวิต	93
5.5.1 การส่งเสริมด้านสุขภาพกาย	93
5.5.2 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม	93
5.5.3 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม	94
5.5.4 การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ	95
5.5.5 การส่งเสริมด้านความมั่นคงปลอดภัย	95
5.6 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ	95
5.6.1 ด้านสุขภาพ	95
5.6.2 ด้านอาชีพ	96
5.6.3 ด้านสิ่งแวดล้อม	96
5.7 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	97
5.8 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	97
รายการอ้างอิง	98
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม	103
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการศึกษา	109
ประวัติผู้เขียน	117

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	39
4.2	ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)	42
4.3	ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตจำแนกตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)	44
4.4	ระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)	46
4.5	สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	47
4.6	สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกแต่ละด้าน และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม	49
4.7	ระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	51
4.8	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยเพศ	52
4.9	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอายุ	52
4.10	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอายุ	53
4.11	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF- THAI) จำแนกโดยสถานภาพ	54
4.12	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยสถานภาพ	54
4.13	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยการศึกษา	55

4.14	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยการศึกษา	56
4.15	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอาชีพ	57
4.16	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอาชีพ	58
4.17	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยรายได้	59
4.18	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยรายได้	60
4.19	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยเพศ	60
4.20	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอายุ	61
4.21	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยอายุ	61
4.22	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยสถานภาพ	62
4.23	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยสถานภาพ	63
4.24	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยการศึกษา	63
4.25	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยการศึกษา	64
4.26	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอาชีพ	65
4.27	การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยอาชีพ	66
4.28	เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยรายได้	67

- 4.29 การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ
จำแนกโดยรายได้ 68
- 4.30 สรุปการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของ
คนในชุมชน 68

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะทางด้านวัตถุ ทางด้านสังคม ทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในชีวิตแก่พลเมือง รวมถึงการส่งเสริมทางด้านร่างกาย และสภาพจิตใจ ต่างก็เป็นประเด็นที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น การตื่นตัวในการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากรมีมานานหลังจากที่แพร่ขยายในประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและแคนาดาไปสู่นานาชาติทั่วโลก เป็นการยืนยันถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชากร อันจะนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงหรือวางแผนนโยบายของประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ สำหรับกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย เล็งเห็นความสำคัญ “มนุษย์หรือคนในสังคมเป็นหลัก” ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) มีแนวทางการพัฒนาบนพื้นฐานของการให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “มุ่งพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็ง และมีศักยภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยที่ยั่งยืน” และได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

ในอดีตประเทศส่วนใหญ่มักเลือกใช้การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคล (Growth of Gross Domestic Product per Capita) หรือ GDP เป็นเป้าหมายในการพัฒนา เนื่องจากเห็นว่า เมื่อประเทศมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลสูงขึ้น ย่อมหมายถึง การที่ประชาชนในประเทศ มีรายได้ต่อบุคคลสูงขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นในที่สุด อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อบุคคลสามารถสะท้อนคุณภาพชีวิตของบุคคลได้เพียงมิติเดียว นั่นคือ มาตรฐานการครองชีพ (Standard of Living) ในขณะที่คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับมิติอื่นๆ มากมาย การศึกษาคุณภาพชีวิตจึงควรศึกษาเป็นองค์รวม ควรคำนึงถึงหลากหลายมิติ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (The WHOQOL Group, 1994, pp. 24-56) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษาคุณภาพชีวิตจึงควรศึกษาในหลากหลายด้านเพื่อให้ทราบถึงคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ สามารถเป็นทิศทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

การพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา ทั้งในส่วนบุคคล ครอบครัว จึงต้องมีการพัฒนาในด้านการศึกษา เพื่อให้มีแนวคิดเจตคติที่ดี รู้จักการบริหารตนเอง การเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิต มีคุณธรรม ศีลธรรม ถ้าหากปฏิบัติได้เช่นนี้เท่ากับเป็นการยกระดับทั้งตนเองและสังคม ทำให้มีคุณค่า มีความเจริญอกงาม ปัญหาต่างๆ ในสังคมลดน้อยลง เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ เป็นต้น ประเทศต่างๆ จึงพยายามอย่างเต็มที่ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่สูงขึ้น เพื่อช่วยให้สมาชิกทุกคนในสังคมกินดีอยู่ดี มีความสุขสมบูรณ์ ประโยชน์ของการพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำราญ จุช่วย, 2554, น. 17) มีดังนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยมีแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความสุขไปด้วย 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิต กระตุ้นให้บุคคลและสังคมเกิดความกระตือรือร้นคิดที่จะปรับปรุงตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลรู้จักใช้ปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม หลักการบริหารเพื่อมาแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและสังคม 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความสมานฉันท์ ช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และปัญหาสังคม 5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุคคลและสังคม ที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เกิดความร่วมมือนอกใจ ในการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่ดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม ดังจะเห็นได้ว่าหากคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีคุณภาพที่ดี ย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุดหน้าก้าวไกลขึ้น

จากการดำเนินงานของเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ที่ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน มุ่งเน้นการบริการโดยยึดความพึงพอใจสูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นที่แท้จริง ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการ ของประชาชนในพื้นที่จึงเกิดเวทีประชาคมเพื่อค้นหาปัญหา เปิดเผยข้อมูล และการระดมรวบรวมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันของคนในชุมชน จากการประชุมปรึกษาหารือจึงได้ทำให้ทราบถึงปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เป็นเรื่องเร่งด่วนที่ส่งผลต่อการคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและปัญหาด้านอื่นๆ จึงได้เกิดโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ โดยเลือกบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา เป็นที่แรกในการแก้ไขปัญหาและริเริ่มโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ทำให้เกิดโครงการมากมายที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเทศบาลตำบลเกาะคา ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของ 3 ตำบล ทั้งหมด 7 หมู่บ้าน คือ บ้านผึ้ง หมู่ 3 บ้านไร่อ้อย หมู่ 5 และบ้านเหล่า-แม่ปูน หมู่ 7 ตำบลศาลา บ้านท่าผา หมู่ 4 บ้านหนองจอก หมู่ 10 และบ้านแสนตอ

หมู่ 11 ตำบลท่าผา และบ้านเกาะคาหมู่ 5 ตำบลเกาะคา ได้แก่ ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนเป็นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ มีแม่น้ำวังไหลผ่ากลางพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะคา ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองแก่ประชาชนทุกระดับเพื่อมุ่งสู่สังคมประชาธิปไตย โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ทั้งนี้เทศบาลตำบลเกาะคา จึงมุ่งเน้นการบริการโดยยึดความพึงพอใจสูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินงานรวมทั้งร่วมตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความโปร่งใสและไม่มีปัญหาการทุจริต และได้มีแนวทางในการพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยตั้งเป้าหมายให้คนในชุมชนมีความสุขทั้งกายและใจ และทางที่จะนำชุมชนไปถึงเป้าหมายในการเข้าร่วมเป็นเจ้าของดูแลท้องถิ่นตนเอง ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นที่แท้จริงเพราะประชาชนต่างตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหของท้องถิ่น กระทั่งเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เกิดความเข้มแข็งในชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาที่สอดคล้องกับลักษณะของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ จึงเกิดเวทีที่เทศบาลตำบลเกาะคา ใช้บูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ คือ เวทีช่วงฝน สวมกำกืด และเวทีประชาคม คำว่า “ช่วง” ภาษาท้องถิ่นภาคเหนือแปลว่า ลาน ลานกิจกรรม คำว่า “ฝน” แปลว่า ปัญญา คำว่า “สวม” แปลว่า รวบรวม คำว่า “กำกืด” แปลว่า ความคิด รวมแปลว่า ลานปัญญารวมความคิด เทศบาลตำบลเกาะคา จึงได้พัฒนาเวทีช่วงฝน สวมกำกืด และเวทีประชาคม ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลเกาะคา” โดยใช้พื้นที่สาธารณะของชุมชน เช่น ศาลาอเนกประสงค์ ลานบ้านลานวัด และสวนสาธารณะเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อร่วมกันค้นหาปัญหา เปิดเผยข้อมูลและระดมรวบรวมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันของคนในชุมชน จากการประชุมปรึกษาหารือจึงได้ทำให้ทราบถึงปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และปัญหาด้านอื่นๆ จึงได้เกิดโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ โดยเลือกบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา เป็นที่แรกในการริเริ่มโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ

บ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปีพุทธศักราชโดยยังไม่แน่ชัด แต่คาดว่าไม่เกิน 150 ปี ปัจจุบันได้ทำการยุบรวมบ้านแสนตอกับบ้านสันป่าสักเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการปกครอง โดยยึดเอาบ้านแสนตอเป็นหลัก เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก อีกทั้งเส้นทางคมนาคมทางน้ำ คือ แม่น้ำวัง และเส้นทางคมนาคมทางบก คือ ถนนสายเกาะคา-เสริมงาม ในปีพุทธศักราช 2537 บ้านแสนตอ บ้านหนองจอก และบ้านท่าผา ได้ขอแยกการปกครองจากตำบล เกาะคามมาเป็นตำบลท่าผา จึงได้เปลี่ยนจากหมู่ที่ 3 มาเป็นหมู่ที่ 4 ในปีพุทธศักราช 2547

นายกเทศมนตรีและคณะรัฐมนตรี พบว่า มีประชากรในหมู่บ้านเป็นจำนวนมากทำให้เกิดความยากลำบากในการดูแลและการปกครอง คณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีความคิดเห็นตรงกันว่าควรจะแยกหมู่บ้านออกเป็น 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านท่าผา บ้านหนองจอกและบ้านแสนตอ ทำให้บ้านแสนตอเปลี่ยนจากหมู่ 4 เป็นหมู่ 11 มีจำนวนประชากรทั้งหมด 336 คน ชาย 166 คน หญิง 170 คน จำนวนครัวเรือน 140 ครัวเรือน บัญชีรายชื่อประชากรของชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ต.ท่าผา อ.เกาะคา จ.ลำปาง สำนักทะเบียนอำเภอเกาะคา (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2559) บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีความน่าอยู่อาศัย โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความหมายของชุมชนน่าอยู่ หมายถึง ชุมชนที่อยู่อาศัยทั้งในเขตเมืองและชนบทที่มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี มีสังคมที่เอื้ออาทร มีชุมชนเข้มแข็ง มีความสะดวกสบาย ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง มีวัฒนธรรมและจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองและชุมชน ลักษณะสำคัญของเมืองน่าอยู่ มีลักษณะสำคัญของเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่นั้น จะถูกผสมผสานอยู่ในเรื่องราวต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านสังคม มีบริการด้านสุขภาพและบริการที่จำเป็นอย่างพอเพียงและสะดวกมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2. ด้านสิ่งแวดล้อม มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนได้ และเป็นชุมชนที่ประชาชนอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น 3. ด้านเศรษฐกิจ มีการทำมาค้าขายและการลงทุน และประชาชนมีงานทำ 4. ด้านกายภาพ มีบริการของภาครัฐอย่างเพียงพอต่อความต้องการมีการเดินทางขนส่งที่สะดวก ปลอดภัย 5. ด้านการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก และประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกๆ ขั้นตอน

องค์ประกอบด้านสังคม บ้านแสนตอเป็นชุมชนที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชุมชน เนื่องจาก การประกอบส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม รองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้างเอกชน บริษัท โรงงาน หน่วยงานราชการ และลำดับสุดท้าย คือ รับราชการและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด เนื่องจากส่วนใหญ่เกษียณแล้ว ชาวบ้านบ้านแสนตอส่วนมากมีสุขภาพแข็งแรง โรคที่มักพบเป็นโรคประจำตัวในผู้สูงอายุ คือ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน ทั้งนี้บ้านแสนตอมีกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 11 คน มีหน้าที่ดูแลและประเมินผู้ป่วยในชุมชน กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) คือ ผู้มีจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บป่วย มีโรคเรื้อรังหรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ให้สามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ให้กำลังใจ ประเมินสภาพที่อยู่อาศัย เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือร่วมกับเทศบาลตำบลเกาะคาในโครงการชาวเกาะคาไม่ทอดทิ้งกัน เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนผู้มีจิตอาสาเพื่อสร้างสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้กำลังใจแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ยากไร้ และช่วยกันร่วมแรงกาย แรงใจในการสร้างบ้านที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ยากไร้ นอกจากนี้ บ้านแสนตอได้รับการดูแลส่งเสริมสุขภาพจากโครงการสาธารณสุขเคลื่อนที่ของเทศบาลตำบลเกาะคา โดยกองสาธารณสุข

ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าผา ทันตภิบาลโรงพยาบาลเกาะคา ในการตรวจสุขภาพ แก่ชาวบ้านบ้านแสนตอ เดือนละ 1 ครั้ง ในวันรับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ ข้อมูลจากเทศบาลตำบล เกาะคา บ้านแสนตอเป็นชุมชนที่มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากไม่มีอาชญากรรม และปัญหาด้านยาเสพติด ข้อมูลจากตำรวจภูธรเกาะคา ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านแสนตอ (วารงคณา อินพรหม, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2559) ได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า เหตุที่ทำให้ไม่เกิดกรณี ดังกล่าวเนื่องจาก บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านขนาดเล็กสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง วิถีชีวิตคนในชุมชน เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม เรียบง่าย เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้สถานีตำรวจภูธร เกาะคา ทำให้สามารถดูแลได้ อย่างใกล้ชิด และไม่มีสิ่งยั่วยุเช่น ร้านอาหารที่มีอบายมุข แม้ในปัจจุบันจะมีโรงแรงที่เกิดขึ้นภายใน บ้านแสนตอ แต่ทางผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ในการคัดกรองผู้ที่เข้าพักในโรงแรม ในเรื่องการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดบ้านแสนตอได้รับรางวัล หมู่บ้านเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดประจำปี 2559 เนื่องจากคนในชุมชนบ้านแสนตอมีความร่วมมือกัน ในการป้องกันแก้ไขปัญหา ช่วยกันสอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกันภายในชุมชนที่มีผลต่อ ความมั่นคงของชุมชน นอกจากนี้ บ้านแสนตอยังมีกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นกลุ่มจิตอาสาซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในชุมชน (ชุมชนบ้านแสนตอ, 2557)

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม บ้านแสนตอเป็นชุมชนที่ศักยภาพในการจัดการด้าน สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพจากการปลูกฝังให้ประชาชนเกิดความตระหนักรักชุมชนของตนเอง สร้างการมีจิตอาสาในการจัดการสิ่งแวดล้อม ผ่านกลไกการการจัดเวทีประชาคมและการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีเป้าหมายในการจัดการขยะในพื้นที่ชุมชน โดยเฉพาะภาคประชาชนที่มี บทบาทสำคัญในการร่วมมือร่วมใจ ทำการคัดแยกขยะในครัวเรือนของตน มากกว่าร้อยละ 80 ของ หมู่บ้าน นำไปสู่การช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม ลดปริมาณขยะ สร้างรายได้จากขยะ เกิดประโยชน์ต่อ ชุมชน ทั้งนี้จึงทำให้เกิดโครงการมากมายในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ร้านค้า 0 บาท โครงการ ถนนสะอาด หน้าบ้านนำมอง โครงการตู้เย็นในสวนตู้เย็นพอเพียง โครงการให้ความรู้ในการคัดแยก ขยะ และโครงการชุมชนปลอดขยะ บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านที่ได้รับรางวัลมากมายจากกรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) รางวัลยกย่องชมเชยระดับประเทศโครงการธนาคารวัสดุรีไซเคิล เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 80 ชุมชนระดับประเทศปี 2550 2) รางวัลชนะเลิศสิ่งประดิษฐ์ทั่วไป ระดับภาคปี 2551 3) รางวัลยกย่องชมเชยสิ่งประดิษฐ์ทั่วไประดับจังหวัดปี 2551 4) รางวัลชมเชย สิ่งประดิษฐ์ทั่วไปปี 2554 5) รางวัลยกย่องชมเชยชุมชนปลอดขยะปี 2558 จึงทำให้บ้านแสนตอ เป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน อบรมแลกเปลี่ยนความรู้ให้แก่ชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจ

องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในบ้านแสนต่อเป็นลักษณะการซื้อขาย แลกเปลี่ยน รายได้ส่วนใหญ่มาจากการค้าขายและการเกษตร บ้านแสนต่อได้รับการสนับสนุน ทางด้านอาชีพให้แก่ชาวบ้าน โดยมีการรวมกลุ่มสตรีแม่บ้านที่ต้องการอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ให้แก่ ครัวเรือน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้เกิดกลุ่มผ้ามัดย้อมบ้านแสนต่อ จัดตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2542 มีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด 10 คน แต่เดิมนั้นสมาชิกกลุ่มมีความรู้ในการทำผ้ามัดย้อมอยู่แล้ว จึงได้ เกิดการกระจายความรู้ให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ และการพัฒนาทักษะในการตัดเย็บผ้ามัดย้อมเพื่อให้ สินค้ามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างอาชีพเกิดรายได้แก่คนในชุมชน นอกจากนี้บ้านแสนต่อยังมี กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือธุรกิจชุมชน ชาวบ้านในชุมชนบ้านแสนต่อมีการผลิตซื้อขาย สินค้าสดที่เป็นของคนในชุมชน จากนั้นมีการแปรรูปเป็นอาหารสำเร็จรูปกลับมาขายในชุมชน ทำให้ เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชน

องค์ประกอบด้านกายภาพ มีโครงสร้างพื้นฐานบริการของภาครัฐอย่างเพียงพอ มีถนน ระบบประปา ระบบไฟฟ้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่คนในชุมชน โดยมีเส้นทางหลักในการคมนาคม ขนส่ง คือ ถนนสายเกาะคา-เสริมงาม กั้นกลางตลอดทั้งหมู่บ้าน ทางทิศใต้ติดชุมชนบ้านใหม่ และ ทางทิศเหนือติดกับชุมชนหนองจอก และองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ บ้านแสนต่อได้มีการ จัดทำแผนหมู่บ้าน/ชุมชน หรือแผนแม่บทหมู่บ้าน/ชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านร่วมกับคณะกรรมการ หมู่บ้านและประชาชนในชุมชนบ้านแสนต่อ เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในหมู่บ้าน เริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึกและความรับผิดชอบของประชาชนในการมีจิตสาธารณะ ร่วมคิด ร่วมเรียนรู้ ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นการกำหนดทิศทางการ พัฒนาของหมู่บ้านหรือชุมชน ก่อเกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนบ้านแสนต่อ

1.2 มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เคยศึกษาดูงานที่บ้านแสนต่อ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งบ้านแสนตอนั้นเป็นหมู่บ้านที่ได้รับรางวัลมากมายจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) รางวัลยกย่องชมเชยระดับประเทศโครงการธนาคารวัสดุรีไซเคิลเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 80 ชุมชนระดับประเทศปี 2550 2) รางวัลชนะเลิศสิ่งประดิษฐ์ทั่วไประดับภาคปี 2551 3) รางวัลยกย่องชมเชยสิ่งประดิษฐ์ทั่วไประดับจังหวัดปี 2551 4) รางวัลชมเชยสิ่งประดิษฐ์ทั่วไปปี 2554 5) รางวัลยกย่องชมเชยชุมชนปลอดภัยปี 2558 และในเรื่องของการป้องกันปัญหายาเสพติด บ้านแสนต่อได้รับรางวัลหมู่บ้านเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดประจำปี 2559 ซึ่งเป็นการรับรองถึง ความมีศักยภาพในการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของบ้านแสนต่อ ผนวกกับเทศบาลตำบลเกาะคา ได้มีการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ อาทิเช่น โครงการชุมชน

ปลอดภัย กลุ่มผ้ามัดย้อม โครงการชาวเกาะคาไม่ทอดทิ้งกัน โครงการผู้เย็นในสวนผู้เย็นพอเพียง โครงการถนนสะอาด หน้าบ้านน่ามอง และอีกมากมาย ผนวกกับบ้านแสนตอเป็นชุมชนที่มีความน่าอยู่อาศัย ทั้งทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ กายภาพและการบริหารจัดการที่มีผลต่อทิศทางคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ผู้ศึกษาจึงอยากทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชน บ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง หลังจากที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากเทศบาลในการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ จะส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมากน้อยเพียงใด

1.3 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปางศึกษาทั้งหมด 2 ประเด็น คือ การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

1.4.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มดำเนินการศึกษาตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2559 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากร

ประชาชนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จำนวน 201 คน ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) อายุ 20 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี 2) อาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.5 นิยามศัพท์

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจในการดำรงชีวิต การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนในชุมชน บ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปางทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใคร หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลในชุมชนมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึก ภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึง ความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น การรับรู้ว่าคุณเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีประโยชน์ และการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากชุมชน รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงของชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรม สันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

คนในชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี และอาศัยอยู่ในชุมชนมาไม่น้อยกว่า 5 ปี

การส่งเสริมคุณภาพชีวิต หมายถึง ทางปฏิบัติที่จะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งจากการส่งเสริม สนับสนุน หรือวิธีการต่างๆ ที่ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น จากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง
2. ทราบถึงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” วัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง โดยผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาที่ตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดคุณภาพชีวิต
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดคุณภาพชีวิต

2.1.1 ความหมายของคุณภาพชีวิต

UNESCO (1993, p. 40, อ้างถึงใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, 2555, น. 4) ได้นิยามคุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม และระดับความพึงพอใจ ในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ ดังนั้น คุณภาพชีวิตจึงเป็นระดับของการมีชีวิตที่ดี มีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องหับความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม

WHO (1998, p. 17, อ้างถึงใน ทิพย์วัลย์ เรืองขจร, 2554, น. 15) ให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสถานภาพชีวิตของตนเอง ตามบริบทของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ใช้ชีวิตอยู่และสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ ความคาดหวัง มาตรฐาน และความกังวลสนใจที่มีต่อสิ่งต่างๆ คุณภาพชีวิตเป็นมโนคติที่มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่สลับซับซ้อน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สภาวะทางจิต ระดับความเป็นตัวของตัวเอง ความสัมพันธ์ต่างๆ ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และสัมพันธภาพที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

Padilla and Grant (1985, pp. 45-60, อ้างถึงใน รัตนาวิ จูตะยานนท์, 2545, น. 10) ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่าเป็นการรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่เปลี่ยนแปลงได้ตามภาวะสุขภาพ โดยวัดจากความสามารถในการทำงานที่ต่างๆ ของร่างกาย ทัศนคติของตนเองต่อสุขภาพความพอใจในชีวิต และความรู้สึกว่าตนเองได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งคำว่า คุณภาพชีวิตนั้น

เป็นชื่อใหม่ของความดั้งเดิม (Old Notion) ซึ่งเรียกกว้างๆ ว่าการเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) คือ การเป็นอยู่ที่ดีของตนเองและสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่วไป ในด้านส่วนบุคคล คุณภาพชีวิตจะ แสดงออกในรูปของความต้องการ (Want) เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วทำให้บุคคลนั้นๆ มีความสุข หรือความพึงพอใจ แต่ในทางสังคมและสภาพแวดล้อมการมีชีวิตอย่างมีคุณภาพต้องไม่เป็นภาระหรือ ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม

Nicholas Bennet (1975, p. 1, อ้างถึงใน จักรี สว่างไพโร, 2525, น. 6) ได้ อธิบายถึง ชีวิตที่มีคุณภาพแทนคุณภาพชีวิต โดยกล่าวว่า คนที่แตกต่างกันทางวัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อม ย่อมให้ความหมายคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน ไม่มีวิธีการตายตัวใดๆ ที่จะวัดคุณภาพชีวิต ของบุคคล Nicholus Bennet จึงได้แบ่งชีวิตที่มีคุณภาพออกเป็น 2 ระดับ

1. ระยะแรก เกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความจำเป็น พื้นฐาน อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพ มีความมั่นคง และอิสระจากความไม่ถูกต้อง

2. ระดับสอง เกี่ยวข้องกับความต้องการซึ่งเป็นที่พอใจของแต่ละบุคคลเพื่อให้มี คุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 มีค่านิยมที่เหมาะสมกลมกลืนกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และ สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถใช้เป็นรากฐานการตัดสินใจอันสำคัญของ ชีวิต

2.2 มีความสมดุลระหว่างความปรารถนาและความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึง ความปรารถนา

2.3 การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต

Sharma (1975, p. 4, อ้างถึงใน จักรี สว่างไพโร, 2525, น. 7) ได้เสนอความหมาย ของคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความคิดรวบยอดที่ซับซ้อน เป็นทั้งความพึงพอใจ อันเกิดจาก การได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ และด้านสังคมในระดับจุลภาพและมหภาค

Berghom and Others (1981, p. 66, อ้างถึงใน เบญจวรรณ คุณรัตนารักษ์, 2540, น. 20) ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิต คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันตาม องค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ต่างๆ

Yong and Longman (1983, p. 43, อ้างถึงใน สุณี เวชประสิทธิ์, 2540, น. 23) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเป็นระดับความพึงพอใจในชีวิตปัจจุบันเกิดขึ้นจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล

Ferrans (1990, pp. 15-21, อ้างถึงใน กฤษฎากมล ชื่นอิม, 2555, น. 30) คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกเป็นปกติสุข (Sense of Well-being) ของบุคคลซึ่งเป็นผลต่อความรู้ พึงพอใจแต่ละด้านของชีวิตที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้นๆ

กรมการพัฒนาชุมชน (2537, อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ, 2544, น. 29) คุณภาพชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้ในสังคมหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่ง คือ การที่จะกล่าวว่า ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ก็ต่อเมื่อ ประชาชนในครอบครัวหรือชุมชนนั้นมีชีวิต ความเป็นอยู่บรรลุตามความจำเป็นพื้นฐานครบถ้วนทุกประการ ซึ่งเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐานที่กำหนดไว้แล้วนั้น สามารถแปรเปลี่ยนไปได้ตามสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในขณะนั้น

พณิน กิติพราภรณ์ (2531, น. 43) ได้ให้คำจำกัดความของ คุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีความสุข ซึ่งความสุขนั้นเกิดจากความสุข 2 ทาง ได้แก่ ความสุขสุขทางกาย หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดี อาทิเช่น มีที่อยู่อาศัย มีสุขภาพ และ Health Care ที่ดี มีสาธารณูปโภค เช่น การคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น น้ำ อากาศที่บริสุทธิ์ และยังรวมไปถึงการพักผ่อนและสันทนาการที่ดีตามสมควรอีกด้วย และความสุขทางใจ ที่ได้จากการรู้จักพอดี ความพอใจในสถานภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรัก ความอบอุ่นผูกพันในครอบครัวและเพื่อนมนุษย์มีความอดทนเสียสละทำประโยชน์แก่สังคม

อัจฉรา นวจินดา และ ขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ (2534, น. 41-56) ได้นิยามความหมายของ คุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตของบุคคล คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความพึงพอใจที่เกิดจากการได้รับสิ่งตอบสนองจากสิ่งที่ต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมอย่างเพียงพอเพื่อให้เกิดการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543, น. 33) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระ และไม่ก่อให้เกิดปัญหากับสังคม เป็นชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจสามารถดำรงชีวิตที่ขอบธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของสังคม สามารถแก้ไขปัญหา ตลอดจนการแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

ชาญชัย อินทรประวัติ (2547, น. 7) ได้ศึกษาและได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตของบุคคล หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์ และได้รับการสนองตอบความต้องการของตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต ความต้องการทางด้านสังคมและจิตใจ

ประภาพร จินันทุยา (2536, น. 10) กล่าวถึง คุณภาพชีวิต หมายถึง ระดับความรู้ ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตของบุคคลต่อองค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้ของคุณภาพชีวิต ได้แก่ สุขภาพ สภาพแวดล้อม สถานภาพทางเศรษฐกิจ การพึ่งพาตนเอง และการทำกิจกรรมทางสังคม

สัญญา มาลาอี (2547, น. 19) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตนั้นเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกของมนุษย์ ได้แก่ ด้านจิตใจ ความรู้ ความสามารถ อารมณ์และความรู้สึก และด้านร่างกาย คือ ความมีสุขภาพกายที่ดี สภาพความเป็นอยู่และสภาพการดำรงชีวิตที่ดีในสังคม ฉะนั้นคุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นชีวิตที่มีความสุขกาย สุขใจ และสามารถดำรงชีวิตด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมได้ตามสภาวะ

กล่าวโดยสรุปความหมายของคุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้ถึงความพึงพอใจในการดำรงชีวิตการมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดี ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและสังคม

2.1.2 ความสำคัญของคุณภาพชีวิต

ศูนย์ประสานงานการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (2532, น. 19, อ้างถึงใน วราพรธมลัน, 2551, น. 11) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตที่ดีนับเป็นสิ่งสำคัญและเป็นจุดหมายปลายทางของบุคคล ชุมชนและประเทศชาติโดยส่วนรวม ประเทศใดหากประชากรในชาติโดยส่วนรวมด้อยคุณภาพ แม้ว่าประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์สักเพียงใดก็ไม่อาจทำให้ประเทศชาตินั้นเจริญและพัฒนาให้เท่าทันหรือเท่าเทียมกับประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพได้ คุณภาพของประชากรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใดจะเจริญก้าวหน้ากว่าอีกประเทศ ดังเช่น ประเทศญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สภาพบ้านเมืองได้รับผลของสงคราม แต่ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของประชากรญี่ปุ่น ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จึงทำให้ประเทศญี่ปุ่นยกฐานะเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างรวดเร็ว

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2554) ที่ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 มีสาระสำคัญในมาตรา 73, 79 และ 80 ที่กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (มาตรา 73) ตลอดจนควบคุมและกำจัดการฉ้อโกงที่มีต่อสุขภาพอนามัยสวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน (มาตรา 79) และรัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตและพึ่งตนเองได้ (มาตรา 80)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2554) มาตรา 11 (3) และมาตรา 19 ที่ให้การช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้การช่วยเหลือทางวิชาการในการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่า

จะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น

พัชรี หล้าแหล่ง (2556, น. 8-9) กล่าวถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

1. ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับตนเองและครอบครัว คือ การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพพลานามัยที่ดี ไม่เจ็บป่วย ทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายส่วนตน และสามารถประกอบอาชีพการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดี มีครอบครัวที่อบอุ่นไร้ซึ่งปัญหา

2. ความสำคัญของคุณภาพชีวิตระดับสังคมและประเทศชาติ เมื่อประชากรในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้คุณภาพชีวิตในสังคมและประเทศชาติดีขึ้นไปด้วย แต่ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่จะเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร เช่น สภาพแวดล้อม การศึกษา การประกอบอาชีพ และรายได้ของประชากร เป็นต้น

WHO (1948, อ้างถึงใน ภัทรธาดา สุขสง่า และ พรรณทิพา ศักด์ทอง, 2557, น. 204) องค์การอนามัยโลก ในฐานะเป็นองค์กรหลักที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัย มองเห็นว่า "ร่างกายจิตใจ สังคมที่ดีและการไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นสภาวะของความสมบูรณ์ที่ดี" ถึงแม้ว่าข้อกำหนดนี้ จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตามในระยะแรกผลสัมฤทธิ์ของแนวคิดที่ว่านี้เกิดกับกลุ่มประชาชนในวัยทำงานในโลกตะวันตกซึ่งหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการให้คำแนะนำในเรื่องสุขภาพภายนอกร่างกาย และมีการชักชวนให้มีการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้เชื่อมโยงไปสู่ความสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเรา ซึ่งในช่วงนั้นสุขภาพ (Health) ถูกให้ความหมายว่า เป็นสภาวะของความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม มิใช่หมายถึงแต่เพียงปราศจากโรคและความอ่อนแอเท่านั้น แต่การดำเนินการพัฒนาด้านการสาธารณสุขกับการพัฒนาด้านการคิดค้นความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการรักษาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้านเดียว ขณะที่การเจ็บป่วยด้านอื่นๆ กลับไม่ได้รับการดูแล ในเดือนพฤษภาคม 1998 ที่ประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลก (World Health Organization Assembly) เพิ่มคำว่า "Spiritual Well-being" หรือ "สภาวะทางจิตวิญญาณ" เข้าไปในคำนิยามเดิม ดังนั้น ความหมายของคำว่า "สุขภาพ" หลังจากนั้นจึงรวมความหมายถึง สภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ หรือ สภาวะที่สมบูรณ์ทุกๆ ทางเชื่อมโยงกัน สะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพที่เกื้อหนุนและเชื่อมโยงกันทั้ง 4 มิติ ซึ่งความหมายในแต่ละด้าน คือ

1. สภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น

2. สภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น

3. สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึง การมีบริการทางสังคมที่ดี และมีสันติภาพ เป็นต้น

4. สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุด ซึ่งหมายถึง พระนิพพาน หรือพระผู้เป็นเจ้าหรือความดีสูงสุด สุดแล้วแต่ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน สุขภาวะทางจิตวิญญาณ จึงหมายถึง มิติทางคุณค่าที่สูงสุดเหนือไปจากโลกหรือภาพภูมิทางวัตถุ การมีศรัทธาและมีการเข้าถึงคุณค่าที่สูงส่ง ทำให้เกิดความสุขอันประณีตลึกล้ำ

ความหมายของสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน สุขภาวะทางกายและสุขภาวะทางจิตเป็น สุขภาพที่ทำความเข้าใจได้ง่าย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็นได้ตลอดเวลา สุขภาวะทางสังคมเป็นการแสดงออกรวมกันของสังคม ซึ่งต้องทำความเข้าใจและยอมรับรวมกันของทั้งสังคม และสุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) เป็นสุขภาพที่ทำความเข้าใจได้ยากและเป็นขั้นสูงสุดของสุขภาพองค์รวมก่อนหน้านั้น ในปี ค.ศ. 1986 การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวา เมืองหลวงของแคนาดา ในเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) นั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) เป็นครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้นโดย ได้ถูกบันทึกไว้ว่า "ความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและสังคม ปัจเจกบุคคลหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่มและความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง หรือการจัดการกับสภาพแวดล้อม" ในอนาคตไม่มีจุดสิ้นสุดแต่สามารถประยุกต์แนวคิดได้ในแต่ละบุคคล กลุ่ม ชุมชนหรือประชาชน สำหรับหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพนี้เป็นแนวคิดที่เน้นการปฏิบัติใหม่ขึ้นมาทั้งหมด โดยยึดเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยกฎบัตรออตตาวา (Ottawa Charter) และสิ่งที่เพิ่มเข้ามาในโครงสร้างของคุณภาพชีวิต มี 5 ประเด็น ที่ผ่านมาก็คือ ระดับทักษะของแต่ละคน ผ่านการกระทำทางชุมชนและการให้บริการสาธารณสุข ครอบคลุมถึงสภาพแวดล้อม นโยบาย และเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในที่นี้การส่งเสริมสุขภาพ แสดงให้เห็นถึงส่วนประกอบสองอย่าง ได้แก่ สิ่งสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพเป็นการสร้างสุขภาพโดยทั่วๆ ไป สภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการทางสังคมและทางด้านวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของสุขภาพ จะนำไปสู่การพิจารณา การวางแผนออกแบบโครงสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ และการแลกเปลี่ยนเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งผลที่ตามมาที่คาดหวังในการส่งเสริมสุขภาพกับผลสะท้อนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้ประเด็นหลักนี้ จึงสัมพันธ์กับคำว่า "สุขภาพที่แท้จริงเป็นเรื่องของคุณภาพชีวิต"

กล่าวโดยสรุปความสำคัญของคุณภาพชีวิต คือ คุณภาพชีวิตที่ดีนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลไม่ใช่เฉพาะแต่เพียงตัวบุคคล หากแต่ยังส่งผลไปถึงประเทศชาติ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เมื่อมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมทำให้สังคมและประเทศชาติดีขึ้นไปด้วย

2.1.3 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

Wallace (1974, p. 6, อ้างถึงใน ทรงศักดิ์ ทองพันธ์, 2555, น. 9) กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง องค์ประกอบทั้งหลายที่ให้ความพึงพอใจ (Satisfaction) แก่บุคคลทั้งทางด้านร่างกาย (Physical) และจิตใจ (Psychological) ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

Ferrel (1995, อ้างถึงใน พิชรี หล้าแหล่ง, 2556, น. 9) ได้สรุปถึง องค์ประกอบคุณภาพชีวิตไว้ 4 ด้าน คือ

1. ความผาสุกด้านร่างกาย (Physical Well-being) เป็นความสุขของบุคคลในการควบคุมหรือบรรเทาความเจ็บป่วยและคงไว้ซึ่งการทำหน้าที่ของร่างกาย
2. ความผาสุกด้านจิตใจ (Psychological Well-being) เป็นการเผชิญต่อความรู้สึกเจ็บป่วยของบุคคล เช่น ความเครียด ความรู้สึกกลัว ความวิตกกังวล
3. ความผาสุกด้านวิญญาณ (Spiritual Well-being) ได้แก่ ความหวัง และความเชื่อในด้านศาสนา
4. ความผาสุกด้านสังคม (Social Well-being) เป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมและบทบาทในสังคม

ซาน (Zhan, 1992, อ้างถึงใน พิชรี หล้าแหล่ง, 2556, น. 10) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลโดยบุคคล สามารถรู้และประเมินได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความพึงพอใจในชีวิต (Life Satisfaction) เป็นการรับรู้ในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม และการดำเนินชีวิต
2. ด้านอัตมโนทัศน์ (Self Concept) เป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อตนเอง การยอมรับและการรับรู้ถึงคุณค่าของตนเอง รวมถึงภาพลักษณ์ของตน
3. ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย (Health and Functioning) เป็นการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถด้านร่างกาย สุขภาพ และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Socioeconomic) เป็นการรับรู้ถึงความพึงพอใจ ในด้านสังคมทั่วไป รวมถึง รายได้ อาชีพ และการศึกษา

Campbell (1972, p. 51, อ้างถึงใน ธนิตา ชีร์ตัน, 2554, น. 12) ได้เสนอว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านกายภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านมลภาวะ ความหนาแน่นของประชากร และสภาพที่อยู่อาศัย
2. ด้านสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย และความมั่นคงของครอบครัว

3. ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความพึงพอใจ ความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องในชีวิต

Liu (1975, p. 12, อ้างถึงใน จักรี สว่างไพร, 2552, น. 23) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตมีองค์ประกอบปัจจัย 2 ด้าน คือ ด้านจิตวิสัย หรือด้านจิตวิทยา ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความเชื่อ และค่านิยมของบุคคล ส่วนด้านที่สอง คือ ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สามารถวัดค่าของการมีคุณภาพชีวิตได้ชัดเจนแน่นอนกว่าองค์ประกอบด้านจิตวิสัย เพราะเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ

Power, Bullinger and WHOQOL Group (2002, p. 18, อ้างถึงใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, 2555, น. 6) กล่าวถึง เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ด้วยการทบทวนแนวคิดของคุณภาพชีวิต และศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึก สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่ต้องการพักพิงต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์ อื่นๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึก ภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถ ในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึง ความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม

การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

นิสาร์ตัน ศิลปะเดช (2540, น. 66-67, อ้างถึงใน ธนิตา ซีรัตน์, 2554, น. 11) ได้จำแนกองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ไว้ดังนี้

1. ความสมบูรณ์ด้านร่างกายละสติปัญญา หมายถึง การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น จะต้องมีความเป็นปกติของร่างกายและสติปัญญาเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง มีพลังกำลังที่สามารถทำกิจการงานได้ดีเช่นเดียวกับคนอื่นๆ สามารถศึกษาเล่าเรียน คิดไตร่ตรอง หาเหตุผลต่างๆ รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2. ความสมบูรณ์ด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใสมั่นคง ไม่แปรปรวน หงุดหงิด โมโหง่าย มีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี โอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่น การมีพื้นฐานจิตใจที่ดี จะช่วยให้คุณเกิดความสุขและสงบในการดำรงชีวิต

3. ความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเป็นคนที่ได้รับ การยอมรับจากคนทั่วไป อันเนื่องมาจากมนุษย์สัมพันธ์อันดี มีความสามารถในการปรับตัว ยอมรับ ความสามารถและความสำคัญของผู้อื่น ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของบุคคลและสิ่งแวดล้อม และการมีความคิดที่จะปรับปรุงพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นคงคุณค่าและประโยชน์ตลอดไป การมีความสมบูรณ์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้คุณมีชีวิตที่เหมาะสมกลมกลืน และเข้ากันได้ดีกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสมบูรณ์ด้านปัจจัยการดำรงชีพ หมายถึง ความสามารถที่จะจัดหา สิ่งจำเป็นต่างๆ ที่จะช่วยให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างดีตามฐานะของตนเอง ตลอดจนสุขภาพของสังคม เศรษฐกิจ และยุคสมัย ปัจจัยจำเป็นเหล่านี้ ได้แก่ ปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค สิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ การพักผ่อน บุคคลจะต้องจัดทำให้มีความจำเป็นในสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมของตน การมีปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตที่พอเพียง ย่อมช่วยให้คุณมีความสะดวกสบายไม่ลำบาก และย่อมนำไปสู่ความสุขและความพอใจในชีวิต

จากการศึกษาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต สามารถจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย และอัตวิสัย มีองค์ประกอบได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านสุขภาพกาย การรับรู้สุขภาพทางร่างกาย 2) ด้านจิตใจ การรับรู้สุขภาพทางจิตใจของตนเอง

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น 4) ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต

การจำแนกเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต สังคม เศรษฐกิจแห่งเอเชียและแปซิฟิก (ส่ววัฒน์ มหัตถินรัตน์กุล, 2540, น. 8) ESCAP ได้นำเสนอเครื่องมือชี้วัดแต่ละชนิดมีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ

2.2.1 เครื่องมือชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสมและมีเสถียรภาพ ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มสูงขึ้น และท้ายที่สุดทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น โดยสามารถวัดการพัฒนาเศรษฐกิจจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับความอยู่ดีกินดีของประชาชน ดังนี้

1) ดัชนีวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นถึง การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ รายได้ประชาชาติ เป็นต้น

2) ดัชนีวัดความอยู่ดีกินดีของประชาชน แสดงให้เห็นถึง ระดับความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น อัตราการอ่านออกเขียนได้ อายุเฉลี่ยของประชากร อัตราการตายของทารก อัตราส่วนของแพทย์ต่อจำนวนประชากร เป็นต้น ทั้งนี้ดัชนีชี้วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นดัชนีพื้นฐานเบื้องต้นที่จะสะท้อนภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

2.1 ผลิตภัณฑ์ในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงว่าทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของพลเมืองในประเทศ หรือเป็นของต่างประเทศ ในทางตรงข้าม ทรัพยากรของพลเมืองในประเทศแต่ไปทำการผลิตในต่างประเทศก็ไม่นับรวมไว้ในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์ในประเทศมีการจัดทำทั้งตามราคาปัจจุบันและราคาคงที่โดย GDP ณ ราคาปัจจุบัน คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาตลาดของสินค้าและบริการเหล่านั้น ขณะที่ GDP ณ ราคาคงที่คิดมูลค่าผลผลิตเป็นเงินตามราคาปีที่กำหนดเป็นปีฐาน การวัดผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ถือหลักทางภูมิศาสตร์เป็นหลัก (ผลิตในประเทศเหมารวมทั้งหมด) GDP วัดได้จาก 3 ด้าน คือ 1) ด้านรายได้ 2) ด้านรายจ่าย 3) ด้านผลผลิต ตัวอย่างเช่น สมมติระบบเศรษฐกิจมีการผลิตสินค้าเพียงชนิดเดียว สินค้าที่ทำการผลิตขึ้นในประเทศนั้นมี 10 หน่วย และแต่ละหน่วยราคาขายเท่ากับ 4 บาท GDP ในระบบเศรษฐกิจที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวเท่ากับ 40 บาท

$$GDP = \text{ราคาต่อหน่วยของสินค้า} \times \text{ปริมาณของสินค้าที่ผลิตได้}$$

2.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product: GNP) แสดงถึงความสามารถในการผลิต การบริโภคของคนไทยทั้งประเทศ โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็นมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ซึ่งผลิตขึ้นโดยคนไทยในประเทศและคนไทยในต่างประเทศ

GNP: GDP + รายได้สุทธิจากปัจจัยการผลิตต่างประเทศ

2.2.2 เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นวัตถุวิสัย ประกอบด้วย สุขภาพ โภชนาการ การศึกษา การเรียนรู้ ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ชีวิตการทำงาน หลักประกันทางสังคม ความปลอดภัยส่วนบุคคล ความยุติธรรม การมีส่วนร่วมทางสังคม และเสรีภาพของมนุษย์

2.2.3 เครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นจิตวิสัย ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับปฏิกริยาของบุคคล และการรับรู้ ซึ่งถือเป็นคุณภาพชีวิต ระดับการเรียนรู้เกี่ยวกับความสุข ความพึงพอใจในชีวิตเกี่ยวกับสุขภาพ สิ่งแวดล้อม การทำงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย การใช้เวลาว่าง ซึ่งตัวอย่างของเครื่องมือชี้วัดทางสังคมที่เป็นจิตวิสัย มีดังนี้

2.2.3.1 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL)

2.2.3.2 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)

2.2.3.1 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL)

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO-QOL) เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 100 ตัวชี้วัด ถูกพัฒนาโดยทีมงานพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group) โดยมี Dr. John Orley นายแพทย์ใหญ่เป็นผู้นำในการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขึ้นมา ทีมงานจะประกอบด้วยศูนย์ปฏิบัติการภาคสนามจำนวน 15 ประเทศ ในการพยายามสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่สามารถนำไปใช้อย่างสากล ไม่ว่าจะวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นที่จะแตกต่างกันอย่างไรเหตุผลที่ WHO พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1) หลายปีที่ผ่านมา การประเมินคุณภาพชีวิตมุ่งไปที่การวัดคุณภาพมักใช้ตัวบ่งชี้ทางสุขภาพที่เคยใช้กันมาก่อน เช่น อัตราการตาย อัตราการ (WHO, 1991, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2541, น. 18) มีการนับรวมไปถึงผลกระทบที่เกิดจากโรคภัย และความเสื่อมถอย ในความสามารถที่จะดำเนินชีวิตประจำวันและพฤติกรรม การวัดการรับรู้ในเรื่องสุขภาพ และการประเมินสถานภาพที่สามารถทำงานได้/ทำงานไม่ได้ เครื่องมือเหล่านี้เริ่มต้นด้วยการแยกวัดผลกระทบที่เกิดจากการเจ็บป่วย ไม่ได้ใช้วัดคุณภาพชีวิตโดยตรง ซึ่งถูกกล่าวว่า เป็นการวัดที่ผิดเป้าหมายในเรื่องสุขภาพ (Fallowfield, 1990, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ, 2541, น. 18)

2) เครื่องมือวัดสถานะสุขภาพ ส่วนใหญ่ถูกพัฒนามาจากทางอเมริกาเหนือและอังกฤษและการแปลภาษาเหล่านี้ไปใช้ในประเทศอื่นๆ เป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาและไม่เป็นที่พอใจ

ด้วยหลายๆ เหตุผล (Satorius & Kuyken, 1994; Kuyken Orley, Hudelson & Satorius, 1994, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ, 2541, น. 19)

3) การรักษาทางการแพทย์มีการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องจักรกลมากขึ้นจะให้ความสำคัญเฉพาะการกำจัดโรคและอาการเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการ ที่จะนำเอารากเหง้าของความเป็นมนุษย์เข้ามาสู่กระบวนการดูแลสุขภาพ จากการเรียกร้องหา เครื่องชี้วัด คุณภาพชีวิตสำหรับใช้ในกระบวนการดูแลสุขภาพ ความสนใจจึงมุ่งไปเรื่องของสุขภาพ และผลของวิธีการรักษาจะเพิ่มความสนใจไปในเรื่องของความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ของผู้ป่วยการเริ่มต้น พัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะวัดคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริงและจาก ข้อผูกมัดที่ต้องส่งเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพอย่างองค์รวมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

(1) การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อ (WHOQOL-BREF)

เครื่องมือชี้วัด WHOQOL-100 จะให้รายละเอียดของการวัดในแต่ละ หัวข้อย่อย (Fact) ได้มากเพื่อทำการหาข้อมูลให้ได้โดยเร็ว WHOQOL-BREF ฉบับทดลองใช้จึงถูก พัฒนาขึ้นมาเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่มีขนาดสั้นๆ โดยอาศัยข้อมูลจากการใช้เครื่องมือ WHOQOL นำร่องในครั้งแรกและข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการใช้ WHOQOL-100 ฉบับทดสอบภาคสนาม ที่รวบรวมมาจากศูนย์ภาคสนาม 20 ศูนย์จาก 18 ประเทศ เพื่อใช้ในครั้งนี้ เครื่องมือ WHOQOL-BREF จะประกอบด้วย ข้อคำถามมาเพียง 1 ข้อ จากแต่ละหมวดใน 24 หมวด ที่อยู่ในเครื่องมือ WHOQOL-100 และรวมกับหมวดที่เป็นคุณภาพชีวิตและสุขภาพทั่วไปโดยรวมอีก 2 ข้อคำถาม เครื่องชี้วัด WHOQOL-BREF มีการจัดทำไว้ 19 ภาษาที่แตกต่างกัน

(2) การนำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-100 และ WHOQOL-BREF ไปใช้

เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตทั้งสองชนิดสามารถนำไปใช้ในการทดลองทางคลินิก ใช้หาค่าคะแนนพื้นฐาน (Baseline Score) ในพื้นที่ๆ ต้องการและสามารถชี้วัดการเปลี่ยนแปลง ระดับคุณภาพ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ใช้มาตรการอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งยังคาดหวังว่าเครื่องชี้วัด คุณภาพชีวิต WHOQOL จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในกรณีที่มีการดำเนินของโรคนั้นๆ ดูเหมือนว่าอาการ จะดีขึ้นหรือรุนแรงขึ้นเพียงบางส่วน และในกรณีที่การรักษาอาจจะเป็นแค่การบรรเทาอาการให้ดีขึ้น มากกว่าจะเป็นการรักษาให้หายขาดเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-100 ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพด้านร่างกาย ของบุคคลซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึง ความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทาง

ร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้เรื่องการนอนหลับ และพักผ่อน รวมถึงการรับรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งการรับรู้เหล่านี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน และการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเครียดหรือกังวล เป็นต้น

3) ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of Independence) คือ การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าตนไม่ต้องพึ่งพายาต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

4) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

5) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิต อยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่ามี กิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

6) ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality Religion/Personal Beliefs) คือ รวมไปถึงการรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่างๆ ของคน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านจิตวิญญาณศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิตมีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

ในปี 1996 กลุ่มองค์การอนามัยโลก (The WHO Group) ได้นำเสนอ WHOQOL-100 เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่เป็นสากล สามารถนำไปใช้ในประเทศต่างๆ ได้ไม่จำกัด ในด้านภาษาและวัฒนธรรมซึ่งในประเทศไทย กรมสุขภาพจิต (กิตติกร มีทรัพย์, 2537, อ้างถึงใน สุวัฒน์ มหัตถินรินทร์กุล และคณะ, 2541, น. 21) ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยและหาความถูกต้องทางด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยและภาษาอังกฤษแปลกลับไปเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้ง และ เขียวลักษณ์ กลิ่นหอม (2540, น. 21) ได้นำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิต

WHOQOL-100 ฉบับภาษาไทยที่แปลไว้นั้นมาใช้หาคุณภาพชีวิตของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยจิตเภท ที่พาผู้ป่วยมารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาคได้เท่ากับ 0.89 และในปีเดียวกันกลุ่มองค์การอนามัยโลก (The WHO Group) ได้พัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อโดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เหลือเพียง 26 ตัวชี้วัด โดยข้อคำถามในฉบับย่อเป็นคำถามที่มีอยู่ในฉบับ 100 ตัวชี้วัด ซึ่งให้นิยามคุณภาพชีวิตว่า เป็นสถานะความเป็นอยู่ที่ดีของร่างกาย จิตใจและสังคมการรับรู้คุณภาพชีวิตของบุคคลนั้น วัฒนธรรมและค่านิยมจะส่งผลกับเป้าหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สุขภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สุขภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงานของตน เป็นต้น

2) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้ทางสภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความคิด การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้ของตน เป็นต้น

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือและได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม

4) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต การรับรู้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อม การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระมีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต เป็นต้น สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ตามแนวคิดของ Power, Bullinger and WHOQOL Group (2002, p. 21, อ้างถึงใน ชุมพร ฉ่ำแสงและคณะ, 2555, น. 18) เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และอัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน

2.2.3.2 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36) เป็นหนึ่งในเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่ได้รับการทดสอบแล้วว่าได้มาตรฐาน แบบสอบถามนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา และมีผู้นำไปแปลและใช้เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพในประเทศต่างๆ มากกว่า 10 ประเทศ เครื่องมือวัดนี้เป็นแบบสอบถามที่มีขนาดสั้น

กระชับและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถวัดระดับสุขภาพกาย (Physical Health) จิตใจ (Mental Health) รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมด้านสังคม (Social Functioning) ของกลุ่มคนทั่วไปและผู้ป่วยโรคต่างๆ เช่น เบาหวาน ผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนกระดูกหัวเข่า ผู้ป่วยล้างไต และผู้ป่วยจิตเภท (Schizophrenia) เป็นต้น

(1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)

เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36) ถูกสร้างและพัฒนาโดย The Medical Outcome Trust ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยคำถาม 35 ข้อ เกี่ยวกับสุขภาพ มีจำนวนทั้งหมด 36 ข้อ โดยแบ่งเป็น 8 มิติ (Dimension) ได้แก่

- 1) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (Role Limitations due to Physical Problems)
- 2) ด้านความเจ็บปวด (Bodily Pain)
- 3) ด้านสุขภาพทั่วไป (General Perception)
- 4) ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social Functioning)
- 5) ด้านพลังงาน (Vitality)
- 6) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางด้านอารมณ์ (Role Limitations due to Emotional Problems)
- 7) ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (General Mental Health)
- 8) การเปรียบเทียบสุขภาพ (Reported Transition)

(2) การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36)

ในประเทศไทยได้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36) ฉบับภาษาไทยโดย วัชรลี เลอमानกุล และ อารณีย์ มีแต่้ม (2543, น. 96) คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และ ประสิทธิภาพของการรักษาในผู้ป่วย การทดสอบเครื่องมือวัดในคนไทยโดยมีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก จำนวน 60 คน และกลุ่มที่สอง จำนวน 569 คน อายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป ระยะเวลาตั้งแต่ช่วงเดือน พฤษภาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน 2543 ผลการวิจัย พบว่า มีอัตราข้อมูลที่ขาดหายไปโดยเฉลี่ย ร้อยละ 1.4 ความตรงด้าน Convergent และ Discriminant Validity เท่ากับร้อยละ 91.4 และร้อยละ 96.4 ตามลำดับ มิติด้านพลังงานและความเหนื่อยล้า มีความสัมพันธ์กับมิติด้านอารมณ์ที่เป็นสุขค่อนข้างสูง ความตรงซึ่งวัดโดย Know Group Validity มีแนวโน้มเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ คือ สามารถวัดความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีโรคประจำตัวและไม่มีโรคประจำตัวได้ ความเที่ยงซึ่งวัดโดย Cronbach's

Alpha Coefficient มีค่าตั้งแต่ 0.63 ถึง 0.77 เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตของ RAND-36 Item Health Survey (SF-36) ที่แปลเป็นภาษาไทยมีคุณสมบัติสอดคล้องกับต้นฉบับภาษาอังกฤษในหลายๆ ประการ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างของมิติ Vitality และ Mental Health ซึ่งไม่เป็นไปตามทฤษฎี

จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต ผู้ศึกษาได้ศึกษาในเรื่องของคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived Objective) และ อัตวิสัย (Self-report Subjective) จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาคคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง จึงได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต งานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบสอบถามชีวิตคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง และเทศบาลตำบลกะลา การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต พบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน จำแนกตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และงานวิจัยที่มีตัวชี้วัดอื่นๆ และองค์ประกอบดังกล่าวมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

2.3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการศึกษา ในการศึกษาของ ประภาส บารมี (2546, น. 42) ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาสูง ได้รับการเรียนรู้และสามารถทำสิ่งต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตได้ ทั้งยังสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ดี มีการควบคุมและป้องกันโรคที่ดี มีการหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ทำลายสุขภาพ แต่สำหรับประชาชนที่มีการศึกษาที่ต่ำกว่าและประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษา ทำให้หมดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และขาดความรู้ในการดูแลสุขภาพตนเองจึงส่งผลต่อคุณภาพชีวิต สอดคล้องกันกับการศึกษาของ วินัย อ่ำดวง (2552, น. 64) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน

อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูง มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า เนื่องจากมีความพร้อมทางคุณวุฒิ มีภาวะผู้นำ รอบรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างภูมิคุ้มกัน รู้วิธีป้องกันสาเหตุของความเจ็บป่วย รู้จักการออกกำลังกายรักษาสุขภาพให้ห่างไกลจากโรค และ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 91) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง” พบว่า ปัจจัยด้านการศึกษามีผลต่อคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ การศึกษาของ วินัย อำดวง (2552, น. 63) ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 38-47 ปี และประชาชนที่มีอายุ 48-60 ปี มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าประชาชนทุกช่วงอายุ เพราะช่วงอายุนี้ประชาชนทำมาหากินเลี้ยงชีพ และสร้างตัวจนมีภาระงานที่มั่นคง มีบ้าน ครบครัน บุตรที่จบการศึกษาและมีงานทำ ทำให้ลดภาระค่าใช้จ่าย จึงมีความพร้อมในทุกด้าน เริ่มเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ บางคนมีการออมเงินไว้ตั้งแต่วัยทำงาน ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ ประภาส บารมี (2546, น. 42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพอยู่ในระดับดี และพบว่าผู้ที่มีอายุไม่เกิน 40 ปี มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป เนื่องจากมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงกว่า ซึ่งสุขภาพหรือร่างกายเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคุณภาพชีวิตซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิต และสอดคล้องกับการศึกษาของ นิรันดร์ แซ่แต้ (2555, น. 65) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีช่วงอายุ 48-60 ปี มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าทุกช่วงวัย

ในทางกลับกันจากการศึกษาของ ปกรณ์ วามวาณิชย์ (2553, น. 137) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลวารินชำราบ และตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คุณลักษณะประชากรที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่าง จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่จำแนกตามกลุ่มเพศ สถานภาพ จำนวนบุตร และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยลักษณะคุณภาพชีวิต เนื่องจากคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย องค์ประกอบหลายด้านประกอบกัน เช่น มีการศึกษาที่ดี ทำให้มีงานทำและมีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว อันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในทางกลับกันหากมีการศึกษาที่ดีแต่ไม่มีงานทำก็จะขาดรายได้ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตไม่ดี และในทำนองเดียวกัน หากมีรายได้ดีแต่มีสุขภาพไม่ดีก็จะมีปัญหาคุณภาพชีวิตเช่นกัน ดังนั้นจึงไม่สามารถนำปัจจัยในด้านต่างๆ เพียงด้านใดด้านหนึ่งมาสรุปคุณภาพชีวิต

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบสอบถามเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

การศึกษาของ สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ (2541, น. 18) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้มีการพัฒนาเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตสำหรับใช้ในประเทศต่างๆ ตั้งแต่ปี 1992 เครื่องมือชี้วัดแบบมาตรฐาน ประกอบด้วย 100 ตัวชี้วัด ได้ถูกนำมาทดสอบในหลายๆ ประเทศรวมทั้งในประเทศไทยโดยกรมสุขภาพจิต อย่างไรก็ตามแบบวัดคุณภาพชีวิต 100 ตัวชี้วัดมีขนาดใหญ่ ด้วยเหตุนี้องค์การอนามัยโลกจึงได้พัฒนาเครื่องมือที่มีขนาดสั้นกว่า โดยคัดเลือกจาก 100 ตัวชี้วัดที่เหลือเพียง 26 ตัวชี้วัด และเครื่องมือชุดใหม่นี้ ยังไม่เคยมีการทดสอบในประเทศไทยมาก่อน การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตชุด 26 ตัวชี้วัด (WHOQOL-BREF) กับชุด 100 ตัวชี้วัด (WHOQOL-100) เริ่มด้วยการทบทวนและปรับปรุงภาษาในเครื่องมือ (WHOQOL-BREF) โดยผู้เชี่ยวชาญทางภาษา แล้วจึงนำไปทดสอบความเข้าใจภาษากับคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน นำมาปรับปรุงข้อคำถามที่มีปัญหาแล้วทดสอบอีกครั้ง ทำทั้งสิ้น 3 รอบ ผลการศึกษา พบว่า เครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิต (WHOQOL-BREF) มีขนาดสั้นและใช้ง่ายกว่าเหมาะสำหรับการนำไปสำรวจ อีกทั้งข้อคำถามมีการพัฒนาจาก (WHOQOL-100) ขององค์การอนามัยโลกโดยตรงให้อยู่ในรูปแบบที่คนไทยเข้าใจง่ายขึ้น

ในการศึกษาของ ทับทิม เปาอินทร์, เยาวรัตน์ รุ่งสว่าง, และ เรวัต เตียสกุล (2553, น. 35) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัด” เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ Modified Radical Mastectomy (MRM) และได้รับเคมีบำบัด และการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และเคมีบำบัดที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัดที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยและแบบวัดคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัด เป็นเครื่องมือชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ 26 ตัวชี้วัด การศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัด พบว่าผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์มีคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่มารับการรักษาที่วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานครและวชิรพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แสดงว่า ถึงแม้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมหลังผ่าตัดจะผ่านพ้นช่วงวิกฤต ของการรักษาด้วยการผ่าตัดมาแล้ว แต่ก็ยังหวาดกลัวต่อสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตในวันข้างหน้า ซึ่งมี

ทั้งการรักษาด้วยเคมีบำบัดตลอดจนการกลับเป็นซ้ำ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้มีทั้งผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และเคมีบำบัดในครั้งแรก และผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และเคมีบำบัดที่ได้รับการรักษามานานแล้ว อยู่ในช่วงติดตามการรักษาในระยะ 5 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เสนีย์ (2539, อ้างถึงใน วนิดา รัตนานนท์, 2545, น. 79) ที่พบว่า กลุ่มผู้ป่วยมะเร็งเต้านมระยะสุดท้ายมีการรับรู้คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะเป็นการศึกษาในกลุ่มที่รับรู้ถึง ภาวะสุดท้ายของชีวิต แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วนิดา รัตนานนท์ (2545, น. 10) ที่พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้ป่วย มะเร็งเต้านมหลังผ่าตัดโดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งศึกษาใน ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมหลังผ่าตัดเพียง 1 เดือน ในเรื่องของปัจจัยด้านรายได้ พบว่า ผู้ป่วยที่มีรายได้สูงจะมีคุณภาพชีวิตด้านสังคมเศรษฐกิจสูงกว่ากลุ่มรายได้ต่ำ และพบว่า กลุ่มรายได้สูงจะมีคุณภาพชีวิตในด้านความวิตกกังวล ด้านความสัมพันธ์และด้านการเงินดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ พนิตนาฏ ชำนาญเสื่อ, สมจิตร สินธุชัย และสิรินาถ ธรรมวิญญา (2549, น. 13) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับเคมีบำบัด ที่พบว่าผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับเคมีบำบัดที่มีรายได้แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านสังคม ครอบครัว และด้านอารมณ์จิตใจ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรายได้เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่จำเป็นในการสนับสนุนทางการเงิน ค่าใช้จ่าย และความสามารถในการแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ระหว่างเจ็บป่วยได้ (พนิตนาฏ ชำนาญเสื่อ, สมจิตร สินธุชัย, และ สิรินาถ ธรรมวิญญา, 2549, น. 74) และในประเด็นของปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัด ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Schover (1994, อ้างถึงใน วนิดา รัตนานนท์, 2545, น. 83) ที่พบว่า ในผู้ป่วยอายุน้อย จะมีความวิตกกังวลกลัวถูกรังเกียจจากเพื่อนชาย และสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนิญญา น้อยเพียง (2545, อ้างถึงใน วนิดา รัตนานนท์, 2545, น. 83) ที่พบว่า ในผู้ป่วยที่แต่งงานแล้วจะวิตกกังวลกลัวสามีเบื่อหน่ายและรังเกียจ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต หรือคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ คุชฎี อายุวัฒน์ (2548, อ้างถึงใน ปกรณ์ วามวณิชย์, 2553, น. 36) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพชีวิตและการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอะไรบางอย่างที่กำหนดระดับของคุณภาพชีวิตว่า การศึกษาคุณภาพชีวิตช่วงที่ผ่านมาเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงปริมาณ เห็นได้จากตัวชี้วัดที่นักวิจัยพัฒนาขึ้นมา หรือใช้ตัวชี้วัดที่หน่วยงานอื่นพัฒนาขึ้นมาแทน ตัวชี้วัดที่องค์การอนามัยโลก (WHO) พัฒนาขึ้นการใช้เครื่องมือชี้วัดทางสังคม ประเมินระดับของคุณภาพชีวิตว่า บุคคลกลุ่มใดๆ มีคุณภาพชีวิตระดับใด สูง-ต่ำเท่าใด อนึ่งยังมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอะไรบางอย่าง ที่กำหนดระดับของคุณภาพชีวิตของประชากรกลุ่มต่างๆ ซึ่งการศึกษาลักษณะนี้กำหนดให้คุณภาพชีวิตเป็นตัวแปรตามในงานวิจัย การศึกษาในลักษณะ

ดังกล่าวนี้ พบเป็นสัดส่วนค่อนข้างมาก ดังเช่นการศึกษาของ รณยุทธ์ บุตรแสนคม (2540, อ้างถึงใน ปรกรณ์ วามวานิชย์, 2553, น. 36) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเป็นคำร้อยละจากแต่ละข้อ และ ยังมีการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต โดยมองคุณภาพชีวิตเป็นตัวแปรอิสระที่นำไปสู่การมี พฤติกรรม หรือตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การตัดสินใจย้ายถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้มีการศึกษา ของ กาญจนา แก้วเทพ (2538, อ้างถึงใน ปรกรณ์ วามวานิชย์, 2553, น. 37) ได้ทำการคุณภาพชีวิต จากมุมมองที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเชื่อว่าจะสามารถแก้จุดอ่อนของ การศึกษาเชิงปริมาณโดยเฉพาะ การศึกษาตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่มีลักษณะอัตวิสัย ขณะเดียวกัน ก็เชื่อว่าจะทำให้ได้ความหมายของคุณภาพชีวิตของเฉพาะกลุ่มบุคคล เพราะบุคคลเหล่านั้นควรจะ เป็นผู้กำหนดความหมายจากการรับรู้ของตนเอง ซึ่งจะมีความน่าเชื่อถือเพราะเป็นมุมมองหรือทัศนะ ของคนในท้องถิ่น

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

สุพรรณ ไชยอำพร และ สนิท สมักรการ (2534, อ้างถึงใน สุพร ตรินรินทร์, 2544, น. 48) ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของคนไทยเปรียบเทียบระหว่างชาวเมืองกับชนบท” โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ 13 มิติ ได้แก่ ครอบครัว การงาน สังคม การพักผ่อน สุขภาพ สาธารณสุข สินค้าบริการ ความเชื่อ ศาสนา ทรัพย์สิน ตนเอง ท้องถิ่น รัฐบาล และประเทศ การศึกษาพบว่า คนไทยในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัดภาคกลาง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ในชีวิตโดยรวมของคน และค่อนข้างสูงมากในมิติที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ศาสนา ครอบครัว และ ตนเอง หมายความว่า คนไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับเครื่องมือที่สร้างขึ้น พบว่า สามารถ วัดคุณภาพชีวิตของคนไทยได้ดีพอสมควร แม้ว่าในบางลักษณะหรือหรือมิติย่อยอาจต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยเฉพาะมิติที่เกี่ยวกับการพักผ่อน หย่อนใจ การใช้เวลาว่าง ความเชื่อและศาสนากับการบริภาศสินค้าและบริการต่างๆ สอดคล้องกับ การศึกษาของ อาธิ ครูศากยวงศ์ (2549, อ้างถึงใน ภาวดี ผ่องวิไล, 2552, น. 48-49) ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตของประชากร ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพชีวิต 9 หมวด 37 ตัวชี้วัด ด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้จากด้านเกษตรกรรม คุณภาพชีวิตของ ประชากรบรรลุตามเป้าหมาย 5 หมวด ประกอบด้วย หมวดอาหารดี หมวดมีบ้านอยู่อาศัย หมวดศึกษานามัยถ้วนทั่ว หมวดครอบครัวปลอดภัย หมวดรายได้ดี และไม่บรรลุเป้าหมายจำนวน 4 หมวด ประกอบด้วย หมวดมีลูกไม่มาก หมวดอยากร่วมพัฒนา หมวดพาสู่คุณธรรม และหมวดบำรุง สิ่งแวดล้อม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าไปพัฒนาในส่วนที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชากรในเขตชนบทของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนที่ยังขาดตกบกพร่องให้ดีขึ้น ต่อไป การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาให้ครบทุกหมู่บ้าน ทุกตำบล ทุกอำเภอ และควรศึกษาถึง แนวโน้มคุณภาพชีวิตของประชากรในเขตชนบทของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในอนาคต ในประเด็นของ

การพัฒนาปรับปรุงตัวชี้วัดให้มีความเหมาะสม มีมาตรฐานและสอดคล้องกับชนบทมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง

วันชัย ธนวังน้อย และ ยงยุทธ พึ่งวงศ์ญาติ (2541, น. 3) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “คุณภาพชีวิตของชาวมุสลิมแออัดในเขตจังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตโดยทั่วไปของชาวมุสลิมแออัดส่วนใหญ่ได้รับการบริการขั้นพื้นฐานจากหน่วยงานของรัฐ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นไปตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ปัญหาคุณภาพชีวิตที่สำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งปัญหาดังกล่าว พบว่า ชาวมุสลิมแออัดมีส่วนร่วมในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเล็กน้อย เนื่องจากขาดการรวมตัวของชาวมุสลิมแออัด รวมทั้งองค์กรของรัฐที่จะสนับสนุนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็ง ยังไม่พบว่า มีการดำเนินการสนับสนุนอย่างจริงจัง ส่วนการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น พบว่า ยังไม่มีการสนับสนุนการดำเนินการอย่างจริงจัง สอดคล้องกับการศึกษาของ พรพิทักษ์ เจตนะ (2549, อ้างถึงใน ภาวดี ผ่องวิไล, 2552, น. 48) ได้ศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือนในชุมชนแออัด: กรณีชุมชนซอยเสือใหญ่อุทิศ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ” ผลการวิจัย พบว่า จำนวน 14 ตัวชี้วัด พบว่า ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 2 ตัวชี้วัด และไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 12 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ 1) ความเพียงพอการใช้น้ำอุปโภคและบริโภค 2) ในวันหยุดและวันสำคัญทางประเพณี สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการทำบำรุงและส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณี ตัวชี้วัดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ คือ 1) มีบ้านที่เป็นของตัวเองแต่บุกรุกที่ดินของคนอื่น 2) ไฟฟ้าใช้แต่ไม่มีมิเตอร์ติดตั้งไว้ประจำบ้านอย่างถูกต้อง 3) เด็กแรกเกิดถึง 15 ปี มีสูติบัตรหรือใบรับรองเกิด 4) ผู้มีอายุ 15-70 ปี เต็ม มีบัตรประจำตัวประชาชน 5) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 6) การฝึกอบรมในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 7) คู่สมรสมีบุตร ไม่เกิน 2 คน และสามารถคุมกำเนิด 8) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้น 9) การใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบบประชาธิปไตย 10) การดื่มสุรา 11) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 12) การพนัน การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากพื้นที่บริเวณชุมชนแออัดมีพื้นที่ทับซ้อนกันจำนวนมาก และบ้านเรือนไม่ได้มีการจัดระเบียบทำให้เกิดความแออัด และปัญหาสำคัญของปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหายาเสพติด การพนัน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในชุมชนแออัด ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนแออัด

วีระศักดิ์ มโนวรรณ (2547, อ้างถึงใน รุ่งอรุณ ลำคำมา, 2557) ได้ทำการศึกษา “คุณภาพชีวิตของประชาชนตอนกลางลุ่มแม่น้ำอิง ด้านความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย” พบว่า คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงในการดำเนินชีวิตครอบครัวภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ส่วนตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำ คือ สถานะการเงินของครอบครัว เพราะมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ ส่วนคุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับสูง ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่มีระดับ

ค่าเฉลี่ยสูง คือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ระดับค่าเฉลี่ยต่ำ คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สำราญ จุช่วย (2554, น. 153) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางชุมชน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น” พบว่า การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางชุมชน มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิม มีความรักในผืนดินที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร สืบทอดประเพณีของบรรพบุรุษ ทำการเกษตรด้วยวิถีทางธรรมชาติ เพื่อรักษาธรรมชาติของผลผลิตไว้ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในครอบครัวและชุมชน การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางชุมชน มีการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแตกต่างกับประชาชนอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ

2.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และเทศบาลตำบลเกาะคา

การศึกษาของ อมรพันธุ์ วิเศษพานิช (2552, น. 69-83) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” การศึกษาพบใน 4 ประเด็น 1) การวางแผนการจัดการขยะโดยเริ่มจากการศึกษาปัญหา และการปลูกจิตสำนึกผ่านโครงการรณรงค์ 2) การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามโครงการ 3 โครงการ โครงการธนาคาร โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ และโครงการสิ่งประดิษฐ์ 3) การตรวจสอบการดำเนินตามแผนงาน โดยการตรวจสอบผลการเข้าร่วมโครงการ 4) การปรับปรุงแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอย การจัดทำนโยบายให้แก่ทุกครัวเรือนที่เข้าร่วม ทั้งนี้จุดเริ่มต้นเกิดเทศบาลตำบลเกาะคา ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญการรักษาสิ่งแวดล้อม และรณรงค์สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งพบว่า หมู่บ้านที่ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในภาคประชาชนมากที่สุดคือ บ้านแสนตอ จากนั้นเทศบาลตำบลเกาะคา จึงได้ร่วมกับชาวบ้านในบ้านแสนตอ ในการวางแผนการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย โดยจัดทำโครงการสนับสนุน 3 โครงการ คือ โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ โครงการธนาคารขยะ และโครงการสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุ

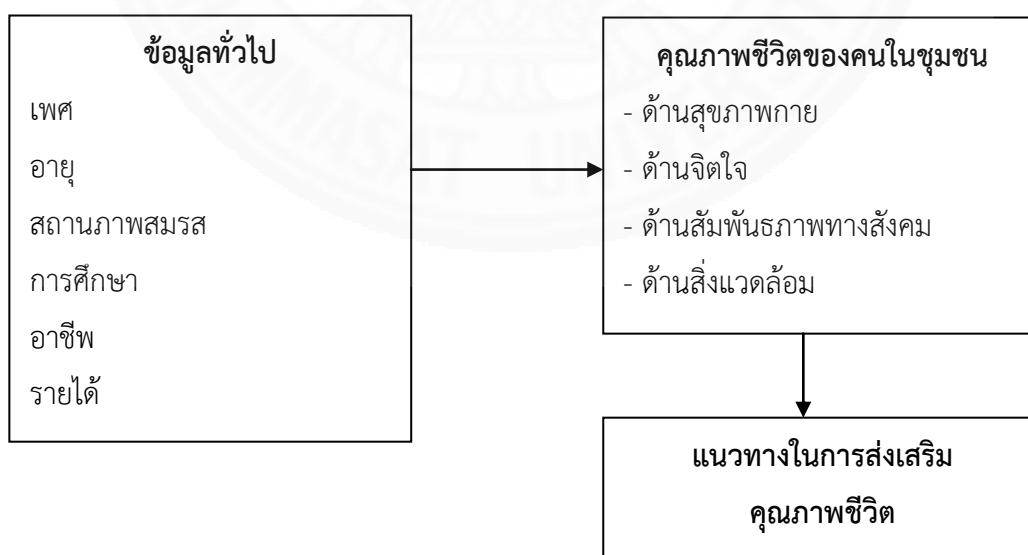
การศึกษาของ กาบแก้ว ปัญญาไทย (2554, น. 83) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง” เพื่อศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึกและพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน รวมถึงการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย 7 ชุมชน ได้แก่ หมู่ 3 บ้านฝั่ง หมู่ 5 บ้านไร่อ้อย หมู่ 7 บ้านเหล่าแม่ปูน หมู่ 4 บ้านท่าผา หมู่ 10 บ้านหนองจอก หมู่ 11 บ้านแสนตอ และบ้านลำปาง การศึกษา พบว่าชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูง ชุมชนสามารถคัดแยกขยะ

การนำขยะไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูง พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชน พบว่า มีการคัดแยกขยะ เช่น ขยะเปียกนำมาหมักเป็นปุ๋ยชีวภาพ ขยะบางประเภท เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ขยะใช้ซ้ำ คือ การซ่อมแซมโต๊ะ เก้าอี้ จักรยานเก่า สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้ มีการกำชับสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เช่นเดียวกับ การศึกษาของ สุธาณี อินทร์ผูก (2548, น. 74) ได้ศึกษาถึง “ความตระหนักในปัญหาการจัดการขยะ มูลฝอยกับพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการนำขยะมูลฝอยมาใช้ซ้ำอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเศรษฐกิจ ในปัจจุบันตกต่ำลงค่าครองชีพสูงขึ้น ประชาชนจึงนำมูลฝอยแห้งที่ยังคงสภาพไปขายมากกว่าที่จะนำ กลับมาใช้ซ้ำ อีกทั้งยังมีรถรับซื้อของเก่ามารับซื้อถึงบ้าน พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือน อย่างถูกต้องอยู่ในระดับสูง และความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะในด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จิตสำนึกของชุมชน เกี่ยวกับการจัดการขยะในด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ พบว่า เหตุผลสำคัญที่ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะกับทางเทศบาล เพื่อเป็นการทำให้ชุมชน สะอาดน่าอยู่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นการลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับ ครอบครัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต งานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบสอบถาม เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบ้านแสนดี ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิต ที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และอาชีพ ซึ่งปัจจัยดังกล่าว มีผลต่อ คุณภาพชีวิตไม่เพียงแต่ปัจจัยด้านใดด้านหนึ่ง แต่ปัจจัยในทุกด้านมีผลต่อคุณภาพชีวิตทั้งสิ้น ข้อเสนอแนะจากการศึกษาทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต พบว่า ควรมีการส่งเสริม คุณภาพชีวิตในด้านต่างๆ ทั้งที่อยู่ในระดับสูงอยู่แล้วให้ดีขึ้น และในด้านที่อยู่ในระดับต่ำควรเร่งให้มีการส่งเสริมในด้านนั้นๆ โดยการศึกษาเครื่องมือในการศึกษาแบบสอบถามเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของ องค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ที่ทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับ และพัฒนาให้เข้ากับประชาชนคนไทย มีขนาดกระชับและใช้ง่ายกว่า เหมาะสำหรับการนำไปสำรวจ คุณภาพชีวิต และการศึกษาคุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และ ได้รับเคมีบำบัดที่ใช้แบบสอบถามเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ในการศึกษา ทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตและปัจจัยด้านต่างๆ ของ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัด งานวิจัยที่เกี่ยวกับ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนนั้น มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต

โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมภายในชุมชน มีผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง และเทศบาลตำบลกะเคา เป็นการศึกษาการบริหารเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ เนื่องจากเทศบาลตำบลกะเคา ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญการรักษาสิ่งแวดล้อม และรณรงค์สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และในปัจจุบันการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหรือขยะในบ้านแสนตอเป็นที่ประสบผลสำเร็จ มีโครงการที่เป็นรูปธรรมและมีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งและการศึกษาในเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลกะเคา จังหวัดลำปาง ทำให้ทราบถึงระดับความรู้และความเข้าใจของประชาชนในกระบวนการจัดการกับขยะประเภทต่างๆ อยู่ในระดับสูง จิตสำนึกของประชาชนที่ถูกปลูกฝังกันในครอบครัวในเรื่องของการจัดการขยะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน อีกทั้งทำให้ทราบถึงสาเหตุหลักที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะในชุมชน แสดงให้เห็นถึง การหยั่งรากลึกของการมีจิตสำนึกร่วมในการจัดการขยะ ซึ่งไม่เพียงแต่ประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น ยังหมายรวมถึง การมีส่วนร่วมและประโยชน์ร่วมกัน ถือเป็นเส้นทางที่จะนำไปสู่การจัดการและการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในด้านอื่นๆ อีกต่อไป

2.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบและวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ในการดำเนินการศึกษานี้ ผู้ศึกษามีระเบียบและวิธีการวิจัย

3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งการดำเนินการศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมแนวคิด ข้อมูลต่างๆ จากเอกสารตำราทางวิชาการ เอกสารทางราชการ รายงานการดำเนินงานทางราชการ รายงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่แสดงในอินเทอร์เน็ตหรือเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้

3.1.2 การศึกษาภาคสนาม เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 201 ชุด การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) ผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มจำนวนทั้งหมด 7 คน ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชน บ้านแสนตอ จำนวน 1 คน 2) อสม. บ้านแสนตอ จำนวน 2 คน 3) คนในชุมชนบ้านแสนตอ จำนวน 2 คน และ 4) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเกาะคา จำนวน 2 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ศึกษาและการสัมภาษณ์กลุ่ม

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษาในการศึกษานี้ คือ ประชาชนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีจำนวนประชากรทั้งหมด 336 คน ชาย 166 คน หญิง 170 คน โดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรศึกษา ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ 1) อายุ 20 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 60 ปี 2) อาศัยอยู่ในชุมชนไม่น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนทั้งหมด 201 คน แบ่งเป็น ชาย 100 คน หญิง 101 คน

ตามบัญชีรายชื่อประชากรของชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ของสำนักทะเบียนอำเภอกะเคา (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2559)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ และ การใช้แบบสอบถาม มีทั้งหมด 2 ชุด

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยนายแพทย์ สุวัฒน์ มหัตถินรัตน์กุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้พัฒนาเครื่องมือมาปรับใช้และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ ที่มีข้อความถามที่นักศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อการศึกษา คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะเคา จังหวัดลำปาง ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) มีการให้คะแนนแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำนวน 26 ข้อ คำถามที่มีความหมายทางบวก 23 ข้อ และ คำถามที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 9, 11 แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบ

กลุ่มที่ 1 ข้อความทางลบ 3 ข้อ

กลุ่มที่ 2 ข้อความทางบวก 23 ข้อ

กลุ่มที่ 1	แต่ละข้อให้คะแนน	กลุ่มที่ 2	แต่ละข้อให้คะแนน
ตอบ ไม่เลย	5 คะแนน	ตอบ ไม่เลย	1 คะแนน
ตอบ เล็กน้อย	4 คะแนน	ตอบ เล็กน้อย	2 คะแนน
ตอบ ปานกลาง	3 คะแนน	ตอบ ปานกลาง	3 คะแนน
ตอบ มาก	2 คะแนน	ตอบ มาก	4 คะแนน
ตอบ มากที่สุด	1 คะแนน	ตอบ มากที่สุด	5 คะแนน

ด้านสุขภาพกาย ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 10, 11, 12, 24

ด้านจิตใจ ได้แก่ ข้อ 5, 6, 7, 8, 9, 23

ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ได้แก่ ข้อ 13, 14, 25

ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

ส่วนข้อ 1 ข้อ 26 เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม จะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านนี้ การนำเสนอจำต้องนำเสนอในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ยทั้งหมด และคะแนนของแต่ละองค์ประกอบด้วย เพื่อใช้เปรียบเทียบกับการศึกษาอื่นๆ

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ เป็นแบบวัดที่มีคำถามสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม โครงการภายในชุมชน และคำถามปลายเปิด

โดยการวัดประเมินแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด มีมาตรวัดประเมินค่าแบบ Likert Scalling โดยกำหนดค่ามาตรวัดประเมินค่า ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.51	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	เล็กน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	ไม่เลย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาแบบการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามในครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลคุณภาพชีวิต ในประเด็นเรื่อง คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาได้เลือกใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยนายแพทย์ สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้พัฒนา โดยแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย และอัตวิสัย ที่แบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสุขภาพกาย (Physical Domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทาง

ร่างกายได้ การรับรู้ถึงพลังกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวันภายในชุมชน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึงความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าคุณไม่จำเป็นต้องพึ่งพายาต่างๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

2. ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลในชุมชนมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิการตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ การรับรู้ถึงความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น และการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

4. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัย และมั่นคงของชีวิต การรับรู้ว่าคุณได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรม สันทนาการ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

ตอนที่ 3 ข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ เป็นแบบวัดที่มีคำถามสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตใจ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลในชุมชนมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความสุข ความพอใจภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิการตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล เป็นต้น

2. ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในชุมชน การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ ความช่วยเหลือ

บุคคลอื่นในชุมชนด้วย การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีประโยชน์ต่อชุมชน และการรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากชุมชน รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

3. ด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในชุมชน เช่น การรับรู้ว่าคุณมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงของชีวิตในชุมชน การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่างๆ การรับรู้ว่าคุณได้มีกิจกรรม สันทนาการในชุมชนและมีกิจกรรมในเวลาว่าง เป็นต้น

4. โครงการภายในชุมชน การรับรู้ถึงผลของการดำเนินโครงการภายในชุมชน ประโยชน์จากการดำเนินโครงการทั้งต่อตนเองและต่อชุมชน ความรู้สึกความพึงพอใจหลังจากมีการดำเนินโครงการ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ ในที่นี้จะใช้การวัดค่าสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ คือ ค่าร้อยละ และวัดค่ากลางของข้อมูล คือค่าเฉลี่ย (\bar{X}) หรือค่ามัชฌิมเลขคณิต และการวัดค่าการกระจาย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test F-test จากแบบสอบถามซึ่งมีมาตรวัดประเมินค่าแบบ Likert Scalling และมาตรวัดประเมินค่าแบบ

3.6 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” ผู้ศึกษาจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยาย ประกอบตาราง

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งสามารถแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 6 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไป

4.2 ข้อมูลคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

4.3 ข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

4.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิต

4.5 ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

4.6 อภิปรายผลการศึกษา

4.1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	100	49.75
หญิง	101	50.25
รวม	201	100.0
อายุ		
20-30 ปี	60	29.85
31-40 ปี	64	31.84
41-50 ปี	44	21.89
51-60 ปี	33	16.42
รวม	201	100.0

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	87	43.28
สมรส	96	47.76
หย่าร้าง	6	2.98
แยกกันอยู่/หม้าย	12	5.98
รวม	201	100.0
การศึกษา		
ประถมศึกษา	30	14.92
มัธยมศึกษาตอนต้น	22	10.94
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	47	23.38
อนุปริญญาตรี/ ปวส.	46	22.88
ปริญญาตรี	40	19.90
ไม่ได้รับการศึกษา	14	6.96
อื่นๆ	2	1.02
รวม	201	100.0
อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	4.97
พนักงานบริษัท	38	18.90
ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว	22	10.94
รับจ้าง	62	30.84
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	49	24.37
นักเรียน/นักศึกษา	12	5.97
อื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่)	8	4.01
รวม	201	100.0

ตารางที่ 4.1

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	20	9.95
ต่ำกว่า 5,000 บาท	28	13.93
5,001-15,000 บาท	89	44.27
15,001-25,000 บาท	64	31.85
25,001-35,000 บาท	0	0
มากกว่า 35,000 บาท	0	0
รวม	201	100.0

จากตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.75 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.25 ประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.84 รองลงมา อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.85 และอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.89 ประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 47.76 รองลงมา โสด คิดเป็นร้อยละ 43.28 และหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 2.98 ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 23.58 รองลงมา อนุปริญญาตรี/ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 22.88 และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.90 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.84 รองลงมา ประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 24.37 และพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 18.90 และประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.27 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนที่ 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.85 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.93

4.2 ข้อมูลคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

ประสบการณ์ของกลุ่มประชากรในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมาให้สำรวจตัวเอง และประเมินเหตุการณ์หรือความรู้สึกของท่านที่เหมาะสมและเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุด

ตารางที่ 4.2

ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก
ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ความสามารถในการไปไหนมาไหนด้วยตนเอง	4.26	0.77	มาก
ความรู้สึกเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทำให้ไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการ	4.24	0.84	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่อสุขภาพ	4.20	0.82	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน	4.13	0.79	มาก
การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด	4.11	0.81	มาก
ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่ผ่านมา	4.09	0.78	มาก
ความสามารถในการยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง	4.08	1.03	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย	4.06	0.72	มาก
ความพึงพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้	4.04	1.02	มาก
ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ	4.02	0.83	มาก
ความพึงพอใจในชีวิตทางเพศ (ชีวิตทางเพศ หมายถึง มีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้รวมถึงการช่วยเหลือ ตนเองหรือการมีเพศสัมพันธ์)	4.01	0.91	มาก
การมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล	3.96	1.00	มาก
ความจำเป็นที่ต้องไปรับการรักษาพยาบาลเพื่อที่จะ ทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน	3.95	0.77	มาก
ความพึงพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ ตามความจำเป็น	3.91	0.82	มาก
ความพึงพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน (หมายถึง การคมนาคม)	3.90	0.86	มาก
ความรู้สึกพอใจในตนเอง	3.81	0.91	มาก
ความรู้สึกพึงพอใจกับการนอนหลับ	3.69	0.76	มาก

ตารางที่ 4.2

ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก
ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) (ต่อ)

คุณภาพชีวิต	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ความรู้สึกพึงพอใจกับสุขภาพในตอนนี	3.64	0.75	มาก
การมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (การดำเนินชีวิตประจำวัน)	3.63	0.85	มาก
ระดับคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่)	3.62	0.73	มาก
การได้รับรู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน	3.59	0.86	มาก
ความพึงพอใจกับความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างที่เคยทำมา	3.56	0.74	มาก
การมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ	3.45	0.84	ปานกลาง
ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง)	3.39	0.78	ปานกลาง
การมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น	3.38	0.79	ปานกลาง
ความรู้สึกพึงพอใจที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ใน แต่ละวัน	3.03	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัด
คุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) พบว่า ค่าคะแนน
คุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิต มีดังต่อไปนี้ 1) ด้านสุขภาพกาย มากที่สุด คือ ความสามารถ
ในการไปไหนมาไหนด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.26 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก 2) ด้านจิตใจ
มากที่สุด คือ การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง มีค่าเฉลี่ย 4.08 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก
3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มากที่สุด คือ ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่าง
ที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ย 4.09 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มากที่สุด คือ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.20 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.3

ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตจำแนกตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อย ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสุขภาพกาย			
ความสามารถในการไปไหนมาไหนด้วยตนเอง	4.26	0.77	มาก
ความรู้สึกเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้องปวดตามตัว ทำให้ไม่สามารถทำในสิ่งที่ ต้องการ	4.24	0.84	มาก
ความจำเป็นที่ต้องไปรับการรักษายาบาลเพื่อที่จะ ทำงานหรือมีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน	3.95	0.77	มาก
ความรู้สึกพึงพอใจกับการนอนหลับ	3.69	0.76	มาก
การมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (การดำเนินชีวิตประจำวัน)	3.63	0.85	มาก
ความพึงพอใจกับความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างที่เคยทำมา	3.56	0.74	มาก
ความรู้สึกพึงพอใจที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ ในแต่ละวัน	3.03	0.73	ปานกลาง
ด้านร่างกายโดยรวม	3.76	0.35	ดีมาก
ด้านจิตใจ			
ความสามารถในการยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง	4.08	1.03	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย	4.06	0.72	มาก
การมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล	3.96	1.00	มาก
ความรู้สึกพอใจในตนเอง	3.81	0.91	มาก
การมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ	3.45	0.84	ปานกลาง
ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบมีความหวัง)	3.39	0.78	ปานกลาง
ด้านจิตใจโดยรวม	4.06	0.34	ดีมาก

ตารางที่ 4.3

ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตจำแนกตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) (ต่อ)

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม			
ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่น อย่างที่ผ่านมา	4.09	0.78	มาก
ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจาก เพื่อนๆ	4.02	0.83	มาก
ความพึงพอใจในชีวิตทางเพศ (ชีวิตทางเพศ หมายถึง มีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้รวมถึง การช่วยเหลือตนเองหรือการมีเพศสัมพันธ์)	4.01	0.91	มาก
ด้านสัมพันธภาพทางสังคมโดยรวม	4.04	0.16	ดีมาก
ด้านสิ่งแวดล้อม			
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ	4.20	0.82	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน	4.13	0.79	มาก
การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด	4.11	0.81	มาก
ความพึงพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้	4.04	1.02	มาก
ความพึงพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุข ได้ตามความจำเป็น	3.91	0.82	มาก
ความพึงพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน (หมายถึง การคมนาคม)	3.90	0.86	มาก
การได้รับรู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน	3.59	0.86	มาก
การมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น	3.38	0.79	ปานกลาง
ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม	3.90	0.45	ดีมาก
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.94	1.39	ดีมาก

จากตารางที่ 4.3 ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) พบว่า ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิต มีดังต่อไปนี้ 1) ด้านสุขภาพกาย มากที่สุด คือ ความสามารถในการไปไหนมาไหนด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ย 4.26 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสุขภาพกายโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.76 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 2) ด้านจิตใจ มากที่สุด คือ การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง มีค่าเฉลี่ย 4.08 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านจิตใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 4.06 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มากที่สุด คือ ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ย 4.09 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสัมพันธภาพทางสังคมโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 4.04 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มากที่สุด คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.20 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.90 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก และคุณภาพชีวิตโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.94 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

ตารางที่ 4.4

ระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านสุขภาพกาย	3.76	คุณภาพชีวิตดีมาก
2. ด้านจิตใจ	4.06	คุณภาพชีวิตดีมาก
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	4.04	คุณภาพชีวิตดีมาก
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.90	คุณภาพชีวิตดีมาก
คุณภาพชีวิตโดยรวม	3.94	คุณภาพชีวิตดีมาก

ตารางที่ 4.4 ระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน พบว่า กลุ่มประชากรมีคุณภาพชีวิตดังต่อไปนี้ 1) ด้านสุขภาพกาย มีค่าเฉลี่ย 3.76 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 2) ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ย 4.06 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.04 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.90 มีระดับ

คุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก 5) คุณภาพชีวิตโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.94 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก

4.3 ข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

ตารางที่ 4.5

สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ความรู้สึกมีความสุขในครอบครัว	4.23	1.07	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกขยะภายในชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดขยะหรือมีสุขลักษณะที่ดี	4.14	0.83	มาก
ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตเมื่ออยู่ในชุมชน (เช่น มีความสุข ความสงบ)	3.80	0.94	มาก
ความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน	3.79	0.70	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ส่งผลดี	3.72	0.73	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการที่ทางเทศบาลตำบลเกาะคาจัดได้ให้มีประโยชน์	3.68	0.64	มาก
ความพึงพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัยหลังมีโครงการถนนสะอาด หน้าบ้านนำมองของเทศบาลตำบลเกาะคา	3.66	0.73	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการหน้าบ้านนำมอง ทำให้บ้านเรือนมีหน้าบ้านที่สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ	3.64	0.72	มาก
การมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ	3.62	0.68	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตความเป็นอยู่มีความมั่นคงปลอดภัยในชุมชนในแต่ละวัน	3.56	0.66	มาก

ตารางที่ 4.5

สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ (ต่อ)

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากคนในชุมชน	3.50	0.67	ปานกลาง
การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดจากสิ่งแวดล้อมในชุมชน	3.48	0.73	ปานกลาง
โครงการร้านค้า 0 บาท ของเทศบาลตำบลเกาะคา มีประโยชน์และช่วยลดค่าใช้จ่าย	3.39	0.71	ปานกลาง
ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือการร่วมทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับคนในชุมชนอย่างที่ผ่านมา	3.33	0.65	ปานกลาง
ความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายต่อชุมชน	3.32	0.65	ปานกลาง
การได้รับความช่วยเหลือ/ดูแล/ส่งเสริมทางด้านสุขภาพจากกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนหรือจากเทศบาลตำบลเกาะคา	3.31	0.73	ปานกลาง
ความพึงพอใจกับถนนหนทางสาธารณะภายในชุมชนมีความปลอดภัย	3.26	0.70	ปานกลาง
การได้รับรู้เรื่องราวข่าวสารจากเทศบาลตำบลเกาะคาที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน	3.22	0.70	ปานกลาง
ความพึงพอใจกับการส่งเสริมอาชีพจากทางเทศบาลตำบลเกาะคา (กลุ่มผ้ามัดย้อมหรือการฝึกอาชีพอื่นๆ)	3.12	0.80	ปานกลาง
การมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวังวิตกกังวล	2.03	1.10	น้อย

จากตารางที่ 4.5 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า ค่าเฉลี่ย มีดังนี้
 1) ด้านจิตใจ มากที่สุด คือ ความรู้สึกความสุขในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 4.23 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก 2) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มากที่สุด คือ ความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

ในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.79 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก 3) ด้านสิ่งแวดล้อม มากที่สุด คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชนส่งผลดีต่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.72 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก 4) ด้านโครงการภายในชุมชน มากที่สุด คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกขยะภายในชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดขยะหรือมีสุขลักษณะที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.14 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.6

สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกแต่ละด้าน และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ โดยรวม

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านจิตใจ			
ความรู้สึกมีความสุขในครอบครัว	4.23	1.07	มาก
ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตเมื่ออยู่ในชุมชน (เช่น มีความสุข ความสงบ)	3.80	0.94	มาก
การมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ	3.62	0.68	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายต่อชุมชน	3.32	0.65	ปานกลาง
การมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวังวิตกกังวล	2.03	1.10	น้อย
ด้านจิตใจโดยรวม	3.40	0.89	ปานกลาง
ด้านสัมพันธภาพ			
ความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน	3.79	0.70	มาก
ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจาก คนในชุมชน	3.50	0.67	ปานกลาง
ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือการร่วมทำ กิจกรรมหรือโครงการร่วมกับคนในชุมชนอย่าง ที่ผ่านมา	3.33	0.65	ปานกลาง
การได้รับความช่วยเหลือ/ดูแล/ส่งเสริมทาง ด้านสุขภาพจากกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนหรือจาก เทศบาลตำบลเกาะคา	3.31	0.73	ปานกลาง
ด้านสัมพันธภาพโดยรวม	3.48	0.69	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6

สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกแต่ละด้าน และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ โดยรวม (ต่อ)

ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
ด้านสิ่งแวดล้อม			
ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ส่งผลดี	3.72	0.73	มาก
ความรู้สึกว่าชีวิตความเป็นอยู่มีความมั่นคง ปลอดภัยในชุมชนในแต่ละวัน	3.56	0.66	มาก
การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดจากสิ่งแวดล้อม ในชุมชน	3.48	0.73	ปานกลาง
ความพึงพอใจกับถนนหนทางสาธารณะภายใน ชุมชนมีความปลอดภัย	3.26	0.70	ปานกลาง
การได้รับรู้เรื่องราวข่าวสารจากเทศบาลตำบล เกาะคาที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน	3.22	0.70	ปานกลาง
ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม	3.44	0.70	ปานกลาง
โครงการภายในชุมชน			
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกขยะภายใน ชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดภัยหรือมีสุขลักษณะที่ดี	4.14	0.83	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการที่ทางเทศบาลตำบล เกาะคาจัดได้ให้มีประโยชน์	3.68	0.64	มาก
ความพึงพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัยหลังมีโครงการ ถนนสะอาด หน้าบ้านน้อมองของเทศบาลตำบลเกาะคา	3.66	0.73	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการหน้าบ้านน้อมองทำให้ บ้านเรือนมีหน้าบ้านที่สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ	3.64	0.72	มาก
โครงการร้านค้า 0 บาท ของเทศบาลตำบลเกาะ คามีประโยชน์และช่วยลดค่าใช้จ่าย	3.39	0.71	ปานกลาง
ความพึงพอใจกับการส่งเสริมอาชีพจากทางเทศบาล ตำบลเกาะคา (กลุ่มผ้ามัดย้อมหรือการฝึกอาชีพอื่นๆ)	3.12	0.80	ปานกลาง
ด้านโครงการภายในชุมชนโดยรวม	3.60	0.74	ดีมาก
คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม	3.50	0.63	ดีมาก

จากตารางที่ 4.6 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า ค่าเฉลี่ย มีดังนี้

- 1) ด้านจิตใจ มากที่สุด คือ ความรู้สึกความสุขในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 4.23 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านจิตใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.40 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มากที่สุด คือ ความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.79 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสัมพันธภาพโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.48 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ด้านสิ่งแวดล้อม มากที่สุด คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชนส่งผลดี มีค่าเฉลี่ย 3.72 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.44 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 4) ด้านโครงการภายในชุมชน มากที่สุด คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกขยะภายในชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดขยะหรือมีสุขลักษณะที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.14 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก ด้านโครงการภายในชุมชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.60 ผลการแปลผลอยู่ในระดับดีมาก และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.50 ผลการแปลผลอยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 4.7

ระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพชีวิต
1. ด้านจิตใจ	3.40	ปานกลาง
2. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.48	ปานกลาง
3. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.44	ปานกลาง
4. ด้านโครงการภายในชุมชน	3.60	ดีมาก
คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม	3.50	ดีมาก

จากตารางที่ 4.7 ระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า ค่าเฉลี่ย มีดังนี้

- 1) ด้านจิตใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.40 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 2) ด้านสัมพันธภาพโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.48 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.44 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง
- 4) ด้านโครงการภายในชุมชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.60 ผลการแปลผลอยู่ในระดับดีมาก และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.50 ผลการแปลผลอยู่ในระดับดีมาก

4.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิต

การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิต โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

ตารางที่ 4.8

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยเพศ

คุณภาพชีวิต	เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ชาย	100	3.28	0.67	44.68	0.00*
	หญิง	101	3.93	0.69		

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยเพศ พบว่าค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวมของเพศชาย เท่ากับ 3.28 และค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวมของเพศหญิง เท่ากับ 3.93 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (t-test) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น เพศที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอายุ

คุณภาพชีวิต	อายุ	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตโดยรวม	20-30 ปี	60	3.23	0.77	6.54	0.00*
	31-40 ปี	64	3.50	0.21		
	41-50 ปี	44	4.13	1.28		
	51-60 ปี	33	3.83	0.76		

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี เท่ากับ 3.23 ค่าเฉลี่ยของอายุ 31-40 ปี เท่ากับ 3.50 ค่าเฉลี่ยของอายุ 41-50 ปี เท่ากับ 4.13 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี เท่ากับ 3.83 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบ ค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น อายุที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอายุ

อายุ	คุณภาพชีวิตโดยรวม	อายุ			
		20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
	\bar{X}	3.23	3.50	4.13	3.83
20-30 ปี	3.23	-	0.63	0.66	0.01*
31-40 ปี	3.50	-	-	1.00	0.02*
41-50 ปี	4.13	-	-	-	0.04*
51-60 ปี	3.83	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกตามอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี เท่ากับ 3.23 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 31-40 ปี เท่ากับ 3.50 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 41-50 ปี เท่ากับ 4.13 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี เท่ากับ 3.83 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ อายุ 20-30 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี อายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี และอายุ 41-50 ปี มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าอายุ 51-60 ปี

ตารางที่ 4.11

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF- THAI) จำแนกโดยสถานภาพ

คุณภาพชีวิต	สถานภาพ	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตโดยรวม	โสด	87	3.35	0.99	13.26	0.00*
	สมรส	96	3.69	9.32		
	หย่าร้าง/หม้าย	6	4.64	0.37		
	แยกกันอยู่	12	4.35	0.06		

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.69 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.64 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.35 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig 0.00) ดังนั้น สถานภาพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยสถานภาพ

สถานภาพ	คุณภาพชีวิตโดยรวม	สถานภาพ			
		โสด	สมรส	หย่าร้าง	แยกกันอยู่
	\bar{X}	3.35	3.69	4.64	4.35
โสด	3.35	-	0.99	0.00*	0.97
สมรส	3.69	-	-	0.00*	0.98
หย่าร้าง	4.64	-	-	-	0.03*
แยกกันอยู่	4.35	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.69 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.64 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.35 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง สถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง และ สถานภาพหย่าร้าง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าสถานภาพแยกกันอยู่

ตารางที่ 4.13

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยการศึกษา

คุณภาพชีวิต	ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ประถมศึกษา	30	2.95	0.83	42.72	0.00*
	มัธยมศึกษาตอนต้น	22	2.99	0.08		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	47	3.34	0.26		
	อนุปริญญาตรี/ ปวส.	46	3.98	1.40		
	ปริญญาตรี	40	4.44	0.20		
	ไม่ได้รับการศึกษา	14	3.87	0.16		
	อื่นๆ	2	1.57	0.00		

จากตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยระดับการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.34 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญาตรี/ปวส. 3.87 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 4.44 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.98 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 1.57 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig 0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชีวิตคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยการศึกษา

การศึกษา	คุณภาพชีวิตโดยรวม	การศึกษา						
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	อนุปริญญาตรี/ปวส.	ปริญญาตรี	ไม่ได้รับการศึกษา	อื่นๆ
	\bar{X}	2.95	2.99	3.34	3.87	4.44	3.98	1.57
ประถมศึกษา	2.95	-	0.98	0.21	0.22	0.00*	0.00*	0.98
มัธยมศึกษาตอนต้น	2.99	-	-	0.88	0.88	0.02*	0.00*	0.91
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.34	-	-	-	1.00	0.23	0.00*	0.67
อนุปริญญาตรี/ปวส.	3.87	-	-	-	-	0.23	0.00*	0.67
ปริญญาตรี	4.44	-	-	-	-	-	0.48	0.23
ไม่ได้รับการศึกษา	3.98	-	-	-	-	-	-	0.03*
อื่นๆ	1.57	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.14 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.34 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษอนุปริญญาตรี/ปวส. 3.87 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 4.44 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.98 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 1.57 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 7 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี

ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา และไม่ได้รับการศึกษา มีคุณภาพชีวิตดีกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ

ตารางที่ 4.15

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอาชีพ

คุณภาพชีวิต	อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตโดยรวม	รับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	2.95	0.80	21.45	0.00*
	พนักงานบริษัท	38	3.04	0.82		
	ลูกจ้างประจำ/ ชั่วคราว	22	3.13	0.04		
	รับจ้าง	62	3.60	0.19		
	ค้าขาย/ อาชีพอิสระ	49	4.29	0.20		
	นักเรียน/ นักศึกษา	12	3.97	1.41		
	อื่นๆ	8	3.81	1.59		

จากตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.04 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ ชั่วคราว 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/ อาชีพอิสระ 4.29 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/ นักศึกษา 3.97 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.81 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้นผู้ที่มีระดับอาชีพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก
ชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยอาชีพ

อาชีพ	คุณภาพ ชีวิต โดยรวม	อาชีพ						
		รับ ราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัท	ลูกจ้าง ประจำ/ ชั่วคราว	รับจ้าง	ค้าขาย/ อาชีพ อิสระ	นักเรียน/ นักศึกษา	อื่นๆ
	\bar{X}	2.95	3.04	3.13	3.60	4.29	3.97	3.81
รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	2.95	-	1.00	0.73	0.61	0.17	0.08	0.00*
พนักงานบริษัท	3.04	-	-	0.60	0.27	0.01*	0.02*	0.00*
ลูกจ้างประจำ /ชั่วคราว	3.13	-	-	-	1.00	0.95	0.67	0.01*
รับจ้าง	3.60	-	-	-	-	0.82	0.51	0.00*
ค้าขาย/ อาชีพอิสระ	4.29	-	-	-	-	-	0.95	0.00*
นักเรียน/ นักศึกษา	3.97	-	-	-	-	-	-	0.29
อื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่)	3.81	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.16 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.04 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 4.29 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.97 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.81 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 7 คู่ ได้แก่ รับราชการ/พนักงาน

รัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษา พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) รับจ้าง มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) ค้าขาย/อาชีพอิสระ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่)

ตารางที่ 4.17

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยรายได้

คุณภาพชีวิต	รายได้	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ไม่มีรายได้	20	3.68	0.04	72.39	0.00*
	ต่ำกว่า 5,000 บาท	28	2.43	0.41		
	5,001-15,000 บาท	89	3.55	0.72		
	15,001-25,000 บาท	64	4.19	0.26		

จากตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.68 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท เท่ากับ 2.43 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท เท่ากับ 3.55 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท เท่ากับ 4.19 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชีวิตคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) จำแนกโดยรายได้

รายได้	คุณภาพชีวิต โดยรวม	รายได้			
		ไม่มี รายได้	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001- 15,000 บาท	15,001- 25,000 บาท
	\bar{X}	3.68	2.43	3.55	4.19
ไม่มีรายได้	3.68	-	0.00*	0.39	0.79
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.43	-	-	0.00*	0.00*
5,001-15,000 บาท	3.55	-	-	-	0.79
15,001-25,000 บาท	4.19	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.18 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.68 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท เท่ากับ 2.43 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท เท่ากับ 3.55 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท เท่ากับ 4.19 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ไม่มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่ารายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 5,001-15,000 บาท และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 15,001-25,000 บาท

ตารางที่ 4.19

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยเพศ

คุณภาพชีวิต	เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig.
คุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชนบ้านแสนตอ โดยรวม	ชาย	100	3.22	0.48	46.27	0.00*
	หญิง	101	3.77	0.64		

จากตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยเพศ พบว่า ค่าเฉลี่ยของเพศชาย 3.22 และค่าเฉลี่ยของเพศหญิง 3.77 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (t-test) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น เพศที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอายุ

คุณภาพชีวิต	อายุ	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตของ คนในชุมชน บ้านแสนตอ โดยรวม	20-30 ปี	60	3.25	0.77	12.00	0.00*
	31-40 ปี	64	3.36	0.20		
	41-50 ปี	44	3.86	0.15		
	51-60 ปี	33	3.74	0.94		

จากตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี เท่ากับ 3.25 ค่าเฉลี่ยของอายุ 31-40 ปี เท่ากับ 3.50 ค่าเฉลี่ยของอายุ 41-50 ปี เท่ากับ 3.86 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี เท่ากับ 3.74 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น อายุที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.21

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยอายุ

อายุ	คุณภาพชีวิตของคน ในชุมชนบ้านแสนตอ	อายุ			
		20-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี
	\bar{X}	3.25	3.36	3.74	3.86
20-30 ปี	3.25	-	0.79	0.00*	0.03*
31-40 ปี	3.36	-	-	0.00*	0.03*
41-50 ปี	3.86	-	-	-	0.85
51-60 ปี	3.74	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.21 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอจำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี เท่ากับ 3.25 ค่าเฉลี่ยของอายุ 31-40 ปี เท่ากับ 3.50 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 41-50 ปี เท่ากับ 3.86 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี เท่ากับ 3.74 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างรายคู่อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ อายุ 20-30 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 41-50 ปี อายุ 20-30 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี อายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 41-50 ปี และอายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี

ตารางที่ 4.22

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยสถานภาพ

คุณภาพชีวิต	สถานภาพ	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตของ คนในชุมชน บ้านแสนตอ โดยรวม	โสด	87	3.35	0.83	11.77	0.00*
	สมรส	96	3.50	0.26		
	หย่าร้าง/หม้าย	6	4.50	0.54		
	แยกกันอยู่	12	4.09	0.63		

จากตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมจำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.50 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.50 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.09 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น สถานภาพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยสถานภาพ

สถานภาพ	คุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชนบ้านแสนตอ	สถานภาพ			
		โสด	สมรส	หย่าร้าง	แยกกันอยู่
	\bar{X}	3.35	3.50	4.50	4.09
โสด	3.35	-	0.35	0.00*	0.00*
สมรส	3.50	-	-	0.01*	0.01*
หย่าร้าง	4.50	-	-	-	0.58
แยกกันอยู่	4.09	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.23 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.50 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.50 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.09 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพแยกกันอยู่ สถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพแยกกันอยู่

ตารางที่ 4.24

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยการศึกษา

คุณภาพชีวิต	ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิต ของคนใน ชุมชน บ้านแสนตอ โดยรวม	ประถมศึกษา	30	3.13	0.74	33.72	0.00*
	มัธยมศึกษาตอนต้น	22	2.93	0.42		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	47	3.21	0.19		
	อนุปริญญาตรี/ ปวส.	46	4.11	0.17		
	ปริญญาตรี	40	4.12	1.24		
	ไม่ได้รับการศึกษา	14	3.68	0.09		
อื่นๆ	2	2.00	0.00			

จากตารางที่ 4.24 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.93 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.21 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอนุปริญาตรี/ปวส. 4.11 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญาตรี 4.12 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.68 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 2.00 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.25

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยการศึกษา

การศึกษา	คุณภาพชีวิต ของคนใน ชุมชน บ้านแสนตอ	การศึกษา						
		ประถม ศึกษา	มัธยม ศึกษา ตอนต้น	มัธยม ศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	อนุ ปริญา ตรี/ ปวส.	ปริญา ตรี	ไม่ได้รับ การศึกษา	อื่นๆ
	\bar{X}	3.13	2.93	3.21	4.11	4.12	3.68	2.00
ประถมศึกษา	3.13	-	0.86	0.99	0.01*	0.00*	0.00*	0.06
มัธยมศึกษา ตอนต้น	2.93	-	-	0.46	0.00*	0.00*	0.00*	0.24
มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	3.21	-	-	-	0.02*	0.00*	0.00*	0.03*
อนุปริญาตรี/ ปวส.	4.11	-	-	-	-	0.01*	0.07	0.00*
ปริญาตรี	4.12	-	-	-	-	-	1.00	0.00*
ไม่ได้รับ การศึกษา	3.68	-	-	-	-	-	-	0.00*
อื่นๆ	2.00	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.25 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.93 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.21 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ปวส. 4.11 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 4.12 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.68 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 2.00 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 14 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอนุปริญญาตรี/ ปวส. ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าอื่นๆ ระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ และไม่ได้รับการศึกษา มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ

ตารางที่ 4.26

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอาชีพ

คุณภาพชีวิต	อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม	รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	2.92	0.52	16.55	0.00*
	พนักงานบริษัท	38	3.19	0.75		
	ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว	22	2.99	0.97		
	รับจ้าง	62	3.46	0.17		
	ค้าขาย/อาชีพอิสระ	49	3.98	1.40		
	นักเรียน/นักศึกษา	12	3.92	1.14		
	อื่นๆ	8	3.96	0.16		

จากตารางที่ 4.26 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.19 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 3.98 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.96 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้นผู้ที่มีระดับอาชีพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.27

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยอาชีพ

อาชีพ	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ	อาชีพ						
		รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัท	ลูกจ้างประจำ/ ชั่วคราว	รับจ้าง	ค้าขาย/ อาชีพอิสระ	นักเรียน/ นักศึกษา	อื่นๆ
	\bar{X}	2.92	3.19	2.99	3.46	3.98	3.92	3.96
รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	2.92	-	0.91	1.00	0.17	0.00*	0.04*	0.00*
พนักงานบริษัท	3.19	-	-	0.98	0.40	0.00*	0.00*	0.02*
ลูกจ้างประจำ/ ชั่วคราว	2.99	-	-	-	0.04*	0.00*	0.01*	0.03*
รับจ้าง	3.46	-	-	-	-	0.01*	0.26	0.32
ค้าขาย/ อาชีพอิสระ	3.98	-	-	-	-	-	1.00	1.00
นักเรียน/ นักศึกษา	3.92	-	-	-	-	-	-	1.00
อื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่)	3.96	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.27 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอจำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.19 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 3.98 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.96 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 11 คู่ ได้แก่ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษา พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารับจ้าง ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่า นักเรียน/นักศึกษา ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) และรับจ้าง มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ

ตารางที่ 4.28

เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยรายได้

คุณภาพชีวิต	รายได้	n	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
คุณภาพชีวิตของ	ไม่มีรายได้	20	3.53	0.05	35.38	0.00*
คนในชุมชน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	28	2.69	0.29		
บ้านแสนตอ	5,001-15,000 บาท	89	3.47	0.73		
โดยรวม	15,001-25,000 บาท	64	3.89	0.19		

จากตารางที่ 4.28 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.53 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท เท่ากับ 2.69 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท เท่ากับ 3.47 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท เท่ากับ 3.89 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.29

การทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยรายได้

รายได้	คุณภาพชีวิต โดยรวม	รายได้			
		ไม่มีรายได้	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,001- 15,000 บาท	15,001- 25,000 บาท
	\bar{X}	3.53	2.69	3.47	3.89
ไม่มีรายได้	3.53	-	0.00*	0.97	0.06
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2.69	-	-	0.00*	0.00*
5,001-15,000 บาท	3.47	-	-	-	0.00*
15,001-25,000 บาท	3.89	-	-	-	-

จากตารางที่ 4.29 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.53 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท เท่ากับ 2.69 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท เท่ากับ 3.47 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท เท่ากับ 3.89 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างพบความแตกต่างรายคู่อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ ไม่มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่ารายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 5,001-15,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 15,001-25,000 บาท และรายได้ 5,001-15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 15,001-25,000 บาท

ตารางที่ 4.30

สรุปการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ข้อมูลทั่วไป	คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัด คุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน บ้านแสนตอโดยรวม
เพศ	แตกต่าง	แตกต่าง
อายุ	แตกต่าง	แตกต่าง
สถานภาพ	แตกต่าง	แตกต่าง

ตารางที่ 4.30

สรุปการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัด คุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อฉบับภาษาไทย	คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน บ้านแสนตอโดยรวม
การศึกษา	แตกต่าง	แตกต่าง
อาชีพ	แตกต่าง	แตกต่าง
รายได้	แตกต่าง	แตกต่าง

4.5 ข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

4.5.1 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

ในการสัมภาษณ์กลุ่มในหัวข้อคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง มีหัวข้อในการสนทนาดังต่อไปนี้

4.5.1.1 ด้านสุขภาพกาย

ชาวบ้านบ้านแสนตอส่วนมากมีสุขภาพแข็งแรง โรคที่มักพบเป็นโรคประจำตัวในผู้สูงอายุ คือ โรคความดันโลหิตสูง ประมาณร้อยละ 30.0 และโรคเบาหวานร้อยละ 10.0 สถานพยาบาลใกล้ชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านท่าผา โรงพยาบาลกะลา และคลินิกเกาชาการแพทย์ บ้านแสนตอมีกลุ่มที่ดูแลสุขภาพของคนในชุมชนดังนี้ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีหน้าที่ดูแลสุขภาพคนในชุมชน คัดกรองและประเมินผู้ป่วยในชุมชน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะต้องผ่านการอบรมความรู้ทางด้านสาธารณสุขที่จำเป็นก่อน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีจำนวนทั้งหมด 11 คน แบ่งกันดูแลชาวบ้านคนละประมาณ 10 หลังคาเรือน จะทำการประเมินผู้ป่วยในชุมชนทุกวันจ่ายเบี้ยยังชีพ หากมีงานเกี่ยวกับด้านสาธารณสุขอื่นๆ เพิ่มเติม จะมีการประชุมเพื่อชี้แจงเรื่องดังกล่าว และดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะตามสมควร

กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) เป็นกลุ่มที่ให้บริการเชิงรุก จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม โดยสมาชิกกลุ่มนั้นเป็นผู้มีจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะเจ็บป่วย มีโรคเรื้อรัง หรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ให้สามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ

อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของการออกเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุให้กำลังใจ ประเมินสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

4.5.1.2 ด้านจิตใจ

คนในชุมชนบ้านแสนตอส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาทางด้านความเครียดจากปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น ความเครียดหรือวิตกกังวลที่เกิดขึ้นนั้น จะมีจากคนที่ปัญหาหนี้สินซึ่งมีเป็นจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณคนในชุมชนบ้านแสนตอ และเนื่องด้วยชาวบ้านในชุมชนบ้านแสนตอนั้นมีจิตใจที่ดี มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังจะเห็นได้จากประเพณีลงแขก หรือการเอามื้อ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นภาพสิ่งที่กล่าวมาได้อย่างชัดเจน แต่ภายในชุมชนมีความขัดแย้งกันอยู่บ้างเล็กน้อย โดยมีสาเหตุมาจากความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน

4.5.1.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม

อดีตชุมชนบ้านแสนตอเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติ มีการแบ่งปันทรัพยากรในด้านต่างๆ ร่วมกัน และไม่มีกรรวมกลุ่มกันอย่างเป็นทางการในชุมชน ปัจจุบันบ้านแสนตอเริ่มเข้าสู่ความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสาธารณูปโภค การสร้างถนนลาดยางที่ทำให้การคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น เกิดการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วเข้ามามีบทบาททำให้การติดต่อกัน ทั้งผ่านการโทรศัพท์ การสนทนาผ่านสื่อออนไลน์ เป็นเส้นทางการติดต่อที่รวดเร็วกว่าเดิม แม้ความทันสมัยของเทคโนโลยีต่างๆ จะเข้ามามีบทบาทแต่ด้วยความเป็นสังคมชนบทที่มีความสัมพันธ์อันดีเครือญาติ รู้จักกันเป็นอย่างดีทั้งระแวกบ้านใกล้เคียงไปจนถึงภายในชุมชน มีความแข็งแกร่งของความเป็นชุมชนและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เมื่อมีกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องร่วมกันชาวบ้านในหมู่บ้านแสนตอก็จะมารวมตัวกันร่วมกันทำกิจกรรม เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ โดยเฉพาะการลงแขก หรือการเอามื้อของชาวบ้านในหมู่บ้านแสนตอ ที่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามแต่ละนาของแต่ละครอบครัว เพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่การเกี่ยวข้าว เมาะข้าว ตีข้าว นำข้าวใส่กระสอบ ซึ่งบ้านแสนตอนั้น มีการทำนาเป็นประเพณีของชุมชน แสดงให้เห็นถึงพลังความสามัคคีของคนในชุมชน

นอกจากนี้บ้านแสนตอยังมีประเพณีและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนอีกมากมาย ประเพณีของชุมชน ได้แก่ ประเพณีเอาขวัญข้าว ประเพณีเผาข้าวหลามเดือนสี่ ประเพณีปีใหม่มือง ประเพณีลงแขก ประเพณีการนอนวัด ประเพณีวัน 12 เป็ง (วันเปตตพี) และประเพณีล่องสะเปา ภูมิปัญญาของชุมชน ได้แก่ การทำบายศรี การทำตุ่งผ้าและตุ่งกระดาษ เป็นต้น

4.5.1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

บ้านแสนตอเป็นชุมชนที่มีการจัดการกับสิ่งแวดล้อมที่โดดเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องขยะที่มีการจัดการทำการคัดแยกขยะในครัวเรือนของตน มากกว่าร้อยละ 80 ของหมู่บ้าน มีการแบ่งประเภทของขยะออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะขายได้ และขยะอันตราย ทั้งยังมีการนำขยะเปียก เศษวัชพืช เศษผักผลไม้ นำมาทำเป็นปุ๋ยหมักสามารถนำมารดเป็นปุ๋ยให้แก่พืชผักผลไม้ที่ปลูกไว้ คัดแยกขยะที่สามารถขายได้เพื่อนำไปขายเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว หรือสามารถนำขยะไปแลกเป็นของใช้ในโครงการร้านค้า 0 บาท เป็นการลดปริมาณขยะในครัวเรือน เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายและสามารถยังสามารถนำปุ๋ยที่ได้ไปใช้ในการเกษตรกรรม และมีโครงการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมอีกมากมาย เช่น โครงการตู้เย็นในสวน ตู้เย็นพอเพียง ที่เป็นโครงการปลูกพืชผักสวนครัวแบบปลอดสารพิษไว้รับประทานเองที่บ้าน โครงการถนนสะอาด หน้าบ้านนำมอเป็นการจัดสภาพที่อยู่อาศัย บ้านเรือนให้มิดชิดและสภาพที่สวยงาม เป็นต้น

4.5.1.5 ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในบ้านแสนตอเป็นลักษณะการซื้อขายแลกเปลี่ยน รายได้ส่วนใหญ่มาจากการค้าขายและการเกษตร บ้านแสนตอได้รับการสนับสนุนทางด้านอาชีพให้แก่ชาวบ้าน โดยมีการรวมกลุ่มสตรีแม่บ้านที่ต้องการอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ให้แก่ครัวเรือน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้เกิดกลุ่มผ้ามัดย้อมบ้านแสนตอ จัดตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2542 มีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด 10 คน แต่เดิมนั้นสมาชิกกลุ่มมีความรู้ในการทำผ้ามัดย้อมอยู่แล้ว จึงได้เกิดการกระจายความรู้ให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ และการพัฒนาทักษะในการตัดเย็บผ้ามัดย้อมเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เป็นการสร้างอาชีพเกิดรายได้แก่คนในชุมชน นอกจากนี้บ้านแสนตอยังมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนหรือธุรกิจชุมชน ชาวบ้านในชุมชนบ้านแสนตอมีการผลิตซื้อขายสินค้าสดที่เป็นของคนในชุมชน จากนั้นมีการแปรรูปเป็นอาหารสำเร็จรูปกลับมาขายในชุมชน ทำให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชน

4.5.1.6 ด้านความมั่นคงปลอดภัย

คนในชุมชนบ้านแสนตอมีความร่วมมือกันในการป้องกันแก้ไขปัญหา ช่วยกันสอดส่องดูแลเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกันภายในชุมชนที่มีผลต่อความมั่นคงของชุมชน นอกจากนี้บ้านแสนตอยังมีกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นกลุ่มจิตอาสาซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบ สอดส่องดูแลเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต หมู่บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่ตั้งของส่วนราชการที่สำคัญ เช่น สถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะคา ที่ว่าการอำเภอเกาะคา เทศบาลตำบลเกาะคา ซึ่งส่วนราชการเหล่านี้ส่งผลให้ทางด้านความมั่นคงปลอดภัยของบ้านแสนตอ เช่น ไม่มีคดีความใดๆ ในเขตพื้นที่บ้านแสนตอ การลักเล็กขโมยน้อยภายในชุมชนก็ไม่มีเกิดขึ้น เป็นต้น

4.5.2 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านแสนตอ

ชุมชนบ้านแสนตอได้รับการจัดโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตจากทางเทศบาลตำบลเกาะคา ขณะเดียวกันทางบ้านแสนตอก็ได้มีโครงการที่จะนำเสนอ และมีแนวทางที่จะกระทำเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

4.5.2.1 การส่งเสริมด้านสุขภาพกาย

1) การดูแลส่งเสริมสุขภาพจากโครงการสาธารณสุขเคลื่อนที่ของเทศบาลตำบลเกาะคา โดยกองสาธารณสุขร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าผา ทันทภิบาล โรงพยาบาลเกาะคา ในการตรวจสุขภาพแก่ชาวบ้านบ้านแสนตอ เดือนละ 1 ครั้ง ในวันรับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ

2) โครงการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จัดขึ้นโดย อสม. ร่วมกับเทศบาลตำบลเกาะคา ปีละ 1 โครงการ ซึ่งโครงการจะมีความแตกต่างกันในแต่ละปี ทั้งนี้เนื่องจากการจัดโครงการนั้นขึ้นอยู่กับการประชุมของ อสม. ในการประเมินสถานะเหตุการณ์ของชุมชนจนสามารถสรุปเป็นโครงการที่จะจัดทำในแต่ละปี เช่น โครงการแกว่งแขนลดพุงลดโรค โครงการส่งเสริมอนามัยแม่และเด็ก โครงการเพื่อพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น

3) การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครอนามัยชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากชุมชนโดยแท้จริง มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครอนามัยชุมชนมีหน้าที่หลักในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการหรือวัยทำงาน การดำเนินการนั้นสามารถทำร่วมกันกับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน เนื่องจากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากทางภาครัฐหรือกรมสาธารณสุข ผู้ศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่า ควรที่จะมีกลุ่มอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากชุมชนและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนเอง โดยมีการดำเนินการผ่านโครงการที่เป็นการส่งเสริมดูแลสุขภาพ ดังนี้ โครงการดูแลส่งเสริมสุขภาพเด็ก โครงการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โครงการดูแลส่งเสริมสุขภาพคนพิการ และโครงการดูแลส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีการจัดบริการที่เข้ากับความเหมาะสมของทุกช่วงวัย ทั้งการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ การตรวจสุขภาพเบื้องต้น การคัดกรองผู้ป่วย และกิจกรรมพิเศษ

นอกจากนี้ อสม. ยังมีการดำเนินการตรวจสุขภาพแก่คนในชุมชนบ้านแสนตออย่างสม่ำเสมอ ทั้งการตรวจสุขภาพเบื้องต้นและการคัดกรองผู้ที่มีจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างเร่งด่วน ซึ่งจะทำให้การประสานส่งต่อไปยังโรงพยาบาลใกล้หมู่บ้านต่อไป

4.5.2.2 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม

1) ประเพณีการลงแขก หรือการเอามื้อของชาวนาในหมู่บ้านบ้านแสนตอ เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามแต่ละนาของแต่ละครอบครัว

เป็นประเพณีที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันเป็นสิ่งที่ยากหรือเป็นสิ่งที่เหลือน้อยแล้ว การลงแขก หรือการเอามือแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งความสามัคคีของคนในชุมชน จึงควรมีการส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญ และการอนุรักษ์สืบสานประเพณีลงแขกให้ลูกหลานในชุมชนได้รับรู้ถึงสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมสิ่งที่ดีงามเหล่านี้

2) การสร้างองค์ความรู้ของประเพณี ภูมิปัญญาของบ้านแสนตอ บ้านแสนตอเป็นชุมชนที่มีประเพณีและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนมากมาย ประเพณีของชุมชน ได้แก่ ประเพณีเอาขวัญข้าว ประเพณีเผาข้าวหลามเดือนสี่ ประเพณีปีใหม่เมือง ประเพณีลงแขก ประเพณีการนอนวัด ประเพณีวัน 12 เป็ง (วันเปตตพิ) และประเพณีล่องสะเปา ภูมิปัญญาของชุมชน ได้แก่ การทำบายศรี การทำตุ้งผ้าและตุ้งกระดาศ นอกจากนี้บ้านแสนตอยังมีปราชญ์ด้านภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆ ได้แก่ ปราชญ์ด้านประเพณี/วัฒนธรรม ปราชญ์ด้านหัตถกรรม พื้นบ้าน ปราชญ์ด้านดนตรีพื้นบ้าน ปราชญ์ด้านอาหาร และปราชญ์ด้านการเกษตร การสร้างองค์ความรู้ของประเพณี ภูมิปัญญาของบ้านแสนตอ ผ่านการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ของชุมชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ การสร้างความสัมพันธ์อันดี และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังต่อไป

4.5.2.3 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม

1) การจัดการขยะภายในครัวเรือน ที่ทำให้บ้านเรือนสะอาดปราศจากขยะและมีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี การแบ่งประเภทของขยะออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะขายได้ และขยะอันตราย

2) การทำปุ๋ยหมักจากขยะเปียกเพื่อในการรดพืชผักสวนครัวให้เจริญงอกงาม เป็นการประหยัดรายจ่ายและปลอดภัยจากสารพิษในผักตามท้องตลาด

3) การแปรสภาพขยะให้เกิดเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อที่จะสามารถจัดจำหน่ายให้เกิดเป็นรายได้แก่ประชาชนในชุมชน โดยมีวิธีการดังนี้ การคัดแยกประเภทวัสดุแต่ละชนิดออกจากกัน การผลิตหรือปรับปรุง การนำมาใช้ประโยชน์ในขั้นตอนการผลิตหรือปรับปรุงนั้น วัสดุที่แตกต่างชนิดกัน จะมีกรรมวิธีในการผลิต แตกต่างกัน เช่น ขวด แก้วที่ต่างสี พลาสติกที่ต่างชนิด หรือกระดาศที่เนื้อกระดาศ และสีที่แตกต่างกัน ต้องแยกประเภทออกจากกัน การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานมีความโดดเด่นและแตกต่างและการจัดจำหน่าย

4) โครงการตุ๋นในสวนตุ๋นพองเพียงและโครงการถนนสะอาดหน้าบ้าน นามองเป็นกระบวนการจัดการบ้านเรือนและถนนหน้าบ้านให้อยู่ในสภาพที่สะอาด สวยงาม เป็นสัดส่วน รมรื่น หน้าอยู่ มีการปลูกพืชผักสวนครัวในบ้านซึ่งตามโครงการนั้นพืชผักสวนครัว 5 ชนิด ซึ่งปัจจุบันนั้นคนในชุมชนปลูกพืชผักสวนครัวที่ปลอดภัยไว้รับประทานเองภายในบ้านมากกว่าที่โครงการกำหนด และจากการสั่งสมความรู้ และประสบการณ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็น

ครัวเรือนต้นแบบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสถานที่ดูงาน อบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่มีความสนใจ เกี่ยวกับการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

4.5.2.4 การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ

1) การส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มผู้มัดย้อม และผู้ที่ปลูกพืชผักสวนครัว จำนวนมากให้สามารถมีกำลังคนและกำลังในการผลิตเพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งเพียงพอต่อการนำไปจำหน่าย มีการอบรมให้ความรู้เฉพาะทาง เพื่อสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดหรือแก้ไขปรับปรุง สิ่งที่มีอยู่

2) การสนับสนุนอาชีพเสริมที่หลากหลายเพิ่มเติม เช่น อาชีพเลี้ยงปลา ในกระชัง พื้นที่บ้านแสนตอ อยู่ติดบริเวณลุ่มแม่น้ำวังไม่ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร และเป็นพื้นที่กักเก็บ แม่น้ำวัง โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ ชาวบ้านร่วมกันจัดสร้างกระชังปลา โดยมีแหล่งเงินทุนจากธนาคาร เกษตรและสหกรณ์ ขอรับการสนับสนุนพันธุ์ปลาจากประมงอำเภอเกาะคา การเพาะเลี้ยงปลา ขอคำแนะนำจากประมงอำเภอเกาะคา เกษตรอำเภอเกาะคา และการตลาด สามารถจำหน่ายได้ที่ ตลาดสำเภาเคา ตลาดสดบ้านแสนตอ ตลาดสดหมู่บ้านใกล้เคียงหรือพ่อค้ารับส่ง และการทำปุ๋ยจาก กากน้ำตาล บ้านแสนตอเป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ห่างจากโรงงานน้ำตาลเกาะคา ในแต่ละปีนั้นจะมีผลผลิต น้ำตาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลังเสร็จสิ้นกระบวนการผลิตนั้นจะมีกากน้ำตาลที่เหลือจากการผลิต น้ำตาลที่สามารถนำมาผลิตปุ๋ยได้ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ การรับซื้อกากน้ำตาลในราคาถูกจาก โรงงานผลิตน้ำตาลเกาะคา การขอรับการสนับสนุนหัวเชื้อ EM จากเกษตรอำเภอเกาะคา การจัดหา ถึงเพื่อบรรจุส่วนผสมต่างๆ ในการทำปุ๋ย ได้แก่ กากน้ำตาล น้ำ และ EM การดำเนินการตามขั้นตอน วิธีการทำปุ๋ย โดยการควบคุมดูแลจากเกษตรอำเภอเกาะคาและการจัดจำหน่าย

4.5.2.5 การส่งเสริมด้านความมั่นคงปลอดภัย

1) บ้านแสนตอมีกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นกลุ่มจิตอาสาซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบ สอดส่องดูแลความเรียบร้อยและความปลอดภัย ภายในชุมชน

2) ควรมีการสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้านนี้ และถ่ายทอดให้แก่คนในชุมชน เพื่อสามารถช่วยกันสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อย ของชุมชนได้อย่างทั่วถึง

4.6 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคน

ในชุมชน และเพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน บ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

4.6.1 คุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

4.6.2 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

4.6.3 คุณภาพชีวิตกับการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไป

4.6.1 คุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

คุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ คุณภาพชีวิต มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

4.6.1.1 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย มีค่าเฉลี่ย 3.76 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี จากวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในบ้านแสนตอ ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี และช่วงอายุ 20-30 ปี ตามลำดับซึ่งเป็นช่วงวัยกลางคนและวัยทำงาน สุขภาพร่างกายจึงแข็งแรงสมบูรณ์ดี เมื่อเกิดอาการเจ็บป่วย ก็สามารถทุเลาอาการดังกล่าวได้ง่าย หรือเมื่อเจ็บป่วยก็สามารถฟื้นจากอาการเหล่านั้น ได้ดีกว่ากลุ่มที่มีอายุมากหรือผู้สูงอายุ จึงไม่มีความจำเป็นหรือมีความจำเป็นน้อยในการรับการรักษายาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาส บารมี (2546, น. 42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพ อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก” พบว่า ประชาชนที่อยู่ในวัยกลางคนหรือวัยทำงาน สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่ค่อยมีอาการเจ็บป่วยง่าย สามารถทนต่ออาการเจ็บปวดต่างๆ ได้ จึงไม่มีความจำเป็นต้องไปรับการตรวจรักษายาบาล และเนื่องจากประชากรที่ศึกษามีอายุน้อยกว่า 60 ปี จึงทำให้ไม่มีผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจ หรือผู้ที่เป็นโรคเรื้อรังที่เกิดจากการเสื่อมของร่างกายตามอายุ และสอดคล้องกับการศึกษาของ นิศารัตน์ ศิลปะเดช (2540, น. 85-86) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ด้านความสมบูรณ์ด้านร่างกายละสติปัญญา หมายถึง การที่มนุษย์จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้นั้น จะต้องมีความเป็นปกติของร่างกายและสติปัญญาเป็นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง มีพลังกำลังที่สามารถทำกิจการงานได้ดีเช่นเดียวกับคนอื่นๆ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญขององค์ประกอบของคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ซึ่งหากมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง สุขภาพดี ปราศจากโรคภัย หรือมีความจำเป็นที่ไม่มากในการรับการรักษายาบาล มีผลต่อคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดี

เช่นกัน และเนื่องด้วยบ้านแสนตอได้รับการดูแลส่งเสริมสุขภาพจากทางเทศบาลตำบลเกาะคา จากโครงการสาธารณสุขเคลื่อนที่ของเทศบาลตำบลเกาะคา และจัดขึ้นโดย อสม.ร่วมกับเทศบาลตำบลเกาะคา นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่ดูแลสุขภาพของคนในชุมชนในการร่วมกันดูแลสุขภาพของคนในชุมชนให้มีสุขภาพที่ดีและการคัดกรองผู้ป่วยเพื่อให้ได้รับการรักษาพยาบาล

4.6.1.2 คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ พบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ย 4.06 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี จากวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในบ้านแสนตอ ผลการศึกษารายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง มีค่าเฉลี่ย 4.08 ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี เป็นช่วงวัยทำงาน ทำให้มีวุฒิภาวะในการตัดสินใจ มีเหตุมีผลและการยอมรับตามสภาพความเป็นจริง รวมถึงการยอมรับในรูปร่างหน้าตาของตนเองได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาส บารมี (2546, น. 42) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” การศึกษาพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นวัยทำงานและมีอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจการตลาด จึงต้องมีสมาธิและความจำดีพอสมควร พร้อมทั้งเกิดความพึงพอใจในความสามารถของตนเองที่มีอยู่ จึงมีความพอใจในตัวเองระดับหนึ่ง และสามารถยอมรับรูปร่างหน้าตาตนเองตามวัยได้ มีความเข้าใจและยอมรับสภาพปัญหาความเป็นจริงได้ และสอดคล้องกับ Power, Bullinger and WHOQOL Group (2002, p. 18, อ้างถึงใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, 2555, น. 20) ที่ได้กล่าวถึง เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำสมาธิ การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตนการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึง ความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

4.6.1.3 คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพ พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพมีค่าเฉลี่ย 4.04 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี จากวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในบ้านแสนตอ ผลการศึกษารายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ พอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.09 ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.02 สืบเนื่องมาจากชุมชนบ้านแสนตอมีสภาพสังคมแบบชนบท กล่าวคือ มีความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติ มีความรู้จักกันเป็นอย่างดีทั้ง ระแวกบ้านใกล้เคียงไปจนถึงภายในชุมชน เมื่อมีกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องร่วมกัน

ชาวบ้านในหมู่บ้านแสนตอก็จะมารวมตัวกันร่วมกันทำกิจกรรม เช่น งานบุญ งานบวช งานศพ โดยเฉพาะการลงแขก หรือการเอามือของชาวบ้านในหมู่บ้านแสนตอ ที่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามแต่ละนาของแต่ละครอบครัว สอดคล้องกับ Power, Bullinger and WHOQOL Group (2002, p. 18, อ้างถึงใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, 2555, น. 20) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม และการรับรู้ว่าตนนั้นได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

4.6.1.4 คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.94 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดี บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านที่มีการจัดการดูแลเรื่อง สิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการจัดการขยะในครัวเรือน การคัดแยกขยะตามแต่ละประเภท การใช้ประโยชน์จากขยะหรือการทำให้ขยะเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น ซึ่งคนในชุมชนบ้านแสนตอให้ความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาขยะ การจัดการกับปัญหาขยะนั้น ไม่สามารถมีใครมาบังคับได้สิ่งเหล่านี้เกิดจากจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงส่งผลดีต่อตนเองยังส่งผลไปถึงชุมชนทำให้เกิดการดูแลจัดการปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรพันธุ์ วิเศษพานิช (2552, น. 88-89) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” การศึกษา พบว่า ประเด็นของการมีจิตสำนึกของสมาชิกในชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะ สมาชิกในหมู่บ้านมีจิตสำนึกในการจัดการกับปัญหาขยะจะทำให้การจัดการปัญหาขยะเป็นเรื่องที่ถูกปลูกฝังในจิตสำนึกจนเกิดความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิศารัตน์ ศิลปเดช (2540, น. 85-86) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ความสมบูรณ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีความคิดที่จะปรับปรุงพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมเหล่านั้นคงคุณค่าและประโยชน์ตลอดไป การมีความสมบูรณ์ด้านสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้บุคคลเข้ากันได้ดีกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการศึกษาของ อมรพันธุ์ วิเศษพานิช (2552, น. 69-83) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” การศึกษา พบว่า การจัดการขยะในชุมชนบ้านแสนตอประสบความสำเร็จได้นั้น เกิดจากการมีจิตสำนึกที่ดีของชุมชน การมีความรักในชุมชน อีกทั้งสืบเนื่องมาจากเทศบาลตำบลเกาะคาได้ให้ความสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการขยะ จึงมีการวางแผนการดำเนินการที่ดี การปลูกจิตสำนึกและการมีจิตสำนึกที่ดีของชุมชน ทำให้คนในชุมชนบ้านแสนตอและเทศบาลตำบลเกาะคาร่วมมือกันดำเนินการและสามารถจัดการกับปัญหาขยะในชุมชนจนประสบความสำเร็จ

4.6.2 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ มีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการภายในชุมชน

4.6.2.1 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านด้านจิตใจ พบว่าคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านจิตใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.40 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในบ้านแสนตอ ความรู้สึกมีความสุขในครอบครัว ผลการศึกษาในส่วนข้อมูลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ ในข้อคำถามความรู้สึกมีความสุขในครอบครัวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 ประชากรส่วนใหญ่สมรสและอยู่อาศัยกันเป็นครอบครัว การอยู่ร่วมกันเป็นเครือญาติในหมู่บ้านแสนตอ ทำให้เกิดความอบอุ่น ไม่รู้สึกห่างเหินกับในครอบครัวหรือเครือญาติ สอดคล้องกับการศึกษาของ ประภาส บารมี (2546, น. 44) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก” การศึกษาพบว่า การมีความสุขในครอบครัวนั้น เกิดจากการมีครอบครัวที่สมบูรณ์ ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่เครือญาติทำให้ขยายไปสู่ชุมชนต่อไป และการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันเห็นได้ชัดเจน จากประเพณีลงแขก หรือเอามื้อ ทำให้ความสัมพันธ์ภาพของคนในชุมชนเกิดความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ นิศารัตน์ ศิลปะเดช (2540, น. 85-86) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ความสมบูรณ์ด้านจิตใจและอารมณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีจิตใจที่ดี อารมณ์แจ่มใสมั่นคง ไม่แปรปรวน หงุดหงิด โมโหง่าย มีคุณธรรม มองโลกในแง่ดี โอบอ้อมอารีช่วยเหลือผู้อื่น การมีพื้นฐานจิตใจที่ดี จะช่วยให้บุคคลเกิดความสุขและสงบในการดำรงชีวิต

4.6.2.2 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่าคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านสัมพันธภาพโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.48 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในบ้านแสนตอ ผลการศึกษารายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชนบ้านแสนตอมีสภาพสังคมแบบชนบท กล่าวคือ มีความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติ มีความรู้จักกันเป็นอย่างดีทั้งชุมชน มีความแข็งแกร่งของความเป็นชุมชน และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจาก การลงแขก หรือการเอามื้อของชาวบ้านในหมู่บ้านแสนตอ ที่เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามแต่ละนาของแต่ละครอบครัว เพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตตั้งแต่การเกี่ยวข้าว เมาะข้าว ตีข้าว นำข้าวใส่กระสอบ ซึ่งบ้านแสนตอนั้นมีการทำนาเป็นประเพณีของชุมชนแสดงให้เห็นถึง พลังความสามัคคีของคนในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ สำราญ จุช่วย (2554, น. 153) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางขุนน ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น” พบว่า การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางขุนนมีความภาคภูมิใจ

ในวัฒนธรรมดั้งเดิม มีความรักในแผ่นดินที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการสืบทอดประเพณีของบรรพบุรุษ ทำการเกษตรด้วยวิถีทางธรรมชาติเพื่อรักษาธรรมชาติของผลผลิตไว้ และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในครอบครัวและชุมชน

4.6.2.3 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.44 ผลการแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง จากวัตถุประสงค์ในประเด็นของการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในบ้านแสนตอ ผลการศึกษารายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ สภาพแวดล้อมภายในชุมชนส่งผลดี บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านที่มีความโดดเด่นในเรื่องของการจัดการดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อม เนื่องจากปัญหาขยะเป็นปัญหาหลักในอดีตซึ่งในปัจจุบันจึงมีการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เห็นได้จากการจัดการขยะในครัวเรือน การคัดแยกขยะตามแต่ละประเภท การใช้ประโยชน์จากขยะหรือการทำให้ขยะเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นซึ่งคนในชุมชนบ้านแสนตอให้ความร่วมมือในการจัดการกับปัญหาขยะมากกว่า ร้อยละ 80 ของชุมชน บ้านแสนตอเป็นหมู่บ้านที่ได้รับรางวัลซึ่งเป็นการรับรองถึงความศักยภาพในการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของบ้านแสนตอมากมายจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1) รางวัลยกย่องชมเชยระดับประเทศโครงการธนาคารวัศสุรีไซเคิลเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 80 ชุมชนระดับประเทศปี 2550 2) รางวัลชนะเลิศสิ่งประดิษฐ์ทั่วไประดับภาคปี 2551 3) รางวัลยกย่องชมเชยสิ่งประดิษฐ์ทั่วไประดับจังหวัดปี 2551 4) รางวัลชมเชยสิ่งประดิษฐ์ทั่วไปปี 2554 5) รางวัลยกย่องชมเชยชุมชนปลอดขยะปี 2558 และบ้านแสนตอได้รับความร่วมมือสนับสนุนการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจากทางเทศบาลตำบลเกาะคา ทำให้เกิดความร่วมมือทั้งจากคนในชุมชนบ้านแสนตอและจากเทศบาลตำบลเกาะคา สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรพันธุ์ วิเศษพานิช (2552, น. 63) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง” การศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านแสนตอเป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะโดยตรง จึงมีการทราบถึงปัญหาและให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันทำให้มีความร่วมมือร่วมใจ และมีเป้าหมายหลักร่วมกัน ในการที่จะแก้ไขปัญหาการขยะในชุมชน อีกทั้งทางเทศบาลตำบลเกาะคาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ และยังมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาให้ความรู้ที่ถูกต้อง และส่งเสริมการจัดการขยะ ทำให้ชุมชนบ้านแสนตอมีชื่อเสียง และสามารถจัดการขยะในชุมชนได้จริงโดยการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน

4.6.2.4 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโครงการภายในชุมชน พบว่าคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอด้านโครงการภายในชุมชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.60 ผลการแปลผลอยู่ในระดับมาก โครงการคัดแยกขยะภายในชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดขยะหรือมีสุขลักษณะที่ดี ในอดีตบ้านแสนตอประสบกับปัญหาขยะเป็นปัญหาหลักของบ้านแสนตอ เทศบาลตำบลเกาะคาเห็นถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยมีการกำหนดเป้าหมายหลักของ

เทศบาล คือ มุ่งสู่เมืองน่าอยู่อย่างแท้จริงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ จึงได้ร่วมมือกับบ้านแสนตอ ในการจัดการขยะ ทำให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมไปถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดโครงการต่างๆอีกมากมายที่ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน บ้านแสนตอ ดังเช่น ร้านค้า 0 บาท โครงการถนนสะอาด หน้าบ้านน่ามอง โครงการตู้เย็นในสวนตู้เย็น พอเพียง โครงการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ โครงการชุมชนปลอดขยะ และอีกมากมาย สอดคล้อง กับการศึกษาของ อมรพันธุ์ วิเศษพานิช (2552, น. 54-55) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารเพื่อ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” การศึกษา พบว่า เทศบาลตำบลเกาะคาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการ ขยะมูลฝอย เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่ง และการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการปัญหาดังกล่าว ซึ่งการจัดการขยะในชุมชนนั้นต้องให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมค่อนข้างมาก จึงได้มีการทำประชาคม แต่ละชุมชนในเรื่องการจัดการปัญหาขยะ ได้มีการสนับสนุนให้ชุมชนบ้านแสนตอเป็นชุมชนนำร่อง และร่วมกันกำหนดเป้าหมายหลักด้านการจัดการปัญหาขยะ ดังนี้ 1) การลดปริมาณขยะ 2) การจัด ภูมิทัศน์ในชุมชนให้มีความสวยงาม 3) ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยอาศัย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) ส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้ มีสวัสดิการจากการบริการจัดการขยะ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อมรพันธุ์ วิเศษพานิช (2552, น. 69-83) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหาร เพื่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง” การศึกษา พบใน 4 ประเด็น 1) การวางแผนการจัดการขยะโดยเริ่มจากการศึกษาปัญหา และการปลูกจิตสำนึก ผ่านโครงการรณรงค์ 2) การปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตาม โครงการ 3) โครงการ ได้แก่ โครงการธนาคาร โครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ และโครงการสิ่งประดิษฐ์ 3) การตรวจสอบการดำเนินงาน โดยการตรวจสอบผลการเข้าร่วมโครงการ 4) การปรับปรุง แก้ไขการจัดการขยะมูลฝอย การจัดทำนโยบายให้แก่ทุกครัวเรือนที่เข้าร่วม ทั้งนี้จุดเริ่มต้นเกิด เทศบาลตำบลเกาะคาให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องทางด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญการรักษาสิ่งแวดล้อม และรณรงค์สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนใน การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งพบว่า หมู่บ้านที่ให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในภาคประชาชนมากที่สุด คือ บ้านแสนตอ จากนั้นเทศบาลตำบลเกาะคาจึงได้ร่วมกับชาวบ้านในบ้านแสนตอ ในการวางแผน การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย โดยจัดทำโครงการสนับสนุน 3 โครงการ คือ โครงการทำ ปุ๋ยอินทรีย์ โครงการธนาคารขยะ และโครงการสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุ ดังจะเห็นว่า การตระหนักถึง ความสำคัญของคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มองเห็นถึงปัญหาที่ควรได้รับ การแก้ไข และการส่งเสริมสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ตอบสนองและเกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนเป็น สิ่งสำคัญที่จะส่งผลที่ดีต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

4.6.3 คุณภาพชีวิตกับการทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไป

4.6.3.1 การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยเพศ พบว่าการทดสอบค่าความแตกต่างพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ทำให้ทราบว่าเพศที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย อ่ำดวง (2552, น. 63) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และการศึกษาของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 89) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง” การศึกษาพบว่า เพศชายและเพศหญิง มีคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ นิรันดร์ แซ่แต้ (2555, น. 63-64) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” การศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตที่ไม่แตกต่างกัน และการศึกษาของ ปกรณ์ วามวานิชย์ (2553, น. 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข ในภาพรวมเมื่อทดสอบความแตกต่างของลักษณะคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6.3.2 การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยอายุ พบว่าการทดสอบค่าความแตกต่างพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ทำให้ทราบว่าอายุที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นิรันดร์ แซ่แต้ (2555, น. 64) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” การศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 การศึกษาของ วินัย อ่ำดวง (2552, น. 64) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และการศึกษาของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 89) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง” การศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของประชาชนเขตเทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ปกรณ์ วามวานิชย์ (2553, น. 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข ในภาพรวมเมื่อทดสอบความแตกต่างของลักษณะคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6.3.3 การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยสถานภาพ พบว่า เฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่าง พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ทำให้ทราบว่า สถานภาพ ที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย อ่ำดวง (2552, น. 64) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี สถานภาพที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่ต่างกัน และการศึกษาของ นิรันดร์ แซ่แต้ (2555, น. 65) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัด ชลบุรี” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพที่แตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ปกรณ์ วามวณิชย์ (2553, น. 122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “คุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข” ในภาพรวมเมื่อทดสอบ ความแตกต่างของลักษณะคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม สถานภาพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการศึกษาของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 89) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลเนินสูง” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของประชาชนเขต เทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่ไม่แตกต่างกัน

4.6.3.4 การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยการศึกษา ทดสอบ ค่าความแตกต่างพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ทำให้ทราบว่า ผู้ที่มีระดับ การศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นิรันดร์ แซ่แต้ (2555, น. 65-66) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน โชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 การศึกษาของ วินัย อ่ำดวง (2552, น. 64) ที่ได้ ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมี คุณภาพชีวิตที่ต่างกัน และการศึกษาของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 89) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัด จันทบุรี แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ปกรณ์ วามวณิชย์ (2553, น. 123) ได้ศึกษา เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข ในภาพรวมเมื่อทดสอบ

ความแตกต่างของลักษณะคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6.3.5 การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยอาชีพ ทดสอบค่าความแตกต่างพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ทำให้ทราบว่าอาชีพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ วินัย อ่ำดวง (2552, น. 65) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน และการศึกษาของ นิรันดร แซ่แต้ (2555, น. 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 89) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน และการศึกษาของ ปกรณ์ วามวานิชย์ (2553, น. 124) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข ในภาพรวมเมื่อทดสอบความแตกต่างของลักษณะคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.6.3.6 การศึกษาคุณภาพชีวิตกับข้อมูลทั่วไปที่จำแนกโดยรายได้ ทดสอบค่าความแตกต่างพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ทำให้ทราบว่ารายได้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นิรันดร แซ่แต้ (2555, น. 67) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และการศึกษาของ สาวิตรี เมืองมุงคุณ (2551, น. 89) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง” การศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ที่ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินสูง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ที่แตกต่างกันแต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของการศึกษาของ ปกรณ์ วามวานิชย์ (2553, น. 124) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบลวารินชำราบและตำบลแสนสุข ในภาพรวมเมื่อทดสอบความแตกต่างของลักษณะคุณภาพชีวิตประชาชนอำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามรายได้ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง” ผู้ศึกษาดำเนินการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน บ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ประชากรที่ศึกษาในการศึกษาคั้งนี้ คือ ประชาชนในชุมชน บ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง โดยผู้ศึกษาเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรศึกษาที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 201 คน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ได้ทำการศึกษาคั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 201 คน เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.75 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.25 ประชากรส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.84 รองลงมา อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.85 และอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.89 ประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 47.76 รองลงมา โสด คิดเป็นร้อยละ 43.28 และหย่าร้าง คิดเป็น ร้อยละ 2.98 ประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 23.58 รองลงมา อนุปริญญาตรี/ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 22.88 และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 19.90 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.84 รองลงมา ประกอบอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 24.37 และพนักงานบริษัท คิดเป็น ร้อยละ 18.90 ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.27 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนที่ 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.85 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.93

5.2 คุณภาพชีวิตโดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

คุณภาพชีวิตมีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อทราบถึงระดับคะแนนในแต่ละด้านจะทำให้สามารถทราบถึง

คุณภาพชีวิตโดยรวมได้ การศึกษาคุณภาพชีวิต พบว่า กลุ่มประชากรมีคุณภาพชีวิต ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านสุขภาพกายมีค่าเฉลี่ย 3.76 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
- 2) ด้านจิตใจมีค่าเฉลี่ย 4.06 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
- 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.04 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.90 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก
- 5) คุณภาพชีวิตโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.94 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับคุณภาพชีวิตดีมาก ค่าเฉลี่ยและระดับคะแนนคุณภาพชีวิต พบว่า ค่าคะแนนคุณภาพชีวิตและระดับคะแนนคุณภาพชีวิต มีดังต่อไปนี้

5.2.1 ด้านสุขภาพกาย มีค่าเฉลี่ย 3.76 เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.26 ความพึงพอใจกับการนอนหลับ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.69 การมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน (การดำเนินชีวิตประจำวัน) มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.63 ตามลำดับ และความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ได้อย่างที่เคยทำมา มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.56 ตามลำดับ ระดับปานกลาง คือ ความรู้สึกพอใจที่สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ในแต่ละวัน มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.03

5.2.2 ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด คือ การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองได้ไหม มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.08 ระดับมาก คือ ความรู้สึกพอใจในตนเอง มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.81 ระดับปานกลาง คือ การมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.45 และความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.39 ตามลำดับ

5.2.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.04 เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.09 ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.02 และความพึงพอใจในชีวิตทางเพศ (ชีวิตทางเพศ หมายถึง มีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้รวมถึงการช่วยเหลือตนเองหรือการมีเพศสัมพันธ์) มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.01 ตามลำดับ

5.2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.90 เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.20 ความรู้สึกกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยดีไหมในแต่ละวัน มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.13 การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.11 ความพึงพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ตอนนี้ มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 4.04 ความพึงพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.91 ตามลำดับ ระดับปานกลาง คือ ความพึงพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหน (หมายถึง การคมนาคม) มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.920 การได้รู้เรื่องราวข่าวสาร

ที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.59 และการมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น มีระดับคะแนนคุณภาพชีวิต 3.38 ตามลำดับ

5.3 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโครงการภายในชุมชน การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ พบว่า

5.3.1 ด้านจิตใจ เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความรู้สึกมีความสุขในครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 4.23 ความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตเมื่ออยู่ในชุมชน (เช่น มีความสุข ความสงบ) มีค่าเฉลี่ย 3.80 และการมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 3.62 ตามลำดับ ระดับปานกลาง คือ ความรู้สึกที่ชีวิตมีความหมายต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.32 ระดับเล็กน้อย คือ ความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวังวิตกกังวล มีค่าเฉลี่ย 2.03 ด้านจิตใจโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.40 ผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง

5.3.2 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.79 ระดับปานกลาง คือ ความพึงพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.50 ความพึงพอใจต่อการผูกมิตรหรือการร่วมทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับคนในชุมชนอย่างที่ผ่านมา มีค่าเฉลี่ย 3.33 และการได้รับการช่วยเหลือ/ดูแล/ส่งเสริมทางด้านสุขภาพจากกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนหรือจากเทศบาลตำบลเกาะคา มีค่าเฉลี่ย 3.31 ตามลำดับ ด้านสัมพันธภาพโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.48 ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

5.3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในชุมชนส่งผลดี มีค่าเฉลี่ย 3.72 และความรู้สึกว่าชีวิตความเป็นอยู่มีความมั่นคงปลอดภัยในชุมชนในแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ย 3.56 ตามลำดับ ระดับปานกลาง คือ การมีโอกาสดำรงชีพผ่อนคลายเครียดจากสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 3.48 ความพึงพอใจกับถนนหนทางสาธารณะภายในชุมชนมีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.26 การได้รู้เรื่องราวข่าวสารจากเทศบาลตำบลเกาะคาที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน มีค่าเฉลี่ย 3.22 ตามลำดับ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.44 ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

5.3.4 ด้านโครงการภายในชุมชน เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกขยะภายในชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดภัยหรือมีสุขลักษณะที่ดี

มีค่าเฉลี่ย 4.14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการที่ทางเทศบาลตำบลเกาะคาจัดได้ให้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ความพึงพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัยหลังมีโครงการถนนสะอาด หน้าบ้านนำมองของเทศบาลตำบลเกาะคา มีค่าเฉลี่ย 3.66 และความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการหน้าบ้านนำมอง ทำให้บ้านเรือนมีหน้าบ้านที่สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ มีค่าเฉลี่ย 3.64 ตามลำดับ ระดับปานกลาง คือโครงการร้านค้า 0 บาท ของเทศบาลตำบลเกาะคามีประโยชน์และช่วยลดค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ย 3.39 และความพึงพอใจกับการส่งเสริมอาชีพจากทางเทศบาลตำบลเกาะคา (กลุ่มผ้ามัดย้อมหรือการฝึกอาชีพอื่นๆ) มีค่าเฉลี่ย 3.12 ตามลำดับ ด้านโครงการภายในชุมชนโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 3.60 ผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก

5.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรข้อมูลทั่วไปกับคุณภาพชีวิต

5.4.1 คุณภาพชีวิตโดยรวม โดยแบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)

5.4.1.1 ด้านเพศ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยเพศ พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวมของเพศชาย 3.28 และค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตโดยรวมของเพศหญิง 3.93 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (t-test) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น เพศที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

5.4.1.2 ด้านอายุ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี 3.23 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 31-40 ปี 3.50 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 41-50 ปี 4.13 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี 3.83 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น อายุที่แตกต่างกัน มีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี 3.23 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 31-40 ปี 3.50 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 41-50 ปี 4.13 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี 3.83 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ อายุ 20-30 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี อายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี และอายุ 41-50 ปี มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าอายุ 51-60 ปี

5.4.1.3 ด้านสถานภาพ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.69 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.64 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.35 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมา

ทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น สถานภาพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.69 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.64 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.35 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง, สถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง และ สถานภาพหย่าร้าง มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าสถานภาพแยกกันอยู่

5.4.1.4 ด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยระดับการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.34 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญาตรี/ปวส. 3.87 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญาตรี 4.44 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.98 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 1.57 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.34 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญาตรี/ปวส. 3.87 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญาตรี 4.44 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.98 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 1.57 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 7 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษานุปริญญาตรี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษานุปริญญาตรี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษานุปริญญาตรี/ปวส. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา และไม่ได้รับการศึกษา มีคุณภาพชีวิตดีกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ

5.4.1.5 ด้านอาชีพ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.04 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60

ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 4.29 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.97 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.81 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้นผู้ที่มีระดับอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.95 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.04 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 4.29 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.97 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.81 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 7 คู่ ได้แก่ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ากว่านักเรียน/นักศึกษา พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่า อาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) รับจ้าง มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) ค้าขาย/อาชีพอิสระ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่)

5.4.1.6 ด้านรายได้ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวม จำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.68 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท 2.43 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท 3.55 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท 4.19 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมจำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.68 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท 2.43 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท 3.55 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท 4.19 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ไม่มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่ารายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 5,001-15,000 บาท และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 15,001-25,000 บาท

5.4.2 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม

5.4.2.1 ด้านเพศ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยเพศ พบว่า ค่าเฉลี่ยของเพศชาย 3.22 และค่าเฉลี่ยของเพศหญิง 3.77 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (t-test) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

(Sig=0.00) ดังนั้น เพศที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

5.4.2.2 ด้านอายุ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี 3.25 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 31-40 ปี 3.50 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 41-50 ปี 3.86 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี 3.74 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น อายุที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอจำแนกโดยอายุ พบว่า ค่าเฉลี่ยของอายุ 20-30 ปี 3.25 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 31-40 ปี 3.50 ค่าเฉลี่ยของ อายุ 41-50 ปี 3.86 และค่าเฉลี่ยของอายุ 51-60 ปี 3.74 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างรายคู่อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ อายุ 20-30 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 41-50 ปี อายุ 20-30 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี อายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 41-50 ปี และ อายุ 31-40 ปี มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอายุ 51-60 ปี

5.4.2.3 ด้านสถานภาพ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.50 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.50 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.09 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น สถานภาพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอจำแนกโดยสถานภาพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของสถานภาพโสด 3.35 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพสมรส 3.50 ค่าเฉลี่ยของสถานภาพหย่าร้าง/หม้าย 4.50 และค่าเฉลี่ยของสถานภาพแยกกันอยู่ 4.09 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง สถานภาพโสด มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพแยกกันอยู่ สถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพหย่าร้าง และสถานภาพสมรส มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าสถานภาพแยกกันอยู่

5.4.2.4 ด้านการศึกษา ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.93 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.21 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษานุปริญญาตรี/ปวส. 4.11

ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 4.12 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.68 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 2.00 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอจำแนกโดยการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา 3.13 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 2.93 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 3.21 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ปวส. 4.11 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 4.12 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา 3.68 และค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ 2.00 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 14 คู่ ได้แก่ ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับการศึกษาประถมศึกษา มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ปวส. ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอนุปริญญาตรี/ ปวส. ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าไม่ได้รับการศึกษา ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าอื่นๆ ระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับการศึกษาปริญญาตรี ระดับการศึกษาอนุปริญญาตรี/ ปวส. มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ และไม่ได้รับการศึกษา มีคุณภาพชีวิตสูงกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ

5.4.2.5 ด้านอาชีพ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.19 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 3.98 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.96 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีระดับอาชีพที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอจำแนกโดยอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัท 3.19 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว 2.99 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง 3.60 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/อาชีพอิสระ 3.98 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา 3.92 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีอาชีพอื่นๆ 3.96 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 11 คู่ ได้แก่ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษา พนักงานบริษัท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารับจ้าง ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่านักเรียน/นักศึกษา ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าอาชีพอื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่) และรับจ้าง มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าค้าขาย/อาชีพอิสระ

5.4.2.6 ด้านรายได้ ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวม จำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.53 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท 2.69 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท 3.47 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท 3.89 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย (One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (Sig=0.00) ดังนั้น ผู้ที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอโดยรวมแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย (Scheffe) คุณภาพชีวิตโดยรวมของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จำแนกโดยรายได้ พบว่า ค่าเฉลี่ยของผู้ไม่มีรายได้ 3.53 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท 2.69 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 5,001-15,000 บาท 3.47 ค่าเฉลี่ยของผู้ที่มีรายได้ 15,001-25,000 บาท 3.89 เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างพบความแตกต่างรายคู่อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 4 คู่ ได้แก่ ไม่มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตสูงกว่ารายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 5,001-15,000 บาท รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 15,001-25,000 บาท และรายได้ 5,001-15,000 บาท มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ารายได้ 15,001-25,000 บาท

5.5 การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

5.5.1 การส่งเสริมด้านสุขภาพกาย

1) การดูแลส่งเสริมสุขภาพจากโครงการสาธารณสุขเคลื่อนที่ของเทศบาลตำบล เกาะคา โดยกองสาธารณสุขร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าผา ทันตภิบาลโรงพยาบาล เกาะคา ในการตรวจสุขภาพแก่ชาวบ้านบ้านแสนตอ เดือนละ 1 ครั้ง ในวันรับเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ

2) โครงการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนบ้านแสนตอ จัดขึ้นโดย อสม. ร่วมกับเทศบาลตำบลเกาะคา ปีละ 1 โครงการ ซึ่งโครงการจะมีความแตกต่างกันในแต่ละปี ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดโครงการนั้นขึ้นอยู่กับการประชุมของอสม. ในการประเมินสถานะเหตุการณ์ของชุมชน จนสามารถสรุปเป็นโครงการที่จะจัดทำในแต่ละปี เช่น โครงการแกว่งแขนลดพุงลดโรค โครงการ ส่งเสริมอนามัย แม่และเด็ก โครงการเพื่อพัฒนาสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น

3) การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครอนามัยชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจาก ชุมชนโดยแท้จริง มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครอนามัยชุมชน มีหน้าที่หลักในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการหรือวัยทำงาน การดำเนินการนั้นสามารถทำร่วมกันกับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน เนื่องจากกลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุขชุมชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากทางภาครัฐหรือกรมสาธารณสุข ผู้ศึกษาจึงมี ความคิดเห็นว่าควรที่จะมีกลุ่มอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากชุมชนและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนเอง โดยมีการดำเนินการผ่านโครงการที่เป็นการส่งเสริมดูแลสุขภาพดังนี้ โครงการดูแลสุขภาพเด็ก โครงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โครงการดูแลสุขภาพคนพิการ และโครงการดูแล ส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีการจัดบริการที่เข้ากับความสะดวกเหมาะสมของ ทุกช่วงวัย ทั้งการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ การตรวจสุขภาพ เบื้องต้น การคัดกรองผู้ป่วย และกิจกรรมพิเศษ

นอกจากนี้ อสม. ยังมีการดำเนินการตรวจสุขภาพแก่คนในชุมชนบ้านแสนตอ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งการตรวจสุขภาพเบื้องต้นและการคัดกรองผู้ที่มีจำเป็นต้องได้รับการรักษา อย่างเร่งด่วน ซึ่งจะทำการประสานส่งต่อไปยังโรงพยาบาลใกล้หมู่บ้านต่อไป

5.5.2 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม

1) ประเพณีการลงแขก หรือการเอามื้อของชาวนาในหมู่บ้านบ้านแสนตอ เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามแต่ละนาของแต่ละครอบครัว เป็นประเพณีที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันเป็นสิ่งที่หาได้ยากหรือเป็นสิ่งที่เหลือน้อยแล้ว การลงแขก หรือการเอามื้อแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งความสามัคคีของคนในชุมชน จึงควรมี

การส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญ และการอนุรักษ์สืบสานประเพณีลงแขกให้ลูกหลานในชุมชนได้รับรู้ถึงสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมสิ่งที่ดั่งงามเหล่านี้

2) การสร้างองค์ความรู้ของประเพณี ภูมิปัญญาของบ้านแสนตอ บ้านแสนตอเป็นชุมชนที่มีประเพณีและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชนมากมาย ประเพณีของชุมชน ได้แก่ ประเพณีเอาขวัญข้าว ประเพณีเผาข้าวหลามเดือนสี่ ประเพณีปีใหม่เมือง ประเพณีลงแขก ประเพณีการนอนวัด ประเพณีวัน 12 เป็ง (วันเปตตพี) และประเพณีล่องสะเปา ภูมิปัญญาของชุมชน ได้แก่ การทำบายศรี การทำตุ้งผ้าและตุ้งกระดาศ นอกจากนี้บ้านแสนตอยังมีปราชญ์ด้านภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดความรู้ในด้านต่างๆ ได้แก่ ปราชญ์ด้านประเพณี/วัฒนธรรม ปราชญ์ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน ปราชญ์ด้านดนตรีพื้นบ้าน ปราชญ์ด้านอาหาร และปราชญ์ด้านการเกษตร การสร้างองค์ความรู้ของประเพณี ภูมิปัญญาของบ้านแสนตอ ผ่านการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ของชุมชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ การสร้างความสัมพันธ์อันดี และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังต่อไป

5.5.3 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม

1) การจัดการขยะภายในครัวเรือน ที่ทำให้บ้านเรือนสะอาดปราศจากขยะและมีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี การแบ่งประเภทของขยะออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะขายได้ และขยะอันตราย

2) การทำปุ๋ยหมักจากขยะเปียกเพื่อในการรดพืชผักสวนครัวให้เจริญงอกงาม เป็นการประหยัดรายจ่ายและปลอดภัยจากสารพิษในผักตามท้องตลาด

3) การแปรสภาพขยะให้เกิดเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อที่จะสามารถจัดจำหน่ายให้เกิดเป็นรายได้แก่ประชาชนในชุมชนโดยมีวิธีการดังนี้ การคัดแยกประเภทวัสดุแต่ละชนิดออกจากกัน การผลิตหรือปรับปรุง การนำมาใช้ประโยชน์ในขั้นตอนการผลิตหรือปรับปรุงนั้น วัสดุที่แตกต่างชนิดกัน จะมีกรรมวิธีในการผลิต แตกต่างกันไป เช่น ขวด แก้วที่ต่างสี พลาสติกที่ต่างชนิด หรือกระดาศที่เนื้อกระดาศ และสีที่แตกต่างกัน ต้องแยกประเภทออกจากกัน การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานมีความโดดเด่นและแตกต่างและการจัดจำหน่าย

4) โครงการตุ๋นในสวนตุ๋นพองเพียงและโครงการถนนสะอาดหน้าบ้านนำมอ เป็นกระบวนการจัดการบ้านเรือนและถนนหน้าบ้านให้อยู่ในสภาพที่สะอาด สวยงาม เป็นสัดส่วน ร่มรื่น หน้าอยู่ มีการปลูกพืชผักสวนครัวในบ้านซึ่งตามโครงการนั้นพืชผักสวนครัว 5 ชนิด ซึ่งปัจจุบันนั้นคนในชุมชนปลูกพืชผักสวนครัวที่ปลอดสารพิษไว้รับประทานเองภายในบ้านมากกว่าที่โครงการกำหนด และจากการสั่งสมความรู้ และประสบการณ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมจนเกิดเป็น ครัวเรือนต้นแบบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสถานที่ดูงาน อบรมให้ความรู้แก่ผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

5.5.4 การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ

1) การส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มผ้ามัดย้อม และผู้ที่ปลูกพืชผักสวนครัวจำนวนมาก ให้สามารถมีกำลังคนและกำลังในการผลิตเพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งเพียงพอต่อการนำไปจำหน่าย มีการอบรม ให้ความรู้เฉพาะทาง เพื่อสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดหรือแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่

2) การสนับสนุนอาชีพเสริมที่หลากหลายเพิ่มเติม เช่น อาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง พื้นที่บ้านแสนตอ อยู่ติดบริเวณลุ่มแม่น้ำวังไม่ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร และเป็นพื้นที่กักเก็บแม่น้ำวัง โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ ชาวบ้านร่วมกันจัดสร้างกระชังปลา โดยมีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเกษตรและสหกรณ์ ขอรับการสนับสนุนพันธุ์ปลาจากประมงอำเภอเกาะคา การเพาะเลี้ยงปลาขอคำแนะนำจากประมงอำเภอเกาะคา เกษตรอำเภอเกาะคา และการตลาด สามารถจำหน่ายได้ที่ตลาดสำเภาเคา ตลาดสดบ้านแสนตอ ตลาดสดหมู่บ้านใกล้เคียงหรือพ่อค้ารับส่ง และการทำปุ๋ยจากกากน้ำตาล บ้านแสนตอเป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ห่างจากโรงงานน้ำตาลเกาะคา ในแต่ละปีนั้นจะมีผลผลิตน้ำตาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลังเสร็จสิ้นกระบวนการผลิตนั้นจะมีกากน้ำตาลที่เหลือจากการผลิตน้ำตาลที่สามารถนำมาผลิตปุ๋ยได้ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ การรับซื้อกากน้ำตาลในราคาถูกจากโรงงานผลิตน้ำตาล เกาะคา การขอรับการสนับสนุนหัวเชื้อ EM จากเกษตรอำเภอเกาะคา การจัดหาถังเพื่อบรรจุส่วนผสมต่างๆ ในการทำปุ๋ย ได้แก่ กากน้ำตาล น้ำ และ EM การดำเนินการตามขั้นตอนวิธีการทำปุ๋ย โดยการควบคุมดูแลจากเกษตรอำเภอเกาะคาและการจัดจำหน่าย

5.5.5 การส่งเสริมด้านความมั่นคงปลอดภัย

1) บ้านแสนตอมีกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นกลุ่มจิตอาสาซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบ สอดส่องดูแลเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในชุมชน

2) ควรมีการสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มชุดรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านนี้ และถ่ายทอดให้แก่คนในชุมชน เพื่อสามารถช่วยกันสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชนได้อย่างทั่วถึง

5.6 ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

5.6.1 ด้านสุขภาพ การเสริมสร้างเกราะป้องกันทางสุขภาพให้แก่ประชาชนในชุมชนบ้านแสนตอ โดยการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครอนามัยชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากชุมชน โดยแท้จริง มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครอนามัยชุมชนมีหน้าที่หลักในการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการหรือวัยทำงาน

การดำเนินการนั้นสามารถทำร่วมกันกับกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน เนื่องจากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากทางภาครัฐหรือกรมสาธารณสุข

ผู้ศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่าควรที่จะมีกลุ่มอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากชุมชนและมีการบริหารจัดการโดยชุมชนเอง โดยมีการดำเนินการผ่านโครงการที่เป็นการส่งเสริมดูแลสุขภาพ ดังนี้ โครงการดูแลสุขภาพเด็ก โครงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ โครงการดูแลสุขภาพคนพิการ และโครงการดูแลสุขภาพวัยทำงาน ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีการจัดบริการที่เข้ากับความสะดวกของ ทุกช่วงวัย ทั้งการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารตามหลักโภชนาการ การตรวจสุขภาพเบื้องต้น การคัดกรองผู้ป่วย และกิจกรรมพิเศษต่างๆ

5.6.2 ด้านอาชีพ การส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้ประชาชนในชุมชนบ้านแสนตอ ปัจจุบันประชาชนบ้านแสนตอนั้นมีรายได้จากอาชีพเสริมผ้าฝ้าย้อม ซึ่งเป็นเพียงอาชีพเสริมสิ่งเดียว ผู้ศึกษา มีความคิดเห็นว่าควรที่จะมีการส่งเสริมอาชีพเพิ่มเติมให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ดังเช่น 1) อาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง พื้นที่บ้านแสนตอ อยู่ติดบริเวณลุ่มแม่น้ำวังไม่ต่ำกว่า 5 กิโลเมตร และเป็นพื้นที่กักเก็บแม่น้ำวัง โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้ ชาวบ้านร่วมกันจัดสร้างกระชังปลา โดยมีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเกษตรและสหกรณ์ ขอรับการสนับสนุนพันธุ์ปลาจากประมงอำเภอเกาะคา การเพาะเลี้ยงปลาขอคำแนะนำจากประมงอำเภอเกาะคา เกษตรอำเภอเกาะคา และการตลาดสามารถจำหน่ายได้ที่ตลาดสำเภาคา ตลาดสดบ้านแสนตอ ตลาดสดหมู่บ้านใกล้เคียง และพ่อค้ารับส่ง 2) การทำปุ๋ยจากกากน้ำตาล บ้านแสนตอเป็นพื้นที่ที่อยู่ไม่ห่างจากโรงงานน้ำตาลเกาะคา ในแต่ละปีนั้นจะมีผลผลิตน้ำตาลเป็นจำนวนมาก ซึ่งหลังเสร็จสิ้นกระบวนการผลิตนั้นจะมีกากน้ำตาลที่เหลือจากการผลิตน้ำตาลที่สามารถนำมาผลิตปุ๋ยได้ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ การรับซื้อกากน้ำตาลในราคาถูกลงจากโรงงานผลิตน้ำตาลเกาะคา การขอรับการสนับสนุนหัวเชื้อ EM จากเกษตรอำเภอเกาะคา การจัดหาถังเพื่อบรรจุส่วนผสมต่างๆ ในการทำปุ๋ย ได้แก่ กากน้ำตาล น้ำ และ EM การดำเนินการตามขั้นตอนวิธีการทำปุ๋ย โดยการควบคุมดูแลจากเกษตรอำเภอเกาะคาและการจัดจำหน่าย

5.6.3 ด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะในชุมชนบ้านแสนตอเป็นสิ่งที่ชุมชนดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จในด้านการจัดการขยะในชุมชน ผู้ศึกษาจึงมีความคิดเห็นว่าควรนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ของชุมชนมาพัฒนาขยะ โดยการแปรสภาพขยะให้เกิดเป็นสินค้า เพื่อที่จะสามารถจัดจำหน่ายให้เกิดเป็นรายได้แก่ประชาชนในชุมชน โดยมีวิธีการดังนี้ การคัดแยกประเภทวัสดุแต่ละชนิดออกจากกัน การผลิตหรือปรับปรุง การนำมาใช้ประโยชน์ในขั้นตอนการผลิตหรือปรับปรุงนั้น วัสดุที่แตกต่างชนิดกัน จะมีกรรมวิธีในการผลิต แตกต่างกันไป เช่น ขวด แก้วที่ต่างสี พลาสติกที่ต่างชนิด หรือกระดาษที่เนื้อกระดาษ และสีที่แตกต่างกัน ต้องแยกประเภทออกจากกัน การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้ผลงานมีความโดดเด่นและแตกต่างและการจัดจำหน่าย

5.7 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านอาชีพเพิ่มเติมให้แก่คนในชุมชนบ้านแสนตอ รวมทั้งการผลักดันให้เกิดผลิตภัณฑ์ของชุมชน ที่มาจากทุนทางสังคมของชุมชนหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชนและเป็นการนำความรู้ของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. เทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำเทคโนโลยีด้านการจัดเก็บข้อมูลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลแบบองค์รวมของชุมชนในประเด็นต่างๆดังเช่น ด้านประชากร ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และด้านอื่นๆอีกมากมาย เพื่อเป็นการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบแบบองค์รวม สามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของชุมชน ทำให้สามารถตรวจสอบมองเห็นจุดที่ควรแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาในด้านต่างๆได้ตรงอย่างจุดยิ่งขึ้น

5.8 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาคุณภาพชีวิตในมิติอื่นๆ เพิ่มเติม ดังเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความมั่นคงปลอดภัย ด้านการมีรายได้มีงานทำ ด้านสาธารณสุขภาค เป็นต้น

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาชุมชนต้นแบบ ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. (2547). *การพัฒนาคุณภาพชีวิต*. นครราชสีมา: เอเชียสาส์น.
- ทิพย์วัลย์ เรืองขจร. (2554). *วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต*. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- นิศารัตน์ ศิลปะเดช. (2540). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: พิเศษการพิมพ์.
- เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, (2554). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วิไลลักษณ์ ตั้งเจริญ. (2544). *วิทยาศาสตร์พัฒนาชีวิต*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2542). *เมืองและชุมชนน่าอยู่*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

บทความวารสาร

- ทับทิม เปาอินทร์, เยาวรัตน์ รุ่งว่าง, และ เรวัต เตียสกุล. (2553). *คุณภาพชีวิตผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดเต้านมแบบ MRM และได้รับเคมีบำบัด*. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 28-37.
- พัฒน์ฉิน กิติพราภรณ์. (2531). *นันทนาการและธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิต...ของใคร*. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ*, 42-61.

- ภัทรธาดา สุขสง่า, และ พรรณทิพา ศักดิ์ทอง. (2557). การทดสอบเบื้องต้นแบบประเมินผลลัพธ์ด้าน
การใช้ยาที่ได้จากการรายงานของผู้ป่วยสำหรับคุณภาพชีวิตด้านยาโดยมใช้วิธีเชิงผสมผสาน.
วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ, 203-212.
- วัชรลี เลอমানกุล, และ อารณีย์ มีแต่้ม. (2543). การพัฒนาแบบสอบถามคุณภาพชีวิต SF-36
ฉบับภาษาไทย. *วารสารไทยเภสัชสาร*, 92-111.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2540). เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก
ทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่.
วารสารกรมสุขภาพจิต, 4-15.

วิทยานิพนธ์

- กฤษฎากมล ชื่นอ้อม. (2555). *คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะเข้าเสื่อมในชุมชน
จังหวัดสมุทรสาคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยคริสเตียน,
บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน.
- จักรี สว่างไพโร. (2525). *การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษาในจังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและ
การบริหารจัดการ.
- นิรันดร์ แซ่แต่้. (2555). *คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโชคดี เทศบาลเมืองแสนสุข
จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะรัฐศาสตร์และ
นิติศาสตร์, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ.
- เบญจวรรณ คุณรัตนภรณ์. (2540). *คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในเขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล,
บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการพยาบาลแม่และเด็ก.
- ปกรณ วามวานิชย์. (2553). *คุณภาพชีวิตของประชาชน กรณีศึกษาตำบลวารินชำราบและ
ตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขารัฐประศาสนศาสตร์.
- ประภาพร จินันทุยา. (2536). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย,
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์.*

- ภารดี ผ่องวิไล. (2552). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านหัวถนน หมู่ที่ 1 ตำบลหัวถนน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา.
- เยาวลักษณ์ กลิ่นหอม. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตและความเข้มแข็งในการมองโลกของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยจิตเภท*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช.
- รัตนาวดี จุฑะยานนท์. (2545). *คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคเบาหวาน: กรณีศึกษาโรงพยาบาลนครชัยศรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข.
- รุ่งอรุณ ละคำมา. (2557). *แนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในครัวเรือนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.
- วนิดา รัตนานนท์. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน ความสามารถในการดูแลตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย มะเร็งเต้านมหลังผ่าตัด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะพยาบาลศาสตร์.
- วินัย อ่ำดวง. (2552). *คุณภาพชีวิตของประชาชนชาวชุมชนสะพานสาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.
- สาวิตรี เมืองมุงคุณ. (2551). *คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลเนินสูง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น, สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สุกัญญา มาลาอี. (2547). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.
- สุณี เวชประสิทธิ์. (2540). *คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในภาคตะวันตก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาพยาบาลแม่และเด็ก.
- สุพจน์ วรรณธรณ. (2555). *การพัฒนาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น.

สุพร ตรีนรินทร์. (2544). *กระบวนการสร้างเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์.

เอกสารอื่นๆ

กอบแก้ว ปัญญาไทย. (2554). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง.

ชุมชนบ้านแสนตอ. (2557). *แผนพัฒนาชุมชนบ้านแสนตอสามปี พ.ศ. 2557-2559*. (อัตสำเนา).

ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะแพทยศาสตร์.

ทรงศักดิ์ ทองพันธ์. (2555). *คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (ภาคานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยทักษิณ, วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา (TSU-MDC), สาขาวิชาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม.

ธนิดา ชีร์ตัน. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีธัญบุรี, คณะบริหารธุรกิจ, วิชาเอกการจัดการทั่วไป.

ประภาส บาร์มี. (2546). *คุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะสาธารณสุขศาสตร์.

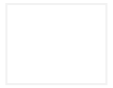
พนิตนาฏ ชำนาญเสื่อ, สมจิตรสินธุ์ชัย, และ สิรินาถ ธรรมวิญญา. (2549). *คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็ง ที่ได้รับเคมีบำบัด*. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี และ สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.

พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). *การศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่ภาคใต้*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดชุมพร.

- วราพรธณ ลิ้ม. (2551). *คุณภาพชีวิตของชาวนาในพื้นที่ ตำบลกระแซง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. (ปัญหาพิเศษบัณฑิต). วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดยะลา, สาขาสาธารณสุขชุมชน.
- วันชัย ธนวังน้อย, และ ยงยุทธ พึ่งวงศ์ญาติ. (2541). *คุณภาพชีวิตของชาวชุมชนแออัดในเขตจังหวัดปทุมธานี*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธาสิณี อินทร์ผูก. (2548). *ความตระหนักในปัญหาการจัดการมูลฝอยกับพฤติกรรมการนำมูลฝอยแห้งกลับมาใช้ซ้ำของประชาชนในเขตเทศบาลนครลำปาง*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม.
- สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ. (2541). *เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุด 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด*. เอกสารวิชาการ. กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต, โรงพยาบาลสวนปรุง.
- สำราญ จุช่วย. (2554). *การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบางขุนนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมท้องถิ่น*. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สำราญ จุช่วย. (2555). *วิถีชีวิตคนในชุมชนริมคลองบางกอกน้อยตอนบน จังหวัดนนทบุรี ที่สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. รายงานการวิจัย. วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- อมรพันธุ์ วิเศษพานิช. (2552). *การบริหารเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านแสนตอ ตำบลท่าผา อำเภอมือง จังหวัดลำปาง*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารจัดการและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท.
- อัจฉรา นวจินดา, และ ขจีรัส ภิรมย์ธรรมศิริ. (2534). *ความพึงพอใจ:ตัวแปรกลางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ*. เอกสารประกอบการสัมมนา การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ (หน้า 15). สมาคมนักประชากร.

Article

- The WHOQOL Group. (1994). Development of the WHOQOL: Rationale and current status. *International Journal of Mental Health*, 24-56.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม
หัวข้อ คุณภาพชีวิตและแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต
ของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา
อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 เวลา 15.00 น.

หัวข้อในการสัมภาษณ์กลุ่ม

1. คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ
 - 1.1 ด้านร่างกาย
 - 1.2 ด้านจิตใจ
 - 1.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม
 - 1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม
2. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ
 - 2.1 การส่งเสริมด้านร่างกาย
 - 2.2 การส่งเสริมด้านจิตใจ
 - 2.3 การส่งเสริมด้านสัมพันธภาพทางสังคม
 - 2.4 การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม
 - 2.5 โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้ง 4 ด้าน
3. ประเด็นอื่นๆ

ผู้ร่วมการสัมภาษณ์กลุ่ม

1. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
2. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
3. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
4. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
5. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
6. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
7. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
8. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....
9. ชื่อ-นามสกุล.....
ที่อยู่.....เบอร์โทรศัพท์.....

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการศึกษา
เรื่อง การสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ
หมู่ 11 ตำบลท่าผาอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

เรียน

การสำรวจคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยในภาพรวมไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด ดังนั้นความจริงใจ และข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามจะช่วยให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้บรรลุผลเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในโอกาสต่อไปแบบสอบถามครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลคุณภาพชีวิต เป็นแบบประมาณค่าตั้งแต่ ไม่เลย เล็กน้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ เป็นแบบประมาณค่าตั้งแต่ ไม่เลย เล็กน้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

ผู้ศึกษาค้นคว้านักศึกษาปริญญาโทสาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
 ปรากฏทิพย์ ภักดีศิริไพโรจน์
 ผู้ศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

() โสด

() สมรส

() หย่าร้าง

() แยกกันอยู่/หม้าย

4. การศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษาตอนต้น

() มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

() อนุปริญญาตรี/ปวส.

() ปริญญาตรี

() ไม่ได้รับการศึกษา

() อื่นๆ

5. อาชีพ

() รับราชการ/รัฐสาหกิจ

() พนักงานบริษัท

() ลูกจ้างประจำ/ชั่วคราว

() รับจ้าง

() ค้าขาย/อาชีพอิสระ

() นักเรียน/นักศึกษา

() อื่นๆ (ทำนา ทำสวน ทำไร่)

6. รายได้ต่อเดือน

() ไม่มีรายได้

() ต่ำกว่า 5,000 บาท

() 5,001-15,000 บาท

() 15,001-25,000 บาท

() 25,001-35,000 บาท

() มากกว่า 35,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง ข้อคำถามต่อไปนี้จะถามถึงประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งของท่าน ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา ให้ท่านสำรวจตัวท่านเอง และประเมินเหตุการณ์หรือความรู้สึกของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ในช่องคำตอบที่เหมาะสมและเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุด โดยคำตอบมี 5 ตัวเลือก คือ

ไม่เลย หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย รู้สึกไม่พอใจมาก หรือรู้สึกแย่มาก

เล็กน้อย หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นนานๆ ครั้ง รู้สึกเช่นนั้นเล็กน้อยรู้สึกไม่พอใจ หรือรู้สึกแย่

ปานกลาง หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นปานกลาง รู้สึกพอใจระดับกลางๆ หรือรู้สึกแย่ระดับกลางๆ

มาก หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยๆ รู้สึกพอใจหรือรู้สึกดี

มากที่สุด หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นเสมอ รู้สึกเช่นนั้นมากที่สุด หรือรู้สึกว่าสมบูรณ์ รู้สึกพอใจมาก รู้สึกดีมาก

ข้อ	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ท่านพอใจกับสุขภาพของท่านในตอนนี้อย่างใด					
2	การเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวด ตามตัว ทำให้ท่านไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการมากนักน้อยเพียงใด					
3	ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวันไหม (การดำเนินชีวิตประจำวัน)					
4	ท่านพอใจกับการนอนหลับของท่านมากน้อยเพียงใด					
5	ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบมีความหวัง) มากน้อยเพียงใด					
6	ท่านมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ ดีเพียงใด					

ข้อ	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
7	ท่านรู้สึกพอใจในตนเองมากน้อย แค่ไหน					
8	ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง ได้ไหม					
9	ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน					
10	ท่านรู้สึกพอใจมากน้อยแค่ไหนที่ สามารถทำอะไรๆ ผ่านไปได้ ในแต่ละวัน					
11	ท่านจำเป็นต้องไปรับการรักษาพยาบาล มากน้อยเพียงใดเพื่อที่จะทำงานหรือ มีชีวิตอยู่ไปได้ในแต่ละวัน					
12	ท่านพอใจกับความสามารถในการทำ สิ่งต่างๆ ได้อย่างที่เคยทำมามากน้อย เพียงใด					
13	ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับ คนอื่นอย่างที่ผ่านมาแค่ไหน					
14	ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับ จากเพื่อนๆ แค่นั้น					
15	ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัย ดีไหมในแต่ละวัน					
16	ท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ ตอนนี้มากน้อยเพียงใด					
17	ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น มากน้อยเพียงใด					
18	ท่านพอใจที่จะสามารถไปใช้บริการ สาธารณสุขได้ตามความจำเป็นเพียงใด					

ข้อ	ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา	ไม่เคย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
19	ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวันมากน้อยเพียงใด					
20	ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียดมากน้อยเพียงใด					
21	สภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพของท่านมากน้อยเพียงใด					
22	ท่านพอใจกับการเดินทางไปไหนมาไหนของท่าน (หมายถึงการคมนาคม) มากน้อยเพียงใด					
23	ท่านรู้สึกว่าคุณค่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยแค่ไหน					
24	ท่านสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเองได้ดีเพียงใด					
25	ท่านพอใจในชีวิตทางเพศของท่านแค่ไหน (ชีวิตทางเพศ หมายถึง เมื่อเกิดความรู้สึกทางเพศขึ้นมาแล้วท่านมีวิธีจัดการทำให้ผ่อนคลายลงได้ รวมถึง การช่วยเหลือตนเอง หรือ การมีเพศสัมพันธ์)					
26	ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) อยู่ในระดับใด					

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ

คำชี้แจง ข้อคำถามต่อไปนี้จะถามถึงประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งของท่านในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ให้ท่านสำรวจตัวท่านเอง และประเมินเหตุการณ์หรือความรู้สึกของท่าน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องคำตอบที่เหมาะสมและเป็นจริงกับตัวท่านมากที่สุด โดยคำตอบมี 5 ตัวเลือก คือ

ไม่เลย	หมายถึง	ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย รู้สึกไม่พอใจมาก หรือรู้สึกแย่มาก
เล็กน้อย	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นนานๆ ครั้ง รู้สึกเช่นนั้นเล็กน้อย รู้สึกไม่พอใจ หรือรู้สึกแย่
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นปานกลาง รู้สึกพอใจระดับกลางๆ หรือ รู้สึกแย่ระดับกลางๆ
มาก	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นบ่อยๆ รู้สึกพอใจหรือรู้สึกดี
มากที่สุด	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นเสมอ

ข้อที่	ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านจิตใจ						
1	ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิตเมื่ออยู่ในชุมชน (เช่น มีความสุข ความสงบ) มากน้อยเพียงใด					
2	ท่านมีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ ดีเพียงใด					
3	ท่านรู้สึกความสุขในครอบครัว มากน้อยแค่ไหน					
4	ท่านมีความรู้สึกไม่ดี เช่น รู้สึกเหงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน					
5	ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายต่อชุมชนมากน้อยแค่ไหน					
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม						
6	ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือการร่วมทำกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับคนในชุมชนอย่างที่ผ่านมาแค่ไหน					

ข้อที่	ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
7	ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับ จากคนในชุมชนแค่ไหน					
8	ท่านพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ในชุมชนมากน้อยเพียงใด					
9	ท่านได้รับการช่วยเหลือ/ดูแล/ ส่งเสริมทางด้านสุขภาพจาก กลุ่มอาสาสมัครในชุมชนหรือจาก เทศบาลตำบลเกาะคามากน้อย เพียงใด					
ด้านสิ่งแวดล้อม						
10	ท่านรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่มี ความมั่นคงปลอดภัยในชุมชนดีไหม ในแต่ละวัน					
11	ท่านคิดว่าสภาพแวดล้อมภายใน ชุมชนส่งผลดีต่อท่านมากน้อยเพียงใด					
12	ท่านได้รู้เรื่องราวข่าวสารจากเทศบาล ตำบลเกาะคาที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน มากน้อยเพียงใด					
13	ท่านมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด จากสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากน้อย เพียงใด					
14	ท่านพอใจกับถนนหนทางสาธารณะ ภายในชุมชนมีความปลอดภัย มากน้อยเพียงใด					
โครงการภายในชุมชน						
15	โครงการที่ทางเทศบาลตำบลเกาะคา จัดได้ให้ประโยชน์ต่อท่านมากน้อย เพียงใด					

ข้อที่	ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
16	ท่านคิดว่าโครงการหน้าบ้านนำมอง ทำให้บ้านเรือนของท่านมีหน้าบ้าน ที่สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ มากน้อยเพียงใด					
17	ท่านคิดว่าโครงการคัดแยกขยะภายใน ชุมชน ทำให้ชุมชนปลอดภัยหรือ มีสุขลักษณะที่ดีมากน้อยเพียงใด					
18	โครงการร้านค้า 0 บาท ของเทศบาล ตำบลเกาะคามีประโยชน์และช่วยลด ค่าใช้จ่ายของท่านมากน้อยเพียงใด					
19	ท่านพอใจกับสภาพที่อยู่อาศัยหลังมี โครงการถนนสะอาด หน้าบ้านนำมอง ของเทศบาลตำบลเกาะคา มากน้อย เพียงใด					
20	ท่านพอใจกับการส่งเสริมอาชีพจาก ทางเทศบาลตำบลเกาะคามากน้อย เพียงใด (กลุ่มผ้ามัดย้อมหรือการฝึก อาชีพอื่นๆ)					

ท่านคิดว่าคุณภาพชีวิตของท่านดีได้นั้นเป็นผลมาจากปัจจัยใดในชุมชน (เช่น สังคม เศรษฐกิจ
สาธารณูปโภค การมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการของชุมชน ความรับผิดชอบต่อตนเอง/ครอบครัว/
ชุมชน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวปรางทิพย์ ภัคดีศิริไพรวลัย
วันเดือนปีเกิด	25 พฤษภาคม 2535
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2557: ศิลปศาสตรบัณฑิต สหวิทยาการสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประสบการณ์ทำงาน	2558: นักสังคมสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง

